

3 oktober 2008

ADVOCATENBLAD 14

Voorwaardelijke invrijheidsstelling

GEDETINEERDEN MOETEN OPPASSEN

.....
**Jaarcongres 2008
van alle kanten
bezien**

.....
**Wat te denken van
'falende rechters'?**

.....
**Rondkijken bij
de Raad voor
Rechtsbijstand**
.....

Dare to take a ride

Freshfields Bruckhaus Deringer LLP
Strawinskylaan 10
1077 XZ Amsterdam

Amsterdam Recruitment
T: 020 485 7524
E: amsterdam.recruitment@freshfields.com

Om je aan te melden:
www.werkenbijfreshfields.com

The Litigation Law Course 2008

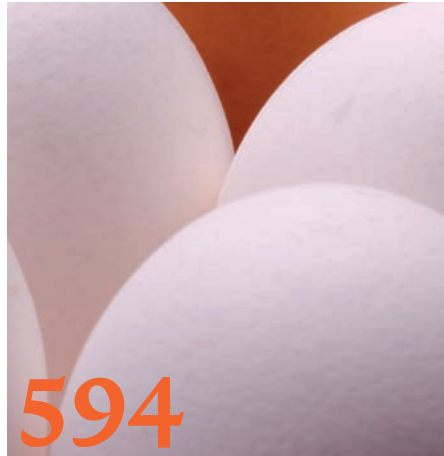
op 27 en 28 november 2008, voor 3e en 4e jaars rechtenstudenten

Freshfields Bruckhaus Deringer is een van de toonaangevende internationale advocatenkantoren. Ons kantoor in Amsterdam is jong, overzichtelijk en heeft een duidelijke focus. Een belangrijk gedeelte van de praktijk bestaat uit de behandeling van nationale en internationale geschillen. Op donderdag 27 en vrijdag 28 november bieden wij talentvolle 3e en 4e jaars rechtenstudenten de kans om intensief en interactief kennis te maken met onze

procespraktijk. Ben je nieuwsgierig naar de mogelijkheden van forum *shopping* in internationale conflicten? Hoe je een arbitrage procedure aanpakt? Wat er komt kijken bij een kartelzaak? De *do's en don'ts* bij *corporate litigation*? Schrijf je dan uiterlijk 14 november in met motivatiebrief, cv en studieresultaten via www.werkenbijfreshfields.nl. Of neem voor meer informatie contact op met Fleur Tonies (020 485 7524, fleur.tonies@freshfields.com)

FRESHFIELDS BRUCKHAUS DERINGER

Dit jaar vroeg de redactie van het Advocatenblad een buitenstaander met een wijde blik om het **Jaarcongres in Den Bosch** te beschrijven. **Eva Maria Staal** zag 'een knusse samenkost' waarop 'men elkaars functioneren aan de kaak stelt'.

Door de nieuwe wet **Voorwaardelijke invrijheidstelling** moeten gedetineerden, en hun raadslieden, extra oppassen bij disciplinaire straffen. En de verdediging moet vooraf precies gaan rekenen.

Wat zijn de ervaringen met **'falende rechters'**? Maken advocaten te weinig gebruik van mogelijkheden om te klagen over rechters met gebrekkige kennis of rechters die partijen en advocaten steeds weer onheus bejegenen, of speelt het probleem nauwelijks?

.....

Zelfreflectie zou ook goed zijn voor de strafadvocatuur, zei OM-topman Brouwer. Zijn pleidooi valt niet goed. **580**

Advocaat of maffiamaat: De lezer wordt niet serieus genomen in het nieuwe boek van Pim de Vos. **599**

Respect of ik schiet Moet een advocaat die niet op wil staan werkelijk over-eind worden geslagen? **593**

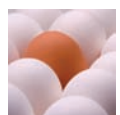
Rondkijken bij de Raad voor Rechtsbijstand, die subsidie verleent én de advocaat een spiegel voor houdt. **585**

Een vertrouwensbreuk toelichten: zou een advocaat in strijd brengen met zijn geheimhoudingsplicht. **601**

.....

Verder...

Advocaat in Malawi (3) 587 » Column Harry Veenendaal 581 »
Licentieverlenging niet zeker in China 582 » Agenda 588
Dekenrede: 'Geen rechtshandhaving zonder rechtsbescherming' 606 »
Verordening op de Raad van Advies 613 » **Regeling vacatiegelden en reis- en verblijfkosten** 616 » **Permanente opleiding** 620 » **Personalia** 622 » **Tuchtrecht** 624

Omslag:
iStock photo

Pleidooi voor zelfreflectie strafadvocaten valt niet goed

Niet alleen het OM maar ook de strafadvocatuur zou de werkwijze in zaken als de Schiedammer Parkmoord en Lucia de B. moeten evalueren. Dit stelde mr. Harm Brouwer, voorzitter van het College van procureurs-generaal, op het Jaarcongres in Den Bosch. Advocaten vragen zich af hoe hij erbij komt dat de advocatuur daar tekort is geschoten. 'En als je kritische vragen blijft stellen, dan word je als agressief gezien.'

.....
Patrick Pouw
journalist
.....

Harm Brouwer wilde niet publiekelijk het werk van de advocaten 'fileren' of ze 'aan de schandpaal nagelen', maar suggereerde dat ook de balie van zelfreflectie kan leren, ten behoeve van een 'goede rechtsbedeling'. Hij noemt het 'verwonderlijk' dat 'een beroepsgroep die zó met de kwaliteit van het eigen werk bezig is, op dit punt geen actie onderneemt.'

Maar volgens mr. Jacq Taekema, vanaf het begin de raadsman van Cees B. in de Schiedammer Parkmoord-

Schiedammer Parkmoord-advocaat Jacq Taekema

zaak, heeft Brouwer zijn feiten niet op orde. Zijn functioneren in die zaak is namelijk wel degelijk geëvalueerd. Door meerdere partijen zelfs.

Taekema: 'Ruim voordat het OM bereid was een onderzoek te gelasten naar het eigen functioneren, heeft de verdediging al meegewerkt aan een wetenschappelijke evaluatie van de Schiedammer zaak door rechtspsycholoog Van Koppen. In die studie was er geen kritiek op het functioneren van mij en mijn collega Spong. Nadat het ook voor het OM duidelijk was dat de verkeerde verdachte veroordeeld was, ben ik nog eens beoordeeld in het rapport van mr. Posthumus. Hij noemde mij te assertief en te agressief – iets wat ik altijd maar als een groot compliment heb beschouwd. Ten slotte ben ik ook in ruime mate door de pers en het publiek beoordeeld. Peter R. de Vries en een televisieprogramma als NOVA hebben

gedurende de strafzaak heel kritisch meegekeken.'

Taekema begrijpt dan ook niet waarom Brouwer juist de Schiedammer Parkmoord aanhaalt in zijn pleidooi voor zelfreflectie onder strafrechtadvocaten. 'Het probleem in die zaak was nu juist dat de rechters en het OM dachten klaar te zijn met een bekende verdachte. De alomheersende gedachte was: 'Die jongen heeft toch bekend? Wat wil die advocaat dan nog? Advocaten hebben het dossier niet samengesteld. Als daar bepaalde zaken niet in zitten, dan wordt het heel moeilijk om er vragen over te stellen. De advocaat wordt in zware zaken veelal, ook in de Schiedammer zaak, door het opleggen van zogenaamde beperkingen gedwongen tot het passief afwachten van de uitkomsten van het politieonderzoek. En als je kritische vragen blijft stellen, dan word je dus als agressief gezien.'

Macht tegenover individuele zaken

Toch vindt Taekema het pleidooi van Brouwer voor strafzaken 'in het algemeen' interessant. 'Het is nooit slecht om te bekijken hoe serieus strafrechtadvocaten met hun werk bezig zijn. Het is ook interessant om te kijken of strafrechtadvocaten in belangrijke zaken opgewassen zijn tegen het Openbaar Ministerie. Maar dé strafrechtadvocatuur is, anders dan hét OM, geen hiërarchische organisatie. Het OM is een organisatie die met macht is bekleed. Daar moeten ze verantwoord mee omgaan. Wij als strafrechtadvocaten hebben een andere rol: wij moeten vooral kritisch zijn. Het gaat ook om persoonlijke keuzes die je maakt in overleg met je cliënt: iets wel of niet vragen, ergens nog wel of niet naar laten kijken, een verzoek wel of niet indienen.'

Column

Harry Veenendaal

$$\sigma_X = \mu_X \sqrt{\exp(\sigma_Y^2) - 1}$$

Had u hem herkend: de formule voor de lognormale verdeling van een stochastische standaarddeviatie? Waarschijnlijk niet, want over het algemeen genomen zijn wiskundige vraagstukken een *blind spot* bij advocaten. Jammer. Daardoor blijven cliënten verstoken van interessante verweermiddelen die mogelijk cruciaal zijn bij de verdediging. Iemand met boze gedachten zou zelfs kunnen denken dat een advocaat zijn cliënt in dat geval dupeert.

Een voorbeeld: op 12 augustus 2008 werd de handel in het aandeel Van der Moolen door Euronext op last van de AFM stilgelegd. Later die middag werd de handel hervat en in het persbericht werd geen reden voor de stillegging gegeven. Kennelijk niets aan de hand. Gevolg was wel dat het aandeel Van der Moolen tijdelijk daalde, waardoor het handelshuis financiële verliezen leed.

Is verhaal mogelijk? Dat dient bekeken te worden aan de hand van de werkwijze van de tandem Euronext/AFM. De AFM is bevoegd de handel in een aandeel stil te leggen zodra de indruk bestaat dat sprake is van handel met voorkennis. Maar hoe stelt Euronext/AFM zoiets vast? Euronext maakt daarvoor gebruik van ingewikkelde software die met de statistische methode van *datamining* zoekt naar 'verdachte' verbanden in de tienduizenden willekeurige transacties die dagelijks op de beurs plaatsvinden.

Hoe werkt dat? Neem een database en voeg daar een willekeurige hoeveelheid informatie aan toe. Bijvoorbeeld gegevens over ooeivaars in Nederland in een bepaalde periode. Voeg daaraan de gegevens over kindergeboorte in Nederland in diezelfde periode toe. Ongetwijfeld kan een statistisch verband worden geconstateerd tussen de toename van het aantal ooeivaars en een stijging van het aantal baby's. Hier is sprake van een verband; natuurlijk niet van een causaal verband.

In beginsel is het verband dat de Euronext/AFM met *datamining* constateert tussen een of meerdere 'verdachte' transacties niet verschillend van het verband tussen ooeivaars en baby's. Nietszeggend. Het gaat om de interpretatie van die verbanden. En deze is niet alleen ingewikkeld, maar ook tijdrovend. Het is daarom praktisch uitgesloten dat Euronext/AFM in een paar minuten een causaal band kan vaststellen op grond waarvan de handel in een aandeel wordt stilgelegd. Interessant verweer voor de verdediging.

Het is nuttig om bij de Permanente opleiding voor advocaten een cursus toegepaste wiskunde te introduceren met als doel de *mathematical awareness* van advocaten te verhogen. Dit houdt niet in dat de advocaat zelfstandig in staat moet zijn een lognormale stochastische standaarddeviatie te berekenen. Integendeel. Maar het leren herkennen van kwantitatieve problemen zou een absolute winst zijn. Niet in de laatste plaats voor de cliënt.

Juist dat aspect van het werk van strafrechtadvocaten maakt het lastig individuele zaken te evalueren, zegt ook mr. Annelies Röttgering, bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Strafrecht Advocaten (NVSA). 'Het OM en de politie zijn hiërarchische organisaties. Advocaten zijn allemaal zelfstandig ondernemers. Het zijn geen vergelijkbare grootheden. Natuurlijk hebben de Staat en de Orde een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de advocatuur. Dat betekent dat in geval van aantoonbaar tekortschieten de zaak kan worden voorgelegd aan een tuchtcollege.'

Volgens Röttgering zijn er geen signalen dat de strafrechtadvocatuur onder de maat presteert. 'Dat zegt Brouwer zelf ook. Evaluaties zoals Brouwer ze kennelijk

voor ogen heeft, vergen een enorme investering in tijd en geld. Ik denk niet dat de strafrechtadvocatuur daar in zijn geheel veel mee wint. Het beoordelen van individuele prestaties zal niet snel tot algemeen toepasbare regels leiden. De advocatuur kent nu eenmaal geen richtlijnen zoals die voor politie en OM gelden. Bovendien vind ik het voorbeeld dat Brouwer aanhaalt nogal vreemd: in de Schiedammer Parkmoordzaak was het belangrijkste probleem dat informatie door het OM niet volledig werd verstrekt. De raadsman had zich in die zaak voor zover ik weet juist zeer actief opgesteld. Dit alles laat onverlet dat de kwaliteit van de rechtsbijstand in strafzaken van groot belang is en op alle mogelijke manieren moet worden bevorderd.'

van de lokale deken op korte termijn worden ingezet om de derdengeldenrekening te onderzoeken van kantoren waar twijfel is gerezen. Het initiatief is een uitwerking van art. 6 Boekhoudverordening en dient ter ondersteuning van de lokale dekens met mankracht en expertise, die daar om hebben gevraagd. De teams zullen onder de regie van de plaatselijke deken te werk gaan, en aan hem rapport uitbrengen.

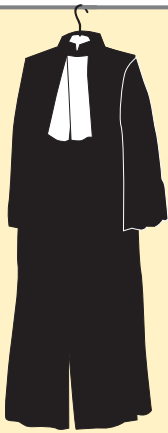
AR-lid Herbert Cotterell: 'Derdengeldenrekeningen zitten vaak ingewikkeld in elkaar. Een accountant heeft verstand van cijfers, maar weet niet hoe een advocaat zijn dossier opbouwt. Andersom heeft een advocaat soms niet genoeg cijfermatig inzicht om de rekening te beoordelen. De teamleden vullen elkaar aan.'

Verscherpt toezicht derdengelden

Tatiana Scheltema

De Orde wil het toezicht op derdengeldenrekeningen verscherpen, aldus deken Willem Bekkers op het Jaarcongres, 19 september in Den Bosch. Daartoe wordt een pool gevormd van oud-dekens, -advocaten en -accountants: experts op wie de lokale dekens desgevraagd een beroep kunnen doen.

De teams – de landelijke pers sprak van 'vliegende brigades' – zullen op verzoek

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Licentieverlening niet zo zeker in China

Jiang Tianyong is één van de achttien Chinese advocaten, die in april 2008 hadden aangeboden Tibetaanse monniken te verdedigen. Deze advocaten zijn door het lokale Bureau of Justice mondeling – nooit schriftelijk – gewaarschuwd hier niet bij betrokken te raken omdat anders de verlenging van hun advocatenlicentie in gevaar zou komen.

Jiang vertelde tijdens het Jaarcongres, als gastspreker bij de workshop van L4L, dat deze verlenging elk jaar door het kantoor moet worden aangevraagd. De weigering

Jiang Tianyong

van de licentie treft niet alleen deze achttien advocaten maar ook al hun kantoorgenoten.

Eind juli 2008 is de licentie van Jiang Tianyong en zijn kantoorgenoten alsnog verlengd.

In 2006 werd de verlenging van de licentie van Jiang ook eerst geweigerd. Hij moest toen een verklaring afgeven dat hij zich voortaan niet meer zou bezighouden met politiek gevoelige zaken. Wat politiek gevoelige zaken zijn voor advocaten wordt bepaald door het lokale Bureau of Justice dat wordt aangestuurd door de Communistische partij.

In Peking is er volgens Jiang nog wel wat speelruimte voor advocaten, maar de advocaten buiten Peking zijn een speelbal van de overheid. Er bestaat geen onafhankelijke Orde van Advocaten; de Orde wordt door de overheid gereguleerd. In oktober worden verkiezingen gehouden voor de Orde van Advocaten in Peking en Jiang heeft een petitie ondertekend dat deze verkiezingen transparant moeten zijn.

Wat zou Jiang zou willen veranderen aan het Chinese rechtssysteem? Advoca-

ten zouden onmiddellijk toegang tot hun cliënten moeten hebben, nu is dat volgens Jiang pas na dertig dagen. De bekentenissen zijn dan al opgenomen en alles ligt al vast. De advocaat kan dan alleen nog om strafvermindering vragen. Bovendien zou de rechtbank respect moeten tonen voor advocaten, en hen niet moeten intimideren. Het niet-verlengen van de advocatenlicentie, om te voorkomen dat advocaten politiek gevoelige zaken doen, zou moeten worden tegengegaan. En meer in het algemeen: er zou onafhankelijke rechtspraak moeten komen.

- Voor informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met Adrie van de Streek via e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl of bezoek de website www.stichtingadvocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

(advertentie)

Zuid-Frankrijk - Ardèche

Heel mooi, rustig gelegen huis, met gastenverblijf, atelier en grote garage, direct van eigenaar (architect).

Met vakmanschap en liefde tot een authentiek en comfortabel paradijs gemaakt. Het hele jaar bewoonbaar, prachtige omgeving.

Mooie, praktische tuin (2900 m²).

Veiligheid, ook bij afwezigheid, gegarandeerd.

€ 357.000 www.villaexclusive.com +33 475662030

Oproep

Europese strafzaken gezocht

Buro Jansen & Jansen (www.burojanssen.nl), dat onderzoek doet naar Europese politie- en justitiesamenwerking, zoekt zaken waarin uitlevering op basis van het Europese arrestatiebevel speelt. Ook zaken waarbij de inzet van buitenlandse informanten of infiltranten kan hebben geleid tot een verdenking, zijn welkom, evenals zaken met Europese samenwerking als belangrijke component. Het onderzoek zal uitmonden in een website, een publikskrant en een andere publicatie.

U kunt contact opnemen met Buro Jansen & Jansen, info@burojansen.nl, 020-612 32 02, 06-343 395 33, www.burojansen.nl.

Hoe worden advocaten goed in hun vak?

Het Bossche Theater aan de Parade was op 18 september tot de nok gevuld met juristen. Zij zochten een antwoord op de vraag: hoe wordt de goede advocaat opgeleid? Eensgezindheid was ver te zoeken.

Foto's: H.M.T.A. van Esch

Jan Pieter Nepveu
journalist

Op de pluche stoelen zat een gemêleerd publiek: prominenten, onder wie eregast Jo Stevens, voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies; leden van het College van Afgevaardigden, dat 's ochtends ook Den Bosch had vergaderd (zie verderop in deze rubriek); en advocaten uit het land, sommigen in trui en jeans.

Rector magnificus Bas Kortmann van de Radboud Universiteit leidde een panel van deskundigen. Men ging het debat aan over het begrip vakbekwaamheid. Steven Schuit, hoogleraar aan de universiteit Utrecht en Nyenrode, en advocaat in Amsterdam, gaf een duidelijk antwoord op de vraag wanneer een advocaat voldoende bekwaam is: 'Nooit. Je moet een benedengrens definiëren. Wat moet hij kunnen op de dag dat hij advocaat wordt?' Kennis van het recht is essentieel. Maar die zou bij veel advocaten ontbreken. 'We hebben toch allemaal regelmatig dat je een advocaat tegenkomt van wie je denkt: wat zwets je nou?'

Geen vast menu

Wiens verantwoordelijkheid is dat? Wie moet er voor zorgen dat beginnende advo-

'We hebben toch allemaal regelmatig dat je een advocaat tegenkomt van wie je denkt: wat zwets je nou?'

caten over de vereiste minimumkennis beschikken? Het College van Afgevaardigden, het hoogste democratisch orgaan binnen de Orde, beschouwt de beroepsopleiding als een taak voor de Orde. Vrijstellingen ten behoeve van bijvoorbeeld de Law Firm School worden niet wenselijk geacht, lieten aanwezige leden weten. Schuit daarentegen heeft er nooit geheim van gemaakt voorstander te zijn van de Law Firm School. Sterker nog: hij is er de voorzitter van.

Glenda Raap, contactpersoon opleiding van de Stichting Jonge Balie Nederland, was het jongste panellid en sprak als ervaringsdeskundige. Zij stelde dat de beroepsopleiding in haar huidige vorm niet (meer) voldoet aan de eisen van deze tijd: kantoren en stagiaires willen een à la carte beroepsopleiding, geen vast menu. Ze spreekt veel stagiaires die bezig zijn met de beroepsopleiding, en die zich afvragen wat ze er mee moeten. 'Ze zeggen allerlei vakken te volgen,

waar ze in hun praktijk niks mee doen. Ze zouden liever nu al specialiseren, omdat het kantoor dat ook van hen verwacht.'

Lineke Bruins, deken in Den Haag, haastte zich naar een microfoon. 'Stagiaires vinden dit en dat, omdat hun kantoren dat willen. Ze willen zich nu al specialiseren want daar is vraag naar. Maar moeten wij aan die wensen voldoen? We moeten onze oren daar niet naar laten hangen. Als beroepsgroep hebben wij behoefte aan advocaten die bredere verbanden kunnen zien. Als je die niet ziet, ben je armetierig bezig.'

Wel toets

Nergens leek men het over eens te worden, laat staan dat men te weten kwam wat de advocaat tot held van de rechtsstaat kan maken. In een streven naar harmonie stelde discussieleider Kortmann daarom de weinig gewaagde vraag of examens nodig zijn voordat iemand überhaupt advocaat kan worden. De zaal stemde bij hand opsteken. Wie vindt dat er aan het eind van de stage een toets zou moeten zijn om definitief toegelaten te worden tot de advocatuur? Een overgrote meerderheid vond van wel. En zo bleek de advocatuur deze middag in het theater in ieder geval op één punt eendrachtig.

College van Afgevaardigden 18 september 2008

'Als de boel niet bij elkaar gehouden hoeft te worden...'

Jan Pieter Nepveu
journalist

Aan de vooravond van het Jaarcongres vergaderde het College van Afgevaardigden in Den Bosch. Verwelkomd werd het nieuw AR-lid, Diana de Wolff, en besproken werden het beleidsplan en de begroting 2009. Een bijeenkomst waarin zelfs een splitsing van de Orde als toekomstige mogelijkheid werd genoemd.

Landelijk deken Willem Bekkers deelt mee dat het Jaarcongres 2009 in Arnhem gehouden wordt. Het besluit om wederom niet naar Assen te gaan ligt gevoelig. Vorig jaar heeft het College een motie (Hertoghs) aangenomen waarin de Algemene Raad (AR) verzocht werd het Jaarcongres te houden in Assen. 'Wij hebben gezegd de motie te zullen uitvoeren als de tijd daar rijp voor is. In goed overleg met de Raad van Toezicht in Assen hebben we vastgesteld dat het zover nog niet is,' aldus Bekkers. 'Dit is een ongelooflijk onderbouwd besluit, zo degelijk gemotiveerd als het College nooit eerder heeft meegemaakt.' Vanuit de zaal klinkt geen protest.

Herbert Cotterell presenteert de tweede lezing van de verordening op de financiële integriteit. De afge-

vaardigden hebben redactioneel en veelal technisch commentaar. Alleen informeert Van Alkemade (Den Bosch) naar het 'fijne koffiedrinken' door de AR met de mannen van het Bureau Financieel toezicht (BFT), waarvan indertijd sprake was. Is die 'rare relatie' al gestopt? Gehoord het antwoord van Cotterell heeft het daar alle schijn van: 'Ik heb de relatie eerder een vreedzame co-existentie genoemd, misschien kun je beter spreken van een koude oorlog.' Cotterell zegt dat er met het BFT forse procedures gevoerd worden, waarin de co-existentie 'bepaald niet vreedzaam' is. In december zal de verordening opnieuw in het College behandeld worden.

Diana de Wolff (48) presenteert zich als kandidaat-lid van de Algemene Raad. De Wolff is partner bij Stadhouders Advocaten te Utrecht. Van 1999 tot 2007 zat zij voor GroenLinks in de Eerste Kamer, waar zij fractievoorzitter was en lid van de vaste commissies voor Justitie en voor sociale zaken en werkgelegenheid. Zij is bezorgd over het imago van de advocatuur: 'We hebben tegenwind en moeten assertiever duidelijk maken wat onze rol is in de rechtsstaat.' De afgevaardigden kiezen De Wolff met 81 stemmen voor, één tegen en één onthouding.

Negatief resultaat

Het College behandelt daarna het concept-beleidsplan en de concept-begroting 2009. Eerst geeft ieder AR-lid uitleg over zijn deelbeleid. Johan Kleyn bijvoorbeeld licht de concept-begroting toe. Voor 2009 verwacht hij een negatief resultaat van 41 duizend euro: gevolg van buitengewone lasten (80 duizend euro) voor het historisch onderzoek (NIOD) naar de advocatuur in de Tweede Wereldoorlog.

Kleyn sluit niet uit dat het Bureau

van de Orde gaat verhuizen. De huur-overeenkomst van het kantoorpand aan de Neuhuyskade eindigt in 2010, behoudens verlenging voor telkens een periode van vijf jaar. In de meerjarenraming wordt al rekening gehouden met mogelijk andere huisvesting. 'Het Bureau in Den Haag is op zichzelf goed, en er is geen reden om dat zomaar te vervangen. Maar de huurverplichtingen zijn voor ons een aanleiding om met één oog naar nieuwe huisvesting te kijken.'

Visie op tweedeling

De afgevaardigden geven hun mening op het beleidsplan en de begroting. Van Win (Den Haag) had hooggespannen verwachtingen. Vorig jaar zijn er immers tal van principiële discussies gevoerd. 'En dan komt dit beleidsplan... ik ben erg teleurgesteld. Het is reactief, defensief en niet consistent, proactief en communicatief.' De teneur bij de andere sprekers is soortgelijk. De AR heeft een beleidsplan gemaakt, dat wordt erg gewaardeerd maar het resultaat valt tegen.

Dieleman (Middelburg) mist een visie op de tweedeling tussen kleine en grote kantoren binnen de Nederlandse advocatuur. 'Wie in de advocatuur werkt, voelt voortdurend die spanning.'

Die is ook de AR niet ontgaan. Bekkers: 'Mij wordt wel verweten dat ik alleen maar de boel bij elkaar wil houden. Dat wil ik helemaal niet. Als de boel niet bij elkaar gehouden hoeft te worden omdat dat niet in het belang zou zijn van de rechtsstatelijke positie van de Nederlandse advocatuur, dan moeten we de zaak snel opsplitsen.'

Een parel

De middag is ingeruimd voor een discussie over de Ordedemocratie. Hertoghs (Breda), die zich jarenlang

Vervolg op pagina 588

Rondkijken bij de Raad voor Rechtsbijstand

'De advocaat zou de prikkel moeten hebben om prudent te declareren'

Tatiana Scheltema
journalist

De Raad voor de Rechtsbijstand Amsterdam voelt zich slecht begrepen. Advocaten klagen al langer over de beoordeling en afwikkeling van toevoegingsdeclaraties. Maar sinds de Leidraad Bewerkelijke Zaken beschikt men bij advocaten over nog minder krediet. Daarom ging het *Advocatenblad* eens kijken hoe de Raad nou werkt. Directeur Frans Ohm: 'Wij zijn er om subsidie te geven, maar we houden de advocaat ook een spiegel voor.'

Illustratie: Dmity de Bruin

Medewerkers van de Raad voor de rechtsbijstand Amsterdam hebben het niet makkelijk. Neem de aanvraag van een advocaat bij een huurzaak. Vijftig euro, schrijft hij bij het lemma 'financieel belang.' Wat zou de advocaat daarmee bedoelen? De regel is: als het belang van de zaak minder is dan € 180 wordt er geen toevoeging toegekend. Afwijzen dus.

Als de advocaat had opgeschreven dat de zaak draait om achterstallig onderhoud door de verhuurder, reden waarom de huurder al twee jaar weigert een huurverho-

ging van € 50 per maand te betalen, was de toevoeging wél toegekend. Het financiële belang in een zaak mag immers gemeten worden over de twee jaar voorafgaand aan de toevoegingsaanvraag.

Kostbare tijd

De Raad voor rechtsbijstand Amsterdam draait overuren. Van de 105 medewerkers van de Amsterdamse Raad, verdeeld over twee teams, zijn de meesten 'beschikkings': zij beoordelen of een aanvraag wordt toegekend, afgewezen, of dat er nog extra vragen moeten worden gesteld. Een beschikker wordt geacht 6

zaken per uur af te handelen.

Op het moment is er een achterstand van vier weken bij de toevoegingsaanvragen, en tweeëneenhalve week bij het afhandelen van de declaraties. Deels ligt dat aan het toegenomen aantal aanvragen in de laatste paar jaar, deels aan de moeilijke arbeidsmarkt en grote doorstroming van personeel. Leider van Team A, Maurice Roelen: 'De verwachting was dat er na de invoering van de Vivalt, in 2006, minder aanvragen zouden zijn. Het tegendeel is het geval. Ook zie je dat meer advocaten een aanvraag doen, omdat ze niet

weten of cliënt in aanmerking komt.'

Dagelijks komen er gemiddeld 900 aanvragen binnen bij de Raad, waarvan 75 op last van de rechter. Onvolledige aanvragen, aanvragen waarbij de GBA-gegevens niet kloppen met die van de Belastingdienst, of aanvragen waar de advocaat met niet meer dan een paar vage kreten aangeeft wat hij gaat doen. Het zijn dit soort aanvragen waar de Raad soms wanhopig van wordt.

Sommige problemen kunnen met een eenvoudig telefoontje worden opgelost.

Maar het kost tijd, kostbare tijd die de medewerkers niet hebben. Beter is dus om problemen te voorkomen. Daarom organiseert de Raad periodiek introductieavonden waar beginnende advocaten met een geoliede presentatie in een stief uurtje door de aanvraagprocedures worden geloodst.

MBO+-mensen

Zo'n 35 advocaten geven midden september acte de présence bij de presentatie. Als het aanvraagformulier Uiterst bewerkelijke zaken wordt behandeld blijken er niet alleen beginnende advocaten in de zaal te zitten, maar ook advocaten die al jaren meedraaien en dagelijks met de gevolgen van de Leidraad te maken hebben. Zij hebben kritiek op de vragen die ze soms terugkrijgen van raadsmedewerkers. Die zouden niet alleen getuigen van geringe kennis van de rechtspraktijk, maar ook onnodig ingrijpen in de werkwijze van de advocaat.

'Het is een groot misverstand bij advocaten dat onze beschikkingen worden gemaakt door juristen,' zegt Jaap Le Mair, kwaliteitsmedewerker van de Raad. 'We hebben hier MBO+-mensen in dienst, van hetzelfde niveau als mensen die beschikken over bijvoorbeeld WW-uitkeringen.' En aan die mensen is een enorm tekort, vertelt hij. Onlangs nog zijn met veel moeite vier mensen aangenomen die het opleidingstraject van acht maanden in gaan.

Dat raadsmedewerkers vaak om extra informatie vragen, hangt vooral samen met de controlerende taak van de beschikkers. 'Het systeem is niet op vertrouwen gebaseerd,' zegt plaatsvervangend directeur Herman Schilperoort. Het hoofd Uiterst Bewerkelijke

Zaken (UBZ) Wim Smits vult aan: 'In een zaak van een bekende crimineel werd door de advocaat van verdachten die maar zijdelings in het dossier voorkwamen om een hogere toevoeging gevraagd dan voor de hoofdverdachte zelf. Dan willen wij wel weten waarom hij dat nodig vindt.'

Arrogant

Smits ziet de aanvragen allemaal langskomen. Ook de 'arrogante manier' waarop dat soms gebeurt. Smits: 'Zo van: "Als ik zeg dat de zaak ingewikkeld is, dan is dat ook zo." Maar wij moeten het wel controleren. Dat is nu eenmaal onze wettelijke taak.' Smits, wiens afdeling jarenlang wél ruimhartig extra uren toekende, moet moeite doen om het huidige beleid van de Raad uit te leggen. Sinds de invoering van de Leidraad Extra Uren

.....
'De arrogantie van: "Als ik zeg dat de zaak ingewikkeld is, dan is dat ook zo"'
.....

maakt de feitelijke of juridisch complexiteit een zaak bewerkelijk en niet de persoon van de cliënt. Aanbeland bij het kopje 'terug te voeren op persoonlijke omstandigheden van de cliënt' zegt hij: 'Ja. Dat is een moeilijke afweging.'

Ander voorbeeld: een zaak met een lopend dossier van 170 uur. "Vijfentwintig uur werd gevraagd voor het advies van een opvolgende advocaat, om een inschatting te geven. Het ging om staatsveiligheid; er was een staatsgeheim in het geding. Maar de tweede advocaat zei: ik geef cliënt dertig procent kans van slagen. Als het een betalende cliënt was geweest, had de beslissing bij

hem zelf gelegen. Nu ligt die bij de advocaat. En die schuift het door naar de Raad."

De vraag die de Raad in dit soort gevallen graag stelt is: als de cliënt zijn advocaat zelf zou moeten betalen, zou hij dan ook doorprocederen? Directeur Ohm: 'Een betalende cliënt let wél op de declaratie van de advocaat. Daar maak je afspraken over. Dat doen wij eigenlijk ook, dat is normaal. Als je je huis laat verbouwen, wil je ook weten wat het gaat kosten. Wij vinden dat de advocaat eigenlijk de prikkel zou moeten hebben om prudent te declareren. En de cliënt zou die prikkel ook moeten voelen.'

Klanttevredenheids-onderzoek

Toch zit de animositeit vanuit de advocatuur de raadmedewerkers niet lekker. 'Er is hier echt niemand die 's ochtends opstaat en denkt: ha, vandaag weer eens lekker advocaatje pesten,' zegt kwaliteitsmedewerker Jaap Le Mair, medewerker kwaliteit van de Raad. En directeur Frans Ohm: 'Wij zijn er om subsidie te geven. Maar we houden de advocaat ook een spiegel voor als het gaat om de wijze waarop hij zijn aanvraag moet toelichten. Aan ons de taak de doorlooptijden te verbeteren, want dat steekt terecht het meeste. Gelukkig is men tevreden over de wijze waarop de medewerkers informatie verschaffen en advocaten te woord staan, blijkt uit ons klanttevredenheidsonderzoek.'

De administratieve last die nu eenmaal gepaard gaat met controle heeft de Raad wel aangezet om na te denken over alternatieve methodes om advocaten te controleren. Ohm: 'Zes jaar geleden hebben wij al eens geopperd om steekproefsgewijs te controleren of de aanvragen klopten. Dat plan is

destijds, mede door een groep vanuit de VSAA (Vereniging Sociale Advokaten Amsterdam), afgeschoten, omdat wij vonden dat als uit de steekproef bleek dat bijvoorbeeld 5% ten onrechte op toevoegbasis was geholpen, 5% van wat er betaald is zou moeten worden ingehouden. De kantoren zouden de controle dus intern beter moeten gaan organiseren. Hetzelfde geldt voor het

.....
'Aan ons de taak de doorlooptijden te verbeteren, want dat steekt terecht het meeste'
.....

declareren van een gefixeerd bedrag. "Geef ons vijftigduizend euro per jaar, dan hoor je ons niet meer" – een idee dat je nu ook weer hoort. Dat zou je in de aanvraagfase kunnen doen, of in de vaststel-fase. Maar er zou hoe dan ook toch gecontroleerd moeten worden of de gelden terecht worden besteed. Het is zeker de moeite waard om opnieuw te bekijken hoe slimmer controleren de administratieve lasten kan verlichten. Dat is een uitdaging die de nieuwe gefuseerde Raad aangaat.'

Sinds de invoering van de Leidraad zijn de Raden in gesprek met de Orde en het ministerie van Justitie om de scherpe kantjes van de Leidraad bij te schaven, zegt Frans Ohm. Volgens hem is er ook afgesproken om de Leidraad in samenwerking met de portefeuillehouders rechtshulp van de Raden van Toezicht beter uit te leggen aan de advocatuur. Wanneer dat precies zou gebeuren is bij het ter perse gaan van dit artikel niet bekend.

Advocatuur in Afrika

De rechtspraak in Afrika is anders dan die in Nederland. Of toch niet? Michel Knapen, medewerker van het *Avocatenblad* verblijft een halfjaar in Malawi, en bericht over zijn ontmoetingen met juristen. Deze aflevering: Peter Chisama, hoofd van het Legal Aid Department.

.....
Michel Knapen
journalist
.....

Het is druk in de ontvangstruimte van het Legal Aid Department in Blantyre, een instituut dat in Nederland het best te vergelijken is met de voormalige Bureaus voor Rechtshulp. Het houten bankje is vol, de meeste mensen wachten geduldig staand, op het moment dat ze worden geholpen. Aan alles is te zien dat deze mensen arm zijn. Arm, en behept met een probleem waarvoor ze dringend een oplossing zoeken. Ze zijn ontslagen en krijgen hun laatste loon niet uitbetaald. Ze zijn zonder opgaaf van redenen hun huurhuisje uitgezet. Ze hebben mais gekocht maar die wordt niet geleverd. Ze zijn slachtoffer van huiselijk geweld. Alledaagse juridische problemen, en ze hebben geen idee hoe ze die moeten aanpakken.

‘Het Legal Aid Department is hun laatste hoop’, zegt Peter Chisama (1981). Hij is het goedlachse hoofd van

het Department en daarnaast juridisch adviseur – ook hij staat de mensen in de wachtkamer bij. Zijn kantoor is vol, rommelig en verouderd. Het lijkt wel alsof hij het nog steeds moet doen met het meubilair dat in 1964 is aangeschaft, toen het Legal Aid Department werd geopend, een jaar nadat Malawi onafhankelijk werd van het Verenigd Koninkrijk.

De meeste mensen in de wachtkamer zullen vandaag onverrichter zake huiswaarts keren. Ze zullen morgen moeten terugkomen, in de hoop dan te worden geholpen. Het Department is hopeloos onderbemand, klaagt Chisama. In het filiaal Blantyre werken negen juristen, die bevoegd zijn hun cliënten in de rechtbank te vertegenwoordigen. De stad zelf telt naar schatting een miljoen mensen, de meesten wonen in arme townships die hun hoop bij juridische problemen vestigen op dit bureau. In heel Malawi wonen 15 miljoen mensen, van wie er 12 miljoen als ‘arm’ worden omschreven. Deze gigantische groep vormt de doelgroep van het Legal Aid

Department. Dat heeft verder nog (kleinere) filialen in de hoofdstad Lilongwe en in de noordelijke stad Mzuzu – in totaal nog geen dertig juristen voor miljoenen potentiële cliënten. ‘We helpen iedereen’, zegt Chisama. ‘Maar bijna nooit op dezelfde dag. Morgen zullen ze opnieuw in de rij moeten gaan staan.’ Jaarlijks helpt het Department vierduizend cliënten, van wie 1700 in Blantyre. In zeshonderd gevallen treedt een advocaat van het Department op als vertegenwoordiger in de rechtbank, anderen worden geholpen met adviezen en doorverwijzingen.

Officieel versus traditioneel

De toegang tot het recht is in Malawi goed verzekerd, beweert Chisama. Maar hij erkent dat de praktijk anders is. Alleen inwoners van de drie steden bezoeken de filialen, want voor hen zijn de reiskosten te overzien. Wie in een dorp in de *bush* woont – en daar woont tachtig procent – is in feite verstoken van rechtshulp. De stedelingen hebben meer geluk – ook al is dat begrip

betrekkelijk. De allerarmsten krijgen gratis rechtshulp, wie te veel verdient wordt vriendelijk doorverwezen naar een commerciële advocaat. Aan de tussencategorie wordt een financiële bijdrage van 500 kwacha gevraagd, net iets meer dan twee euro. ‘Dat vinden mensen erg veel’, zegt Chisama. ‘Het zijn toch twee daginkomens.’

Maar de belangen die met hun juridische problemen zijn gemoeid zijn dan ook groot – vaak betreft het een kwestie van overleven. ‘De bevolking van Malawi groeit hard, grond wordt schaars. Land is hard nodig voor de voedselvoorziening, en Malawi wordt regelmatig geteisterd door een hongersnood. We doen veel zaken over grondeigendom. Erfenissen worden meestal afgehandeld volgens de *customary law*: het land van de overledene gaat dan over naar de hele familie. Maar er is altijd wel een familielid dat meent een alleenrecht op het stuk grond te hebben, omdat dat in een testament staat. Het officiële recht botst dan met het traditionele.’

Chisama heeft zijn hoop

Actualiteiten

‘We helpen iedereen, als ze morgen opnieuw in de rij gaan staan.’

Vervolg van pagina 584

heeft doen gelden als groot voorstander van scherpe debatten, bepleit voor de laatste keer dat AR en College elkaar het vuur aan de schenen leggen. 'Dat is dualisme en betekent niet dat we de pest aan elkaar hebben.' Hij vertrekt uit het College maar niet nadat hij de vergadering van vandaag 'een parel' genoemd heeft onder de door hem bijgewoonde vergaderingen. 'We hoeven het

niet altijd eens te zijn, maar het is belangrijk dat wij als beroepsgroep fundamenteel met elkaar discussiëren.'

Bekkers sluit de vergadering. Hij neemt afscheid van iedereen die er voor het laatst bij was en met name van Hans Hertoghs, die 'zoals het een goed advocaat betaamt, als een luis in de pels' het de AR vaak buitengewoon moeilijk heeft gemaakt.

agenda

GEVANGENPOORT-LEZING: MOORD IN DE PROSTITUTIE

in de Gevangendoortlezingen komen verschillende moorden aan bod waarbij intrige en vertakkingen in verschillende milieus voorkomen. Op **zondag 5 oktober** vindt de tweede lezing in de reeks van vijf lezingen plaats. Casper Postma houdt de lezing met als onderwerp 'Moord in de prostitutie, wat gebeurde er met Blonde Dolly?' De bijeenkomsten worden gehouden in het Haags Historisch Museum aan de Korte Vijverberg 7 om 12.15 uur, kosten zijn € 10. Men kan zich voor de lezing aanmelden bij het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, tel. 070-364 69 40, info@haagshistorischmuseum.nl.

ERFENISVAKDAG op **vrijdag 10 oktober** vindt de eerste Erfenisvakdag plaats. Hier kan iedereen die beroepsmatig te maken heeft met erven en nalatenschap zich in één dag op de hoogte stellen van de laatste stand van zaken, in workshops over actualiteiten op het gebied

van erven en nalatenschap. Plaats: Jaarbeurs Utrecht (Beatrixgebouw), Jaarbeursplein 6a in Utrecht van 10.30 uur tot 17.00 uur. Deelname kost € 295 per persoon excl. btw. Inschrijving: www.erfenisbeurs.nl.

SCRIPTIEPRIJS VSR

De Vereniging voor de Sociaal-wetenschappelijke bestudering van het Recht (VSR) heeft in 2000 een scriptieprijs ingesteld. De scriptie handelt over de productie of werking van recht vanuit sociaal-wetenschappelijk perspectief (bijvoorbeeld de sociologie, antropologie, psychologie, economie, geschiedenis of bestuurskunde, niet criminologie). Aanmelding geschiedt door toezending van de scriptie, **vóór 1 november 2008**, in drievoud aan de secretaris van de jury en dient vergezeld te worden van een aanbevelingsbrief van de begeleider/beoordelaar. Richt uw inzending aan dr. R. Pieterman, Faculteit der rechtsgeleerdheid, Erasmus Universiteit, kamer L6-105, Postbus 1738, 3000 DR, Rotterdam, Nederland (e-mail: pieterman@frg.eur.nl).

STICHTING JO MAES/CAPRA PRIJS 2008

ter bevordering van het enthousiasme en de belangstelling voor het ambtenarenrecht, arbeidsrecht en algemeen bestuursrecht heeft het bureau Capra Advocaten en Adviseurs de Stichting Jo Maes/Capra Prijs opgericht. Deze Stichting stelt jaarlijks een scriptieprijs ter beschikking voor studenten aan een Nederlandse Universiteit die een scriptie hebben geschreven over een onderwerp op het gebied van ambtenarenrecht, het arbeidsrecht dan wel het algemeen bestuursrecht, die gewaardeerd is met een cijfer 8 of hoger. Belangstellenden dienen hun scriptie (in zesvoud), opgesteld in de Nederlandse taal **vóór 1 november 2008** in te dienen bij de secretaris van de Stichting, mr. J.J. Blanken, bureau Capra Advocaten en Adviseurs, Hooistraat 7, 2514 BM 's-Gravenhage. Informatie: 070-364 81 02, j.blanken@capra.nl of website www.capra.nl.

88e jaargang –
3 oktober 2008 – nr. 14
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen
Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. Informatie: Linus Hesselink, 070-4415226,

Opleidingspunten verdienen
Het schrijven van 500 woorden 'rechtsliteratuur' levert 1 opleidingpunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Uitgever
mr. Robert Sanders

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Orderredacteur
Tatiana Schelltema

Art-direction
PatK, Patrick Keeler

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Ballienetcertificaat

Juridische Vacaturebank

HOI
2008
PRINT

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

www.jbb.nl
Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp 'Inschrijven Orde van de dag.'

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 15: 10 oktober 2008
afl. 16: 31 oktober 2008

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 202 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: Klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementen)-overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

MUTSAERTS

Kwaliteit verzekerd

DOORBRAAK AOV ADVOCATUUR EN NOTARIAAT

Mutsaerts realiseert doorbraak in premie arbeidsongeschiktheidsverzekering

Middels een verzekering exclusief ontwikkeld voor advocatuur en notariaat, biedt Mutsaerts een oplossing met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Dit scheelt u, afhankelijk van de aanvangsleeftijd, 25 tot 70% over de gehele looptijd.

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor gehele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal € 400.000,- op jaarbasis)

Premievergelijking gehele looptijd

Verzekerd bedrag € 100.000 • Wachtijd 1 jaar

60 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	139.652	91.330
40 jaar tot einde	119.336	73.806
45 jaar tot einde	90.821	52.518
50 jaar tot einde	58.393	29.364
55 jaar tot einde	25.835	9.201

65 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	215.551	143.174
40 jaar tot einde	190.244	123.835
45 jaar tot einde	154.635	99.161
50 jaar tot einde	114.009	69.738
55 jaar tot einde	73.154	38.279

Wie is Mutsaerts?

Mutsaerts BV, gevestigd in Tilburg, is een onafhankelijk assurantie-kantoor en heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1926.

Veel advocaten en notarissen behoren tot haar clientèle.

Het aangaan van een langdurige relatie staat hierbij voorop, waarbij Mutsaerts een proactieve rol vervult.

Uitnodiging

Hebt u interesse in een voor u of uw kantoor op maat gemaakte offerte of vergelijking?

Neemt u dan contact op met ons kantoor en vraagt u naar drs. Freek Njio, fnjio@mutsaerts.nl

Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 · Tilburg
Postbus 9102 · 5000 HC Tilburg
T 013 5942828
F 013 5942829
www.mutsaerts.nl

Vissenkom

Foto's: H.M.T.A. van Esch

De balie heeft baat bij een blik van buiten. Daarom vroeg de redactie dit jaar aan een buitenstaander met een wijde blik en scherpe pen om het Jaarcongres in Den Bosch (19 september jl.) te beschrijven.

Eva Maria Staal (pseud.) studeerde kort rechten, en werkte bij een handelsonderneming in defensiematerieel. Ze publiceerde verhalen over de wapenhandel in *Hollands Maandblad*. Haar eerste roman *Probeer het mortuarium* (uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2007), over een wapenhandelaar en zijn assistente, kreeg de Schaduwprijs (voor het spannendste Nederlandstalige debuut) en de Lucy B. en C.W. van der Hoogt-prijs. Eva Maria Staal schrijft ook in *Hard Gras*, *Vrij Nederland* en *Koud Bloed*.

.....
Eva Maria Staal
schrijfster
.....

Een collega was voor zaken in Tsjetsjenië. Terwijl hij luisterde naar de minister van Defensie trapte iemand de deur van diens werk-kamer in. In drie seconden was de ruimte gevuld met plunderende politiemensen. Voor de ogen van mijn collega werden telefoon, computer, kleed en televisie geroofd. Zijne excellentie stond er nogal lullig bij, alsof je zo iets hier kon verwachten. 's Avonds vernam mijn collega hoe een voormalig bokskampioen en zijn geestelijk gehandicapte broer met hulp van het voltallige politiekorps een coup hadden gepleegd. Ze hadden de regeringsgebouwen moeiteloos ingenomen. Uiteindelijk trokken ze zich terug op verzoek van Rusland, dat hen aanraade verstandig te zijn, anders zou het leger op hen worden afgestuurd.

In de winter van 2007 werd, in Pakistan, opperrechter Iftikhar Mohammad

Chaudry gevangengezet omdat hij weigerde nog langer de rechterhand te zijn van de machtige Pakistaanse elite waartoe ook ex-president Pervez Musharraf behoort.

Eén Jaguar

Beide voorvallen schieten me te binnen op weg naar het jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten 2008. Met als motto: *De advocaat, held van de rechtsstaat*. Daar mag ik rondlopen om er later over te schrijven. Omdat mores en jargon van balieleden mij vreemd zijn, heb ik een vriend bij me die de Zuidas net zo vaak bezoekt als zijn stamkroeg. Hij spiedt de parkeergarage af naar Jaguars of Saabs. Vindt welgeteld één Jaguar. Bovengronds wordt die matige score op stereotypen gecompenseerd door een stroom van pakken met stropdassen richting De Parade.

'Dossiers', zegt de vriend, als ik me verbaas over de omvang van de attaché-koffertjes.

We schuifelen het theater binnen, krijgen badges, gebak, koffie en raken vlak voor aanvang van de dekenrede in gesprek

met Serdar G. Ucar, van Forum, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling. Net als we nieuwsgierig informeren naar de vooroordelen waarmee sollicitanten met een multiculturele achtergrond te maken krijgen, moeten we de theaterzaal in. We beloven Serdar terug te komen.

De zaal loopt vol, men schudt beleefd handen. Iemand kijkt op zijn horloge, zegt: 'De borrel is om halfvijf.' Het zaallicht dooft. Algemeen deken Willem Bekkers krijgt het woord.

Trojka

Hij legt uit waarom de rechtsstaat geen statisch gegeven is, maar een abstract cultuurproduct dat telkens weer gereproduceerd en doordacht moet worden afhankelijk van wat zich aandient. Dat zo'n soort rechtsstaat floreert bij de gratie van de *trojkaverantwoordelijkheid* van rechter, officier van justitie en advocaat. Dat een advocaat pas een held is als hij offervaardig is en nobel.

De vriend mompelt: 'Urenschrijvers zijn het. Ik heb nog nooit een jurist horen zeggen: "Dit is onbehoorlijk".'

Bekkers hamert op het belang van die collectieve trojkaverantwoordelijkheid. Noemt namen van helden, die afgelopen jaar overleden: Volkerts van Dijk, Ben Ascher, Willem van Manen en Bert Quant. Dan, ernstig: 'De ramen staan open terwijl het stormt in de rechtsstaat.'

Er volgen filmpjes: *Toga op tournee*. Met een hangt die luchtige sfeer er weer en dat blijft zo als ladyspeaker Annemarie van Gaal zich afvraagt hoe je de beste advocaat selecteert: 'Ik heb tien jaar in Rusland gewoond. Daar is de beste advocaat degene die de grootste spierballen heeft. Hij steelt het dossier van de tegenpartij. Hij durft corrupt te zijn. Voor mij, als cliënt, is een advocaat pas een held als hij mijn zaak heeft gewonnen.'

Gelach.

Grote troep welwillende lieden

Annemarie van Gaal kondigt Harm Brouwer aan, voorzitter van het College van Procureurs. Ook hij heeft snel de lachers op zijn hand. Een held is volgens de Engelsen 'Just another coward who ran in the wrong direction'. Of op zijn brouweriaans: 'Iemand met ongekende fysieke bekwaamheden, die gedurfde dingen doet

ten behoeve van het algemeen belang.'

Brouwer is bezorgd over de rechtsbedeling. Hij vraagt zich af of strafrechtadvocaten door slim gebruik van de media een goede rechtspleging – en het publieke vertrouwen daarin – niet in de weg staan. Voor televisie op maat gesneden strafrecht – minder nuance, meer emotie en een veel hogere doorloopsnelheid – heeft weinig met daadwerkelijke rechtspleging te maken. Hij praat over de Schiedammer Parkmoord. Blijkt teleurgesteld in het gebrek aan zelfkritiek binnen de advocatuur. Hij constateert dat het OM het verschoningsrecht niet nauw genoeg nam bij afgetapte telefoongesprekken tussen verdachten en hun advocaten. Hij besluit met het uitspreken van zijn verlangen naar 'morele professionaliteit' bij zijn rechtsstaathelden.

Als Willy Thomassen, raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden, het podium betreedt, kijk ik om me heen. Een grote troep welwillende lieden. Dragen braaf badges. Luisteren aandachtig, maar kijken uit naar de lunch.

Samba dansen

Thomassen herijkt de eed. Ze vraagt zich af of de advocaat nog steeds een plicht heeft ten aanzien van de samenleving, of dat hij slechts de cliënt hoeft te dienen. 'Een goede advocaat bevecht de rechten van het individu op de rechterlijke macht.' Ze zegt nog meer zinnigs, maar nauwelijks is ze klaar of de Sonja Boekmanprijs moet worden uitgereikt.

Marc Blom van NautaDutilh neemt haar in ontvangst voor het beste *diversiteitsbeleid* van 2008. Annemarie van Gaal verspreekt zich tweemaal: 'NautaDulith'. Blom riposteert charmant. Hij stuntelt met de trofee: een opzichtige rode bol op een grijze sokkel. Applaus.

Van Gaal kondigt de laatste act voor de pauze aan: vier violisten. Hun spel is matig, maar ze zijn jong en hip. En het zijn meisjes, natuurlijk. Ze laten ons voor het eten de samba dansen. We deinen welwillend op de maat. Plots is het afgelopen.

Geen pistool

Op het damestoilet spreekt de vrouwelijke oud-burgemeester van Goirle me aan: 'Hoe vond u dat meidengroepje?' Ze vertelt over haar zoon, die advocaat is. Op

de gang stel ik haar voor aan de vriend, die projectontwikkelaar is. Ze beginnen een geanimeerd gesprek. Ik loop een rondje, drink een glas sap en eet twee broodjes garnaal. Er is een dringende reden om de strekking van de uitgesproken redes te overdenken. Lukt me niet. Omdat er zoveel te eten en te drinken en te keuvelen valt. Omdat het gezelschap zo onderhoudend is. Omdat er niemand is die een pistool tegen mijn slaap drukt en zegt: 'En nou verdomme nadenken over wat hier gezegd is, nadenken over hoe het verder moet met de rechtsstaat, anders schieten we je kapot.'

Ik zoek Serdar Ucar van Forum en vind hem op dezelfde plek als eerder. Hij overhandigt me een boekje: *Onverzilverd talent, hoogopgeleide allochtonen op zoek naar werk*. 'Er bestaan nog zoveel vooroordelen over multiculturele werknemers.' Het boekje mag ik houden.

De vriend is nog in gesprek met de burgemeester. Ze hebben niet gemerkt dat ik weg was. Zij neemt afscheid, mengt zich onder de bezoekers.

'Nuttig', zegt de vriend, 'een dagje vrij om te netwerken.'

Brommende mannen

We verhuizen naar een andere locatie om een sessie bij te wonen: *Beroepsethiek onder druk van commerciële prestatie*. Advocaat Pim de Vos stelt: 'Een advocaat moet een dieenaar van de rechtsstaat zijn.'

Weer dat godvergeten woord: *rechtsstaat*.

Volgens De Vos gaat het erom welke zaken je doet en hoe je die doet. Hij betreurt de enorme omzetsdruk binnen veel praktijken en mijmert over de tijd toen

inbreker Frans zich nog door hem liet bekeren tot een braverik. En ambtsbroeders zich nog collegiaal gedroegen.

De volgende spreker, Rob Geene, beweert dat de rechtsstaat dood is. Ik kijk om me heen om te zien of dat hard aankomt. Maar nee. Hij beweert dat als de patroon niet opvoedt er bij jonge advocaten geen ethische notie ontstaat: 'Dwing jongeren na te denken over fatsoen.'

Iemand uit het publiek noemt De Vos en Geene 'twee brommende oude mannen'. Geene en De Vos barsten, net als de toehoorders, vrolijk in lachen uit. Geen van hen dient de spreker van repliek. Hoe vlammend hun ingestudeerde betoog ook was, de fileermessen blijven veilig opgeborgen tijdens de publieke discussie. Zo blijft het een knusse samenkomst.

We lopen terug naar De Parade.

Ervaren vanuit hun standpunt

Flarden van de dag dwarrelen koersvast op hun plek. Ik denk na over de beslotenheid waarbinnen men vandaag elkaars functioneren aan de kaak heeft gesteld. Ongewild dringt het beeld van een glazen kom zich op. Rondjes zwemmende vissen, water happend, luchtballen uitwisselend, doof voor loerend gevaar van buitenaf, dat onbepaald blijft, ervaren vanuit hun standpunt.

Ik wil even naar het toilet, zoek de luwte, neem de trap achter in de foyer. Boven passeer ik een tentoonstelling: *Lawyers without rights, the fate of Jewish advocates in Germany and the Netherlands after 1933*. Ik bekijk de foto van een Nederlandse advocaat, tevens Jood.

Amandus Wolfsbergen werd vervolgd door nationaal socialisten. Per 1 mei 1941

mocht hij uitsluitend Joodse cliënten verdedigen. Dat ruïneerde zijn praktijk. In april 1944 werd hij gearresteerd en op transport gesteld. Via Westerbork belandde hij in Auschwitz. Hij overleed daar in november 1944, 41 jaar oud.

Met een schok besef ik dat de 'rechtsstaat' als onkwetsbaar bolwerk van onze beschaving een illusie is. Waarom heeft Amandus Wolfsbergen zich niet verweerd? Ontbrak het hem misschien aan argwaan – zoals in de jaren dertig zoveel Joden twijfel aan het functioneren van de rechtsstaat onkies, onwenselijk en onnodig vonden? Hij waande zich wellicht te veilig.

De rechtsstaat bood echter geen bescherming. De rechtsstaat bleek fragieler dan glas, brozer dan een eierschaal. En ze bezweek niet enkel onder destructieve krachten van buitenaf: juist de onwrikbaarheid van het geloof in vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit als peilers van de rechtsstaat, bracht deze van binnenuit aan het wankelen.

De Tsjetsjeense bokskampioen zou zich nooit geconformeerd hebben aan papieren afspraken die hem een moraal wilden opdringen. Hij zou zich het vege lijf gered hebben of het gevecht om het recht van de sterkste zijn aangegaan. Hij zou gedacht hebben: beter een levende lafaard dan een dode held.

Ik loop de rest van de foto's langs. Het is rustig hierboven. Beneden in de foyer wordt geborreld. Ik vind wasbakken, koel mijn polsen. De vriend heeft een glas wijn en wat nootjes. We drinken. Halen onze jassen. De vriend praat voor twee. Ik zwijg. De beelden van de tentoonstelling spreken voor zich.

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Respect of ik schiet

Russ Baijens

advocaat te Oude Willem

Mijn beroep, strafrechtadvocaat, is een oud beroep, waaromheen nogal wat ritueel is gegroeid: toga, breedsprakigheid (of juist niet), glamour (of terughoudendheid). Elk element wekt zowel verwachtingen als dat het afkeer oproept. Eentonig is het nooit, eenvormig evenmin.

De advocaat die niet wenst op te staan voor een rechter, 'om hem moverende redenen' zoals dat zo mooi heet in ons vak, is nieuws geworden. De Rechtbank Rotterdam heeft besloten hem het blijven zitten niet aan te rekenen. Woedende commentaren spreken van gebrek aan respect.

De kritiek slaat rechtstreeks op de beslissing van de Rechtbank Rotterdam, het is kritiek op een rechterlijke beslissing. De rechter heeft gesproken, en dat is voor iedere burger de wet. Wij leven in een land waar de rechter onafhankelijk is. En dat moet vooral zo blijven. Het is een fundamenteel gebrek aan respect jegens de rechterlijke macht om de rechterlijke beslissing zo heftig te bekritisieren, en vooral: om pogingen in het werk te stellen die uitspraak terug te draaien. De rechter heeft gesproken, en wie het er niet mee eens is, kan in hoger beroep. Dat is de machtenscheiding.

Als de politiek het niet eens is met de rechterlijke uitspraak, moet de politiek maar een wet aannemen. Zo werkt onze democratie.

De minister roept: dat moet anders, hij moet opstaan – dat vind ik een potsierlijke vertoning. De minister, nota bene minister van Justitie, moest beter weten. Het is niet alleen potsierlijk, het is ook gevaarlijk. Als de minister zegt dat hij een rechterlijke uitspraak naast zich neerlegt, en het kennelijk via een achterdeur anders probeert, dan is dat kwalijk. Dat lijkt op een groot gemis aan aanvaarding van democratische beginselen.

Ik zeg niet dat de rechter onfeilbaar is. Rechters maken ook fouten. Toen de veroordeling in de Schiedammer Parkmoord faliekant fout bleek, hebben we niet met z'n allen de ten onrechte veroordeelde uit de kerker gesleept, we hebben de juiste procedures gevolgd, met een rechterlijke uitspraak aan het eind van de rit. Zo doen we dat in een beschaafd land. En wie hebben voor die herziening hard gewerkt, gepleit en geschreven? Juist, de advocaten, rechtsgeleerden en wetenschappers.

Deze advocaat heeft zijn argumenten aan de rechters voorgelegd en hij heeft hen overtuigd. Het is een principiële man, begrijp ik. Hij liep een baan mis, doordat hij weigerde anderen een hand te geven. Het gemis van die inkomsten had hij er voor over. Dat roept respect

op. Je hoeft het niet met hem eens te zijn, maar je moet toegeven, hij is wel consequent. Ik vind dat moedig.

En waar gaat het nu feitelijk om? Het niet-opstaan als de rechter binnenkomt, een gebaar van egards en welwillendheid, geen wet maar een gewoonte. Een gewoonte waarvan de oorsprong gevonden kan worden in lang vervlogen dagen, toen de koningen nog in eigen persoon rechtspraken. Ja, voor een koning ga je buigen en knipmessen, want die is machtig en die moet je een beetje paaieren. Ze spraken bovendien niet alleen recht, ze genazen ook, ze waren bekleed met bijzondere gaven en krachten. Dat was de overtuiging.

Mooie gewoonten, tijd om daar eens bij stil te staan. Maar om van de uiterlijke schijn een rel van respect en respectloosheid te maken, dat komt mij voor als sensatie en amusement. Het woord respect is al zozeer uitgehold, zo slechts geworden, dat ik het liever niet gebruik.

Ik blijf gewoon opstaan, om mij moverende redenen, en als een ander daar anders over denkt, dan heb ik daar geen last van. De meeste verdachten gaan trouwens staan als het zo uitkomt. Maar een verdachte die niet wenst op te staan, wordt in Nederland echt niet overeind geslagen, want zo belangrijk is het niet. Een advocaat zou je dus wel overeind willen slaan? Nee, toch?

Voorwaardelijke invrijheidstelling per 1 juli jl.

Op eieren lopen en goed

Bestudering van de nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling laat zien dat gedetineerden, en hun raadslieden, extra moeten oppassen bij disciplinaire straffen. En omdat de nettostrafduur door de nieuwe regeling kan oplopen, moet de verdediging ook vooraf precies gaan rekenen.

rekenen

.....
Petra Breukink
advocaat te Alkmaar
.....

Op 1 juli jl. trad de nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling in werking. Daarmee werden de artikelen 15 tot en met 15d Sr ingrijpend gewijzigd en de artikelen 15e-15l Sr toegevoegd.¹ Aan de roep om een nieuwe regeling aangaande de vervroegde invrijheidstelling werd gehoor gegeven omdat aan die vervroegde invrijheidstelling geen voorwaarden konden worden verbonden. Zelfs bij ‘verkeerd’ gedrag kon een eenmaal verleende vervroegde invrijheidstelling niet worden herroepen. Dat is nu geheel anders.

De nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling komt voort uit de maatschappelijke drang om de vervroegde invrijheidstelling af te schaffen dan wel drastisch te veranderen. De in 1987 ingevoerde vervroegde invrijheidstelling heeft tot veel maatschappelijke en politieke discussie geleid. Uiteindelijk heeft die discussie tot het voorstel geleid de vervroegde invrijheidstelling zodanig te herzien dat de invrijheidstelling weer onder voorwaarden kon plaatsvinden, net zoals voor 1987 het geval was.²

Het doel van de nieuwe regeling is het verminderen van recidive en dus het vergroten van de maatschappelijke veiligheid. De kern van de nieuwe regeling is dat aan de vervroegde invrijheidstelling voorwaarden zijn verbonden die in beginsel tot gevolg hebben dat alsnog de rest van de straf moet worden uitgezeten bij schending van die voorwaarden.

Uitgangspunt is dat in principe iedere

gedetineerde in aanmerking komt voor voorwaardelijke invrijheidstelling, mits hij aan alle criteria voldoet.³ Het tijdstip van de voorwaardelijke invrijheidstelling is in de wet bepaald en zij wordt automatisch verleend. Wil het OM de voorwaardelijke invrijheidstelling uit- of afstellen, dan zal daartoe een vordering moeten worden ingediend.

Verschillen en voorwaarden

Er zijn twee duidelijke verschillen met de oude regeling. Immers, de nieuwe voorwaardelijke invrijheidstelling is van toepassing op vrijheidsstraffen langer dan één jaar. Onder de oude regeling was dit een halfjaar. Voor straffen tussen ten minste één jaar en twee jaar vindt voorwaardelijke invrijheidstelling plaats wanneer de vrijheidsbeneming ten minste een jaar heeft geduurd en van het restant een derde is ondergaan. Bij straffen langer dan twee jaar vindt invrijheidstelling plaats als twee derde van de door de rechter opgelegde straf is ondergaan. Daarnaast is de nieuwe voorwaardelijke invrijheidstellingsregeling niet van toepassing indien de rechter een deels voorwaardelijke straf oplegt (art. 14 a Sr).

Uiteraard geldt als algemene voorwaarde dat de gedetineerde niet opnieuw een strafbaar feit mag begaan. Daarnaast kunnen er bijzondere voorwaarden aan de invrijheidstelling worden verbonden. Als dit laatste moet geschieden, wordt er actie van het OM verwacht. Voorbeelden van bijzondere voorwaarden zijn deelname aan programmatische activiteiten, terugkeer in de maatschappij of ondergaan van bijzondere zorg zoals verslavingszorg of ggz. Aan deze bijzondere voorwaarden kan ook elektronisch toezicht worden

.....
Een disciplinaire straf kan een veroordeelde de das omdoen, dus hij zal erg goed op zijn tellen moeten passen
.....

verbonden, omdat er beperkingen aan de voorwaarden kunnen worden verbonden die de bewegingsvrijheid van de veroordeelde beperken. De bijzondere voorwaarden mogen nooit in strijd zijn met godsdienst, levensovertuiging of staatkundige vrijheid.

Aan de voorwaarden wordt een proeftijd verbonden. Er wordt bij de lengte van de proeftijd onderscheid gemaakt in de algemene en bijzondere voorwaarden, te weten:

- de proeftijd ten aanzien van de algemene voorwaarden gaat in op de dag van de voorwaardelijke invrijheidstelling en is gelijk aan de periode waarover voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend, althans in ieder geval minimaal één jaar;
- de proeftijd ten aanzien van de bijzondere voorwaarde wordt door het OM vastgesteld en is in ieder geval gelijk aan de periode waarover voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend.

Het OM beslist over de te stellen bijzondere voorwaarden. De directeur van de penitentiaire inrichting heeft daarbij een adviserende rol. Het toezicht van de naleving van de voorwaarden ligt bij het OM dat dit toezicht uit handen kan geven aan de reclassering. De reclassering kan ook belast worden met de begeleiding van de veroordeelde bij de voorwaarden. Leeft de veroordeelde de voorwaarden niet na, dan meldt de reclassering dit aan het OM.⁴

Overtreding en uitzondering

Het uitgangspunt is dat steeds een reactie wordt gegeven op overtreding van de voorwaarden. Er kan een drietal sancties

.....
¹ Zie hierover ook eerder in dit blad het signalement van *Manon Nooteboom*: ‘Nieuwe wet bindt vervroegde vrijlating aan voorwaarden’, in: *Advocatenblad* 2008-10, p. 385.

² Kamerstukken II, 2000-2001, 27 419, nr. 1.

.....
³ De nieuwe regeling vervroegde invrijheidstelling geldt helaas niet voor terbeschikkinggestelden die in afwachting zijn van een plaatsing in een kliniek en tot die tijd in een penitentiaire inrichting verblijven.

.....
⁴ Kamerstukken II, 2005-2006, 30 513, nr. 3, p. 9.

Raadslieden kunnen niet meer algemeen suggereren om een fors deel van de gevorderde straf voorwaardelijk op te leggen, want zo kan de nettostrafduur oplopen

volgen. Bij een relatief lichte overtreding kan met een waarschuwing worden volstaan. Bij een grovere schending kunnen de bijzondere voorwaarden worden gewijzigd. Bij de overtreding van de bijzondere voorwaarde 'locatieverbod' kan bijvoorbeeld als extra bijzondere voorwaarde elektronisch toezicht worden opgelegd. Bij een te grove schending zal de voorwaardelijke invrijheidstelling kunnen worden herroepen. Dit is het geval als het vertrouwen dat de veroordeelde zich houdt aan de voorwaarden, is geschaad. De veroordeelde zal dan weer achter slot en grendel kunnen belanden.

Is het OM van mening dat de voorwaardelijke invrijheidstelling moet worden herroepen, dan kan het OM de aanhouding van de veroordeelde bevelen. Daaropvolgend moet er een vordering tot schorsing van de voorwaardelijke invrijheidstelling worden ingediend bij de R-C. De R-C moet binnen drie dagen na de aanhouding beslissen. Hierbij heeft de veroordeelde recht op een advocaat. Wordt zo'n vordering tot herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling afgewezen of wordt het OM niet-ontvankelijk verklaard, dan gelden de schadevergoedingsregels zoals vastgelegd in artt. 89 en 90 Sv.

De voorwaardelijke invrijheidstelling geldt in principe voor iedere veroordeelde en zal vrijwel automatisch kunnen worden verleend. Echter, er is een aantal specifieke gevallen benoemd waarbij wordt aangegeven dat de voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden uitgesteld of achterwege kan worden gelaten. Redenen om uit te stellen dan

wel af te zien van voorwaardelijke invrijheidstelling zijn (limitatief opgesomd in art. 15d Sr):

- a aan de veroordeelde is op grond van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis de maatregel tbs opgelegd;
- b de veroordeelde heeft zich na de aanvang van de tenuitvoerlegging van zijn straf ernstig misdragen, hetgeen kan blijken uit:
 - ernstige bezwaren of veroordeling terzake een misdrijf;
 - gedrag dat tijdens tenuitvoerlegging van de straf meermalen tot een disciplinaire straf heeft geleid;
 - onttrekking of poging tot onttrekking aan de straf na aanvang van de tenuitvoerlegging;
 - de veroordeelde verklaart zich niet bereid de voorwaarden na te leven;
 - het stellen van voorwaarden levert onvoldoende inperking van het recidiverisico op;
 - internationaalrechtelijke aspecten, waarbij tussen landen afspraken zijn gemaakt omtrent het achterwege laten of uitstellen van de voorwaardelijke invrijheidstelling.⁵

Rol voor advocaat

In dit kader is er voor advocaten een belangrijke rol weggelegd. Een disciplinaire straf binnen de penitentiaire inrichting, zo blijkt uit de memorie van toelichting, kan een contra-indicatie zijn. Daarbij is het de directeur van de penitentiaire inrichting die adviseert naar het OM. Een disciplinaire straf wordt in de ene penitentiaire inrichting sneller opgelegd dan in de andere. Het instellen van een beklag tegen een dergelijke straf is dus van groot belang. Een disciplinaire straf kan veroordeelden immers de spreekwoordelijke das omdoen. De Penitentiaire beginselenwet geeft een aantal vastomlijnde criteria waar een disciplinaire straf aan moet voldoen; het komt echter regelmatig voor dat een disciplinaire straf niet op basis van deze criteria wordt opgelegd. We zullen nog moeten afwachten hoe het uitpakt, maar bestudering van de wet geeft het idee dat een gedetineerde erg goed op zijn tellen moet passen. In dit kader zullen er veel

meer klachten worden ingediend en dat zal de werkdruk bij de commissies van toezicht kunnen vergroten.

Uit- of afstel

Het OM moet voor uitstel of afstel van de voorwaardelijke invrijheidstelling een vordering indienen bij de rechtbank die in eerste aanleg heeft kennisgenomen van het strafbare feit ter zake waarvan de straf die ten uitvoer wordt gelegd is opgelegd. De vordering moet gronden bevatten waarop zij is gebaseerd en wordt aan de veroordeelde toegezonden. De vordering moet uiterlijk dertig dagen voor het tijdstip van voorwaardelijke invrijheidstelling ontvangen zijn op de strafgriffie. Later indienen leidt tot niet-ontvankelijkheid, tenzij het OM kan aantonen dat de omstandigheden en gronden tot het doen van de vordering zich niet eerder hebben voorgedaan. De veroordeelde heeft recht op een advocaat, die ambtshalve kan worden toegevoegd. De enkelvoudige rechter beslist en behandelt de vordering openbaar. Getuigen en deskundigen kunnen door OM en veroordeelde worden opgeroepen ter zitting. Hangende de procedure wordt de veroordeelde niet voorwaardelijk in vrijheid gesteld.

Tegen de beslissing van de rechtbank op de vordering staat geen rechtsmiddel open. De rechtbank kan in zijn beslissing adviseren omtrent de aan de voorwaardelijk invrijheidstelling te verbinden bijzondere voorwaarden. De beslissing behoort gemotiveerd te zijn en is openbaar.

Overgang en uitzondering

De nieuwe regeling is van toepassing op veroordelingen die na haar inwerkingtreding zijn uitgesproken – dus vanaf 1 juli 2008. Op veroordelingen van vóór die datum blijft natuurlijk de oude regeling van kracht. Aandacht verdient het feit dat een verdachte die voor 1 juli 2008 in eerste aanleg is veroordeeld en na 1 juli 2008 in hoger beroep wordt veroordeeld, daardoor onder de nieuwe regeling valt. Dit kan dus van belang zijn bij een advies als een cliënt een strafmaatappèl wil. Raadslieden doen er verder goed aan om reeds ingestelde strafmaatappellen opnieuw te beoordelen, tegen het licht van de strafverhogende effecten van de nieuwe regeling.

⁵ Art. 15b lid 2 Sr.

Ten slotte is er een uitzondering voor langere vrijheidsstraffen. Als deze voor de inwerkingtreding zijn opgelegd, maar nog vijf jaar (per juli 2013) na inwerkingtreding ten uitvoer worden gelegd, dan geldt de nieuwe regeling. De tenuitvoerlegging van deze vrijheidsstraf hoeft volgens het overgangsrecht echter niet voor 1 juli jl. te zijn *aangevangen*.⁶ Voorbeelden zijn veroordeelden bij wie de tenuitvoerlegging pas na 1 juli 2010 is aangevangen, omdat ze een tijdlang voortvluchtig of anderszins onvindbaar zijn geweest, of om welke re-

den dan ook domweg niet zijn opgeroepen, of die uitstel van tenuitvoerlegging of strafonderbreking hebben gekregen. Voor hen levert de wetswijziging, letterlijk toegepast, een langere nettostrafduur op. Dat is niet de bedoeling van de wetgever geweest.⁷ Voor deze gevallen lijkt een gratieverzoek de oplossing.

Gedetineerde moet oppassen

De nieuwe wet zal veel gevolgen hebben op de werkdruk van zowel de staande als de zittende magistratuur, alsook de

Reclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen. In elk geval heeft het Openbaar Ministerie een speciale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling (resortparket Arnhem) in het leven geroepen die zich volledig bezighoudt met de nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling. Maar vooral de gedetineerde zal op eieren moeten lopen. Het valt daarbij nog te bezien hoe streng of hoe soepel er met overtreding van de voorwaarden zal worden omgegaan.

6 Art. VI lid 2 Wijzigingswet.

7 Kamerstukken II, 2005/2006, 30 513, nr. 3, p. 26 en 27.

Vaak langere strafduur drie tabellen

Vonnissen van 6 t/m 12 maanden

(geen voorwaardelijke invrijheidstelling mogelijk)

Vonnis	Nettostrafduur <i>na 01-07-08</i>	Nettostrafduur <i>vóór 01-07-08</i>	Verskil
6 maanden	6 maanden	6 maanden	-
7 maanden	7 maanden	6 maanden + 10 dagen	20 dagen
8 maanden	8 maanden	6 maanden + 20 dagen	1 maand + 10 dagen
9 maanden	9 maanden	7 maanden	2 maanden
10 maanden	10 maanden	7 maanden + 10 dagen	2 maanden + 20 dagen
11 maanden	11 maanden	7 maanden + 20 dagen	3 maanden + 10 dagen
12 maanden	12 maanden	8 maanden	4 maanden

Vonnissen van 13 t/m 24 maanden

(alleen voorwaardelijke invrijheidstelling mogelijk indien geen – deels – voorwaardelijke vrijheidsstraf is opgelegd)

Vonnis	Nettostrafduur <i>na 01-07-08</i>	Nettostrafduur <i>vóór 01-07-08</i>	Verskil
13 maanden	12 maanden + 10 dagen	8 maanden + 20 dagen	3 maanden + 20 dagen
14 maanden	12 maanden + 20 dagen	9 maanden + 10 dagen	3 maanden + 10 dagen
15 maanden	13 maanden	10 maanden	3 maanden
16 maanden	13 maanden + 10 dagen	10 maanden + 20 dagen	2 maanden + 20 dagen
17 maanden	13 maanden + 20 dagen	11 maanden + 10 dagen	2 maanden + 10 dagen
18 maanden	14 maanden	12 maanden	2 maanden
19 maanden	14 maanden + 10 dagen	12 maanden + 20 dagen	1 maand + 20 dagen
20 maanden	14 maanden + 20 dagen	13 maanden + 10 dagen	1 maand + 10 dagen
21 maanden	15 maanden	14 maanden	1 maand
22 maanden	15 maanden + 10 dagen	14 maanden + 20 dagen	20 dagen
23 maanden	15 maanden + 20 dagen	15 maanden + 10 dagen	10 dagen
24 maanden	16 maanden	16 maanden	-

Adriaan Norenburg en
Marjolein Dikkerboom
advocaten⁸

Bij vrijheidsstraffen van minder dan drie jaar wordt de nettostrafduur door de nieuwe regeling aanzienlijk verlengd:

- de voorwaardelijke invrijheidstelling geldt niet voor straffen beneden de 12 maanden;
- bij straffen tussen de 12 en 24 maanden geldt de voorwaardelijke invrijheidstelling (van rechtswege) wanneer de vrijheidsstraf 12 maanden plus een derde van het restant heeft geduurd;
- bij straffen tussen de 24 en 36 maanden geldt de voorwaardelijke invrijheidstelling zodra twee derde van de opgelegde vrijheidsstraf is ondergaan;
- de voorwaardelijke invrijheidstelling geldt niet indien er tevens een voorwaardelijke vrijheidsstraf is opgelegd.

De nieuwe regeling leidt vooral bij vrijheidsstraffen tussen de 6 en 24 maanden en bij het opleggen van een deels voor-

⁸ Adriaan Norenburg (advocaat bij bij La Gro Advocaten te Woerden) en Marjolein Dikkerboom (advocaat bij Ten Berge Leerkotte Advocaten te Utrecht) hebben de drie tabellen samengesteld en de bijbehorende adviezen geformuleerd, even als het grootste deel van de voorafgaande passage 'Overgang en uitzondering'.

Vonnissen van 13 tot 35 maanden, plus een deel voorwaardelijk

Vonnis	Nettostrafduur	Nettostrafduur	Verschil
	na 01-07-08	vóór 01-07-08	
13 maanden + voorwaardelijk	13 maanden	8 maanden + 20 dagen	4 maanden + 10 dagen
14 maanden + voorwaardelijk	14 maanden	9 maanden + 10 dagen	4 maanden + 20 dagen
15 maanden + voorwaardelijk	15 maanden	10 maanden	5 maanden
16 maanden + voorwaardelijk	16 maanden	10 maanden + 20 dagen	5 maanden + 10 dagen
17 maanden + voorwaardelijk	17 maanden	11 maanden + 10 dagen	5 maanden + 20 dagen
18 maanden + voorwaardelijk	18 maanden	12 maanden	6 maanden
19 maanden + voorwaardelijk	19 maanden	12 maanden + 20 dagen	6 maand + 10 dagen
20 maanden + voorwaardelijk	20 maanden	13 maanden + 10 dagen	6 maand + 20 dagen
21 maanden + voorwaardelijk	21 maanden	14 maanden	7 maand
22 maanden + voorwaardelijk	22 maanden	14 maanden + 10 dagen	7 maanden + 10 dagen
23 maanden + voorwaardelijk	23 maanden	14 maanden + 20 dagen	7 maanden + 20 dagen
24 maanden + voorwaardelijk	24 maanden	16 maanden	8 maanden
25 maanden + voorwaardelijk	25 maanden	16 maanden + 20 dagen	8 maanden + 10 dagen
26 maanden + voorwaardelijk	26 maanden	17 maanden + 10 dagen	8 maanden + 20 dagen
27 maanden + voorwaardelijk	27 maanden	18 maanden	9 maanden
28 maanden + voorwaardelijk	28 maanden	18 maanden + 20 dagen	9 maand + 10 dagen
29 maanden + voorwaardelijk	29 maanden	19 maanden + 10 dagen	9 maand + 20 dagen
30 maanden + voorwaardelijk	30 maanden	20 maanden	10 maand
31 maanden + voorwaardelijk	31 maanden	20 maanden + 20 dagen	10 maanden + 10 dagen
32 maanden + voorwaardelijk	32 maanden	21 maanden + 10 dagen	10 maanden + 20 dagen
33 maanden + voorwaardelijk	33 maanden	22 maanden	11 maanden
34 maanden + voorwaardelijk	34 maanden	22 maanden + 20 dagen	11 maanden + 10 dagen
35 maanden + voorwaardelijk	35 maanden	23 maanden + 10 dagen	11 maanden + 20 dagen

waardelijke vrijheidsstraf bij straffen boven de 24 maanden onvoorwaardelijk, tot een aanzienlijk langere nettostrafduur.

Raadslieden die een deels voorwaardelijke vrijheidsstraf willen bepleiten, doen er goed aan om vooraf in kaart te brengen welke gevolgen het opleggen van een voorwaardelijk deel heeft voor de netto duur van het onvoorwaardelijke deel. Voor de cliënt kan het voordeliger zijn om géén voorwaardelijk deel opgelegd te krijgen.

Voor het berekenen van de nieuwe nettostrafduur van een na 1 juli jl. opgelegde straf, en voor het omrekenen van 'oud' naar 'nieuw' en omgekeerd: zie de tabellen.

De strafduur voor vrijheidsstraffen tussen de 6 en 12 maanden wordt een derde langer. Om te voorkomen dat de nieuwe regeling in dit segment onbedoeld leidt tot langere nettostraffen, zou dus op zijn minst het verschil tussen de nieuwe en de oude nettostrafduur als voorwaardelijk deel moeten worden opgelegd. Netto staat een 'oud' vonnis van 12 maanden onvoorwaardelijk immers gelijk aan een 'nieuw' vonnis van 12 maanden, waarvan 4 voorwaardelijk.

Voor de straffen tussen de 24 en 36 maanden verandert er niets: voorwaardelijke invrijheidstelling wanneer twee derde van de straf is ondergaan. Wordt er echter van een vrijheidsstraf tussen de

12 en 36 maanden een deel van die straf *voorwaardelijk* opgelegd, dan verandert het plaatje weer. Het opleggen van een deels voorwaardelijke vrijheidsstraf, in elk geval vóór 1 juli jl. graag en veel gebruikt als de bekende 'stok achter de deur', heeft in dit segment een sterk negatieve invloed op de nettostrafduur, zoals de laatste tabel laat zien.

De verdediging moet er steeds weer op wijzen dat een eis van de officier van justitie tot een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf met andere ogen bezien moet worden dan vóór 1 juli 2008.

Lezer niet serieus genomen

.....
Leo van Osch
redactielid
.....

Zijn eerdere boek *Achter de blinddoek van vrouwe Justitia* (1998) leidde tot een klacht bij het Hof van Discipline van een politierechter. De Vos had beweerd dat de politierechter zijn vonnis al klaar had en dat De Vos dus voor Jan met de korte achternaam veertien velletjes had voorgelezen, en voorts dat de rechter zijn cliënt de mogelijkheid had ontnomen om een rechtsmiddel in te stellen. Dat vonnis was nog niet klaar en hoger beroep was niet mogelijk, inderdaad, maar cassatie wel. Omdat het punt waar het om draaide in de zaak in cassatie ten volle kon worden getoetst, achtte het hof het beklag van de rechter gegrond (HvD 16 juni 2000).

Ook het nieuwe boek van Pim de Vos, *Advocaat of maffiamaat*, doet het nodige stof opwaaien. Dat is goed voor de verkoopcijfers en 'geld is lekker' schrijft De Vos, temeer nu dit geld uit onverdachte bron komt (maar ik loop op de zaken vooruit).

Op het omslag een vette knipoog naar de Holleeder-zaak, nu De Vos zich gezeten op een scooter en getooid met toga en bef heeft laten fotograferen. Ook de titel is een niet mis te verstane verwijzing naar genoemde zaak. Ook dat zal voor genoemde verkoopcijfers geen kwaad kunnen.

Niet gewied

Blijkens de inleiding is het De Vos er om te begonnen te laten zien hoe – slecht – de rechtsstaat functioneert. In een bonte parade laat de schrijver strafrechtadvocaten met te innige banden met de criminele

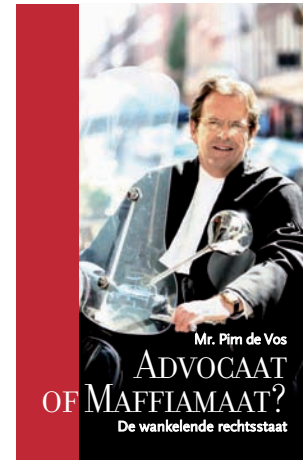
onderwereld de revue passeren, evenals scoringsbeluste officieren en ongemotiveerde rechters. Het boek bestaat voor een groot deel uit eerder gepubliceerde stukken, die met name bestemd zijn voor het grote publiek, getuige de periodieken waarin ze zijn verschenen (*Avant Garde*, en het mij onbekende *Must*).

Hoofdstuk 2 heeft dezelfde titel als het boek en heeft in de pers de meeste aandacht gekregen. De Vos meent dat 'de' advocatuur in het algemeen een ethisch reveil zou moeten ondergaan en dat in het bijzonder advocaten in strafzaken geen verdachten meer zouden moeten bijstaan in zaken waarin bijvoorbeeld getuigen worden geïntimideerd (of erger). Advocaten zouden geen (cash) geld als honorarium moeten aannemen als zij weten dat dat geld uit criminele bron afkomstig is.

Dit laatste punt wordt meermalen genoemd. Heb even geturfd en kom het verwijt acht keer tegen. Om precies te zijn op de pagina's 12, 21, 27, 31, 36, 39, 42 en 116. Dat is storend. Daarmee wordt voor de lezer duidelijk dat er volstrekt onvoldoende gewied is in de beschikbare stukjes.

Oude argumenten

In de pers hebben strafrechtadvocaten bezwaar gemaakt tegen de kwalificaties. Mr. B. Moszkowicz maakte een niet zo ter zake doende vergelijking met Pipó de Clown. Simon Burmeister protesteerde inhoudelijk: 'De Vos warmt oude argumenten op, argumenten waar ik mijn hele loopbaan al mee word geconfronteerd. Wij houden ons aan MOT-normen en worden ook overigens gecontroleerd. Iemand als De Vos zou afstand moeten nemen van dit soort ideeën over advocaten. In plaats daarvan voedt hij ze.'

.....
Pim de Vos
Advocaat of maffiamaat
Uitgeverij Fair Play Publishing
€ 14,95
ISBN 978 90 8124 63 30
.....

Behoudens wijlen mr. E. Hingst en een tweetal suggesties in de richting van mr. B. Moszkowicz en mr. G. Spong worden, als altijd, geen namen en rugnummers genoemd. Daarmede bewijst mr. De Vos de beroepsgroep geen dienst. Daarnaast heeft De Vos over allerlei andere zaken een oordeel. Over de zaak AZ/Alvez lijkt me dat terecht en dat hoofdstuk is dan ook het plezierigst leesbaar, want dat dossier ligt op zijn kantoor, maar de inzichten in Joran van der Sloot/ OJ Simpson/ Volkert van der G. en Gümüs zijn weinig verrassend, of licht gedateerd. Die stukken worden bovendien nog gevolgd door een serie artikelen die niets te maken hebben met de in de inleiding genoemde rode draad, het wel en wee van de rechtsstaat.

Korte metten

Wat het boek kortom mist is een goede eindredacteur die korte metten maakt met opgewarmde columns uit 1997 en bewerkingen van hoofdstukken uit eerdere boeken. Als lezer wil ik serieus genomen worden, en daarbij past geen oude wijn in nieuwe zakken.

BOTS VAN RAVENHORST

A D V O C A T E N

ADVOCAAT-MEDEWERKER ADVOCAAT-STAGIAIR

BOTS VAN RAVENHORST ADVOCATEN
Middelgrote en gevestigde **Utrechtse praktijk**, goede naam,
korte lijnen, hecht team, breed denkend, initiatiefrijk, prettige
werkomgeving en zakelijke en particuliere cliënten.

ADVOCAAT-MEDEWERKER
Binnen de bestaande praktijk van **letselschade-, personen-
en familierecht** is ruimte voor een nieuwe collega die drie tot
vijf ervaring heeft als advocaat.

Als advocaat-medewerker kent u inmiddels uw weg in
genoemde rechtsgebieden en bent toe aan vernieuwing. Die
kan liggen in de nieuwe werkomgeving, in een verdieping in
de rechtsgebieden en/of in het u eigen maken van andere

(rechts)gebieden. Bijvoorbeeld om als (toekomstig)
scheidingsbemiddelaar een nieuwe dimensie aan uw vak
toe te voegen en de bestaande mediationpraktijk aan te
vullen. Bij Bots van Ravenhorst liggen uw mogelijkheden.

ADVOCAAT-STAGIAIR
U werkt in de **algemene rechtspraktijk** en leert vanuit de
breedte het vak. Gaandeweg ontwikkelt u de liefde voor een
of meerdere rechtsgebieden waarin u zich bekwaamt.

Voor beide posities geldt: cijfermatig inzicht is een pre.
Herkent u zichzelf niet in de functies, maar denkt u wel te
passen bij het kantoor Bots van Ravenhorst, dan wisselen
wij graag met u van gedachten over uw toekomst.

www.orangerecruitment.nl

Interesse in bovenstaande mogelijkheden? Bel vrijblijvend/vertrouwelijk met dhr Wouters 06 54 74 23 04 of stuur uw email: w.wouters@orangerecruitment.nl

Orange Recruitment werft en selecteert accountants, belastingadviseurs, juristen en financieel specialisten. Bij projecten helpt Orange Interim & Detachering.
Maliebaan 98 | Postbus 14087 | 3508 SC Utrecht | Tel: 030 230 61 50 | Fax: 030 230 61 51 | email: info@orangerecruitment.nl | www.orangerecruitment.nl

RECHT DOOR ZEE

BUIK EN VAN DER HORST
gerechtsdeurwaarderskantoor

Boommakkt 3a, 2311 EA Leiden
T: (071) 516 10 10 F: (071) 514 48 77
info@buik-vanderhorst.nl

Mr. D.F.J. Hoekstra, arts - gedragsdeskundige

forensisch - psychiatrisch advies en expertise
beëdigd als vast gerechtelijk deskundige d.d. 8 juli 1996

24 jaar forensische ervaring binnen en buiten de TBS

kalverlaan 16, 7157 AX Rekken
telefoon 06-511 744 54
email dfjhoeks@knmg.nl

leveringsvoorwaarden en referenties op aanvraag

Alt Kam Boer a d v o c a t e n

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Toelichten vertrouwensbreuk in strijd met geheimhoudingsplicht

Als een cliënt wil wisselen van toegevoegde advocaat, moet de Raad voor Rechtsbijstand worden verteld wat de reden is van deze wisseling. Deze toelichting is echter al snel in strijd met de geheimhoudingsplicht van de advocaat, zegt Peter Hermens.

Het komt vaak voor dat een rechtzoekende wordt bijgestaan op basis van een toevoeging op aanvraag.¹ Het kan hierbij gebeuren dat de rechtzoekende om de een of andere reden niet tevreden is over de door de advocaat verleende rechtsbijstand en een andere advocaat benadert om zijn belangen verder te behartigen. Wanneer de opvolgende advocaat bij de Raad voor Rechtsbijstand om mutatie van de toevoeging vraagt, ziet hij zich geconfronteerd met zeer restrictief beleid van de Raden voor Rechtsbijstand.

De Raden voor Rechtsbijstand hebben in *Handboek Toevoegen* opgenomen dat een advocaat die om mutatie van de toevoeging verzoekt, moet aangeven wat de reden van de wisseling is.² De

enkele omschrijving dat het tot een vertrouwensbreuk is gekomen tussen de cliënt en zijn vorige advocaat, is voor de raad niet voldoende. Er wordt concrete informatie verlangd, omdat de raad wil voorkomen dat een rechtzoekende aan 'advocaathopping' doet en te snel van advocaat wisselt. Maar een advocaat is het, gelet op zijn geheimhoudingsplicht, niet toegestaan de vertrouwensbreuk nader toe te lichten.

Kind slaan

Stel, een cliënt wendt zich tot een advocaat met een dagvaarding van het OM, en deze advocaat krijgt een toevoeging van de raad. De cliënt wordt verdacht van het slaan van zijn kind. Tijdens het eerste onderhoud deelt de cliënt mee dat hij zich inderdaad schuldig heeft gemaakt aan het slaan van zijn kind, maar dat hij hoe dan ook wil dat de advocaat het rechterlijk college zal verzoeken hem vrij te spreken. De advocaat, die net vader geworden is, ziet dit niet zitten en zegt zijn cliënt dat hij hem niet zal bijstaan. Deze wendt zich tot een andere advocaat, die verzoekt om mutatie van de toevoeging. In dit voorbeeld zou het concretiseren van de vertrouwensbreuk inhouden dat hij de raad meedeelt dat de cliënt het hem ten laste gelegde begaan heeft. En dat is evident ontoelaatbaar.

Gelet op de ruime strekking die aan de geheimhoudingsplicht in art. 272 Sr en regel 6 van de Gedragsregels 1992 gegeven wordt, zal de opvolgende advocaat al snel zijn geheimhoudingsplicht schenden wanneer hij zich aan het beleid van de raad zou conformeren. Met de geheimhoudingsplicht wordt alles

Zou de Raad van Rechtsbijstand het beleid niet moeten wijzigen om een eind te maken aan deze uiterst benarde situatie voor advocaat en cliënt?

beschermd wat een cliënt zijn advocaat toevertrouwt, daar moet een cliënt op kunnen vertrouwen, anders zou er van een vertrouwensrelatie tussen cliënt en advocaat geen sprake meer zijn.³

Het is echter ook voorstelbaar dat een cliënt alleen maar van advocaat wisselt omdat hij geen goed gevoel bij zijn advocaat heeft: te weinig charisma, te weinig autoriteit, niet sympathiek genoeg... Het komt mij voor dat de advocaat zijn geheimhoudingsplicht niet zal schenden indien hij deze informatie aan de raad prijsgeeft, maar dat wil nog niet zeggen dat de opvolgende advocaat deze informatie ook aan de raad mag verstrekken. Hoe verbloemend een dergelijke reden namelijk ook door de

¹ Dit is te onderscheiden van een last tot toevoeging die in strafzaken door de voorzitter van de strafkamer wordt afgegeven voor verdachten die zich in voorlopige hechtenis bevinden of hebben bevonden.

² Aantek. 8 op art. 33 Wrb in het *Handboek Toevoegen*.

³ T. Spronken, *Verdediging*. Diss. Maastricht 2001, p. 385.

opvolgende advocaat zou worden geformuleerd, het blijft weinig flatteuze informatie die men over een andere advocaat naar buiten brengt. Regel 17 van de Gedragsregels 1992 bepaalt dat men zich naar derden niet in onheuse bewoordingen over een andere advocaat mag uitlaten. Dit is dus een beletsel om deze informatie aan de raad te verstrekken.

Benarde situatie

Aan art. 6 EVRM wordt het recht op

vrije advocatenkeuze in toevoegingszaken ontleend.⁴ Wanneer een advocaat in overeenstemming handelt met zijn eigen gedragsregels en het Wetboek van Strafrecht niet wenst te overtreden, geeft hij geen gehoor aan de oproep van de raad om de vertrouwensbreuk nader toe te lichten. Dit kan tot gevolg hebben dat de advocaat niet wordt toegevoegd, zodat een cliënt het vanwege formalis-

tische redenen zonder de advocaat van zijn keuze moet stellen. Ik vraag mij af of dat de Straatsburgse toets der kritiek kan doorstaan.

Het beleid van de raad leidt tot een uiterst benarde situatie voor de opvolgende advocaat en diens cliënt. Wordt het geen tijd om dit beleid te wijzigen?

.....
4 EHRM 24 april 1983 (Pakkeli), EHRM 29 maart 1984 (Goddi) en EHRM 25 september 1992 (Croissant).

Korte reactie

De redactie vroeg Herman Schilperoord, hoofd stafafdeling, Raad voor Rechtsbijstand Amsterdam, om een reactie. Schilperoord mailde:

‘Mr. Hermens stelt dat hij de vertrouwensregel zou moeten schenden. Dat is volgens mij niet het geval. Het is de rechtzoekende zelf die om toevoeging van een andere advocaat vraagt en

(via de nieuwe advocaat) de informatie behoort te geven die de raad voor het nemen van een beslissing nodig heeft.’

.....
(advertenties)

Plaats uw advertentie midden in uw doelgroep. Het Advocatenblad helpt u daarbij.

Elke drie weken bereikt u met een personeelsadvertentie in het Advocatenblad alle geïnteresseerde juridisch actieve juristen.

Desgewenst helpen wij u met het opstellen van de tekst voor uw personeelsadvertentie, die professioneel vorm wordt gegeven in uw eigen huisstijl, met uw eigen logo!

Meer informatie?

Wilt u meer informatie, bel dan Bas Brouwer, tel. 0172 – 23 44 60, die u graag vrijblijvend informeert over alle mogelijkheden. Bezoek ook eens onze website: www.bdm bv.nl

U zoekt:

- advocaten
- medewerkers
- stagiaires
- (bedrijfs)juristen
- belastingdeskundigen
- leden rechterlijke macht

OLLING

ALL IN FINANCE

Behalve dat we al uw fiscale zaken kunnen regelen, adviseren wij u ook graag over al uw andere financiële zaken. We brengen uw toekomst persoonlijk, professioneel en plezierig in kaart. Bel voor een lucratief gesprek **033 433 7038** of ga naar olling.nl.

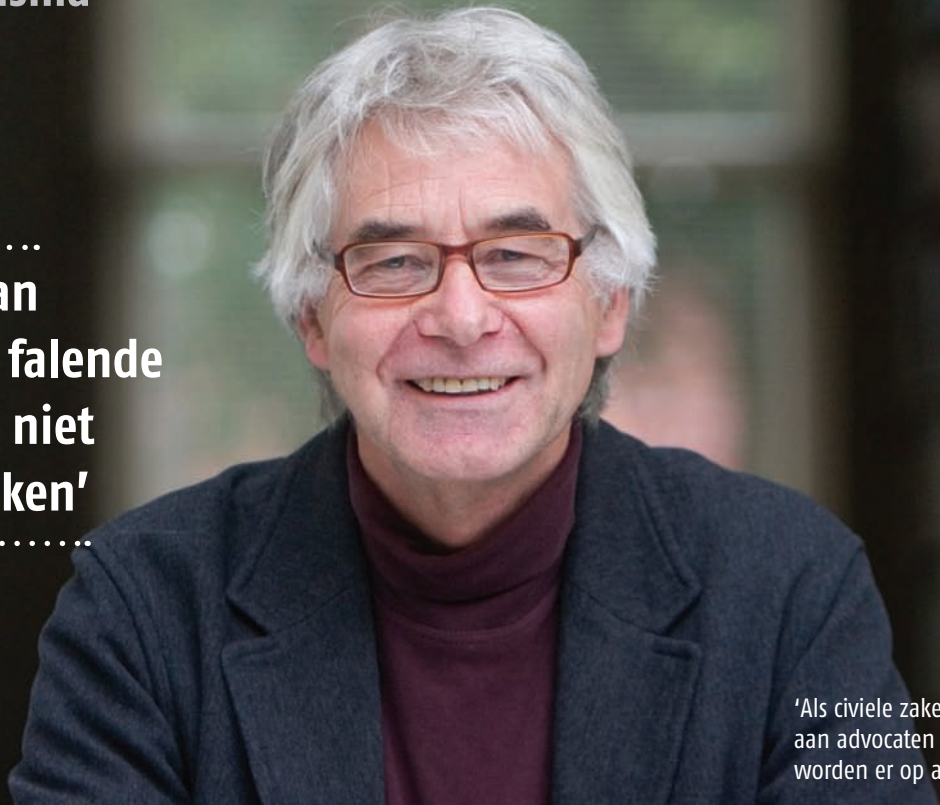
Olling Belastingadviseurs
Herman Olling FB
Mr. Jos Tummers

Wetenschapper vindt

Freek Bruinsma

'Spreken van structureel falende rechters, is niet hard te maken'

'Als civiele zaken lang duren ligt dat eerder aan advocaten dan aan rechters, maar rechters worden er op aangekeken'

Foto: Ronald Brokke

Rechters die dossiers niet lezen, wetsartikelen aan hun laars lappen of verdachten onbeschoft benaderen. De kritiek op rechters die een aantal advocaten onlangs spuide in de pers loog er niet om. De voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak, Erik van den Emster, vindt het borrelpraat. Hoogleraar Bruinsma relativeert. En de redactie wil er graag advocaten over horen (zie kader).

Leon Heuts
journalist

Behelzen de klachten meer dan een rituele dans tussen rechters en advocaten? 'Ja', stelt de Utrechtse hoogleraar rechtssociologie Freek Bruinsma, tevens auteur van het bekende onderzoek *De Hoge Raad van onderen* (1999). Maar niet omdat rechters nu aantoonbaar structureel slechter zijn gaan functioneren. Het zegt eerder iets over de tijdgeest, die ertoe leidt dat advocaten en rechters kritischer tegenover elkaar zijn komen te staan. Want omgekeerd vinden rechters ook voldoende reden om ontevreden over advocaten te zijn.

Bruinsma: 'Volgens mij gaat het hier om incidenten. En er moet nogal wat gebeuren voordat je uit incidenten kunt concluderen dat er sprake is van een patroon. De advocaten die zich uitspreken zijn voornamelijk actief in het strafrecht. Daar hebben we inderdaad de laatste jaren een aantal geruchtmakende zaken gehad, waarbij rechters aantoonbaar niet goed hebben gefunctioneerd, bijvoorbeeld omdat ze behept waren met een tunnelvisie. Daar moet dus iets aan worden gedaan. Maar dan gaat het om één procent van de strafzaken, met veel publieke aandacht en

Oproep

Ervaringen met 'falende rechters'

Wat doen advocaten als zij een 'falende rechter' treffen? Iemand met gebrekkige kennis, iemand die partijen of advocaten steeds weer onheus bejegt. Iemand die... u zegt het maar. Er zijn formele mogelijkheden om te klagen (in het volgende nummer brengen we die in kaart): maken advocaten daar voldoende gebruik van? Misschien klaagt een advocaat liever helemaal niet als hij het de volgende week weer met die rechter moet doen, of speelt het probleem van falende rechters nauwelijks? Het *Advocatenblad* zoekt advocaten die willen vertellen over hun klachten, en zal over de inventarisatie indien gewenst geanonimiseerd publiceren. De redactie stelt uw reacties zeer op prijs.

· Zie voor adressen het colofon voorin dit nummer.

een complexe bewijslast. Natuurlijk, hier moet de hoogst mogelijke standaard gelden omdat een rechtsstaat het niet kan maken dat mensen onschuldig achter de tralies zitten. Maar om dan te spreken van structureel falende rechters, is wetenschappelijk niet hard te maken. Het strafrecht bestaat bijvoorbeeld merendeels uit doorsneezaken, waar juridisch niet zo veel te verspijkeren valt. Het is, zoals Michel Foucault al beschreef, een

discipline-industrie. Ik weet niet goed hoe ik me daarbij rechterlijke fouten moet voorstellen. En dan is er ook nog het civiel recht, waar al helemaal niets over is gezegd. En toch zal de kritiek van die advocaten, die is gebaseerd op incidenten in slechts een fractie van de strafzaken, de publieke beeldvorming over de gehele rechterlijke macht beïnvloeden.'

Rechters over falende advocaten

'Dat wil niet zeggen dat er geen problemen zijn. In het civiele recht zie je bijvoorbeeld in sommige specialisaties dat rechters een informatieachterstand op advocaten hebben. Bijvoorbeeld in het Europees recht: een beetje groot advocatenkantoor heeft daarvoor een eigen sectie. Wees dan maar eens onafhankelijk als rechter. Een ander probleem is de productiedruk: een rechter moet veel meer zaken afhandelen dan vroeger. Dan krijg je dus standaard- of korte motiveringen. Maar dat is toch nog wat anders dan aperte fouten maken.'

'Ik denk dat de tijdgeest veel bijdraagt aan negatieve beeldvorming, ook bij rechters over advocaten. Niet alleen

rechters maar ook advocaten maken zich zorgen – en ik denk terecht – over de commercialisering van de advocatuur. Wat is nog het verschil tussen een bedrijfsjurist, een fiscalist, een accountant en een advocaat op een commercieel kantoor? Ze hebben allemaal een adviespraktijk voor ondernemingen. Als er al geprocedeerd wordt, is dat om de wederpartij onder druk te zetten. Daar heeft de Amerikaanse rechtssocioloog Marc Galanter de term 'litigotiation' voor gebruikt: een activiteit waarbij tegelijk geprocedeerd en onderhandeld wordt. En dan kan het vertragen van procedures strategisch zijn. Als civiele zaken lang duren ligt dat vaak meer aan advocaten dan aan rechters, maar de rechters worden er op aangekeken.'

'In het strafrecht is het de wisselwerking tussen de media en de publieke opinie die rechters, advocaten en het OM uit elkaar speelt. Het OM ontpopt zich in grote zaken steeds meer als *crime fighter*. Rechters proberen soms nog wel in te brengen dat hogere straffen niet werken, maar steevast gaat de politiek dan steigeren. Dat leidt tot gespannen

verhoudingen, waarbij ook de advocatuur zich steeds assertiever opstelt. Negatieve beeldvorming ligt dan op de loer. Het magistratelijke onderonsje, waarbij het OM, advocaten en rechters zich min of meer gezamenlijk afvroegen wat aan te vangen met verdachte Piet, die alweer de fout is ingegaan, is voorbij.'

Bieden transparantie en een einde aan het 'geheim van de raadkamer' een oplossing voor dit wederzijdse wantrouwen? Bruinsma: 'Ik denk dat aan openheid en transparantie grenzen zijn. Rechters zullen zich anders gaan gedragen als het geheim van de raadkamer wordt opgeheven. En er zit ook een grens aan hoe helder een vonnis kan worden gemotiveerd. In theorie kan het altijd helderder. Maar volgens de zogeheten attributietheorie zal de verliezer in een rechtszaak altijd de schuld geven aan anderen, bij voorkeur aan de rechter. Al is het vonnis een en al Jip-en-Janneketaal, hij zal toch omkijken in wrok en zeggen: "ik begrijp er niks van". Wat hij eigenlijk zegt, is: "ik wil het niet begrijpen".'

(advertenties)

Achtung Deutschland!

Onze twee Duitse advocaten:

- wijzen u op de risico's en kansen naar Duits recht
- kunnen in geheel Duitsland voor u procederen
- beheersen de Nederlandse taal

Dijks Leijssen Advocaten & Rechtsanwältinnen

Boddenkampsingel 76 Postbus 76, 7500 AB Enschede NL
Telefoon: +31(0)53 433 54 66 Telefax: +31 (0)53 433 10 01
Website: www.dijksleijssen.nl E-mail: info@dijksleijssen.nl

Al meer dan 25 jaar met recht grensverleggend

F R U Y T I E R

Lawyers in Business

Fruytier Lawyers in Business is op zoek naar **één of twee partners** om de huidige maatschap te versterken. Fruytier Lawyers in Business voert vanuit een schitterend pand op de Keizersgracht de commerciële (deels internationale) ondernemingsrechtpraktijk. Thans zijn er twee partners en vijf medewerkers werkzaam.

Wij zijn op zoek naar volwaardige partners (met of zonder medewerkers) en/of advocaten die binnen afzienbare tijd op eigen benen kunnen staan. Bent u een aansprekende persoonlijkheid met visie en wenst u – net als wij – een goede club in een leuke setting neer te zetten en uit te bouwen, dan vernemen wij graag van u.

Voor meer informatie over ons kantoor en de door ons gevoerde praktijk verwijzen wij u naar onze website: www.flfb.nl, of verzoeken wij u telefonisch contact op te nemen met mr. Marcel Fruytier of met mr. Vincent Rutgers.

Fruytier Lawyers in Business is gevestigd op de Keizersgracht 442, 1016 GD Amsterdam, tel. nr. 020-5210130. U kunt uw interesse laten blijken per e-mail via mfruytier@flfb.nl of per post, ter attentie van mr. Marcel Fruytier.

KB
systeem mappen

gratis
proefmap?
023-5422184

De Trias dossiermap

"DE NIEUWE MAP VOOR DE ADVOCATUUR"

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

postbus 9687
2003 LR Haarlem
kb@systeem mappen.nl
www.systeem mappen.nl

Razendsnel e-mailen en internetten
waar en wanneer u wilt.

Met de Dongel van KPN.

19,95/mnd
excl. btw

Mobiel werken.
Makkelijk toch?

Verkrijgbaar via kpn.com/dongel | 0800-0105 | KPN Business Center

 kpn
sluit je aan

Jaarcongres 19 september 's-Hertogenbosch: 'De advocaat: held van de rechtsstaat'

Dekenrede

Geen rechtshandhaving zonder rechtsbescherming

'Kracht ontleent ons land aan de democratische rechtsstaat die burgers bescherming en houvast biedt. Gelijkwaardigheid, vrijheid, solidariteit, democratie en de principes van de rechtsstaat verdedigen wij in binnen- en buitenland. Samen dragen wij daar verantwoordelijkheid voor. De regering verleent steun aan de oprichting van een huis voor de Democratie en Rechtsstaat... Alle inwoners van ons land dienen doordrongen te blijven van de democratische waarden en verantwoordelijkheden die het fundament vormen van de Nederlandse samenleving.'

(Troonrede, 16 september 2008)

Helden van de rechtsstaat. Dat zijn onze Pakistaanse collega's, dat zijn al die advocaten waarvoor de Stichting Advocaten voor Advocaten opkomt, de Italiaanse rechter Giovanni Falcone, de jonge landgenoten die in Afghanistan omkwamen.

Helden van de rechtsstaat. De Nederlandse samenleving zal niet meteen aan advocaten denken. Ook al vraagt het werken aan de rechtsstaat in Nederland niet om de fysieke moed die uit deze voorbeelden spreekt, er is wel degelijk moed voor nodig om in weerwil van gemakkelijke opinies en ingesleten patronen doorbraken te forceren in wat dreigt vast te lopen of vastgelopen is. In die zin kent ook de rechtsstaat helden, kent de balie helden. Maar zij zijn niet bekend bij het grote publiek. In alle bescheidenheid, maar strijdvaardig en gedreven – zeg maar gerust heldhaftig – verlenen zij rechtsbijstand aan degenen die dat het hardst nodig hebben. Tegen alle vooroordelen in, tegen de verdrukking in.

In een democratie heeft de meerderheid het voor het zeggen. De opvatting van die meerderheid staat soms op gespannen voet met de beginselen van de rechtsstaat. Over welke rechtsstaat hebben wij het hier? Niet een statisch gegeven, een decor waartegen de advocatuur haar spel speelt, maar een fragiel gegeven, een abstract cultuurproduct dat telkens weer gereproduceerd, opnieuw doordacht moet worden in het licht van wat zich aandient. Dat is de rechtsstaat die in een continu proces beschaving brengt in de democratie.

Zo'n rechtsstaat kan alleen bestaan dankzij een onafhankelijke rechterlijke macht, dankzij een onafhankelijke advocatuur. Onafhankelijk van elkaar. Rechter, officier van justitie, advocaat. Ieder voor zichzelf verantwoordelijk maar ook gezamenlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit van de rechtspleging in een 'trojkaverantwoordelijkheid'.

De advocatuur heeft een beschavende werking in de rechtspleging. Advocaten faciliteren anderen, maken daarbij conflicten vooral niet groter dan ze zijn,

laten belangen van derden meewegen waar dat redelijk is. Zij pakken door, ook als dat in strijd is met hun directe eigenbelang. Zij bevorderen de redelijkheid van alle betrokkenen, bemoedigen, zijn steun en toeverlaat. Kortom: juristerij is in ultimo maatschappelijke pedagogiek en emancipatiekunst. Als de samenleving van die kunst niets leert, is juristerij obsoleet.

Is een advocaat dus een held? Kenmerkend voor echte helden is hun bescheidenheid, hun verborgenheid, waarin zij samen met anderen hun werk doen. Helden kweken heldhaftigheid. Zij zijn offervaardig, offerbereid. In dat opzicht is advocatuur in de rechtsstaat nobel: het nobile officium in de meest klassieke betekenis van het woord. Daarmee zijn advocaten bepaald geen watjes, serviele urenschrijvers. Integendeel, modern heldendom vereist niet het maken van zo veel mogelijk declarabele uren. Het vereist het vermogen om te handelen en ook diepgaand na te denken over de intrinsieke kwaliteit en de gevolgen van dat handelen.

Spanningen in de rechtsstaat

De Nederlandse rechtsstaat is een maatschappelijke verworvenheid, die gedragen moet worden door het dagelijks gedrag van burgers en politici. Die verworvenheid wordt bedreigd. Tjeenk Willink waarschuwt al jaren dat de legitimiteit van de staat een leeg begrip is geworden en een verwaarloosd probleem. Hij bepleit al jaren een heroriëntatie op de betekenis van de beginselen van de rechtsstaat en democratie. Hij vindt dat het kwantiteitsdenken de politieke besluitvorming beheerst.

Iedere advocaat kent de processen van regelgeving en regelhandhaving die louter oog hebben voor technocratisch, bureaucratisch en politiek doelbereik, zonder acht te slaan op de context waarin die regels gelden en worden toegepast. Je hoort wel zeggen: 'Dat is toch mooi voor de advocatuur!' Maar dat is een akelig misverstand. Wetten zijn niet bedoeld om te dienen als onvoorwaardelijk credo. En al helemaal niet hiervoor genoemd soort regelgeving. Bij dat soort regelgeving gaat het niet goed met de

Pakistaanse
advocaat
opgepakt

rechtzoekende in het betreffende domein.

Denk aan de rechten van psychiatrisch patiënten, van asielzoekers, gevangenen, minderjarigen, docenten. Denk aan slachtoffers van ondeugdelijke financiële producten. De behartiging van zwakkere groepen in de samenleving is steeds ingewikkelder geworden. Alleen

als er ook effectieve categorale belangenbehartiging is kan vaak de belangenbehartiging op individueel niveau (de casus) iets uitrichten. Ontbreekt die, dan sta je als advocaat met gebode handen. Voor een advocaat is dat vreselijk frustrerend.

Rechtvaardigen, officieren en advocaten moeten zich eveneens realiseren dat rechtspleging vooral ook oog dient te

hebben voor de factoren die de complexiteit vergroten, zoals mondialisering, het optreden van nieuwe groepen, de heterogeniteit in normbeleving. Zo niet, dan is Vrouwe Justitia dubbel blind, dreigt zij zelfs irrelevant te worden.

Die spanningen in onze rechtsstaat werden recent nog eens duidelijk. Een leerling-advocaat weigert te gaan staan als de rechters binnenkomen. Het leek eerst, zo schreef *NRC Handelsblad*, een 'plaatselijk ordeprobleempje met een leerling-advocaat'. Het werd binnen de kortste tijd een 'politiek-symbolische kwestie die de huiselijke orde van de zittingszaal overstijgt en raakt aan de rechtspraak als instituut. De reacties van publiek en politiek na dit incident duiden op crisisverschijnselen. De goedbedoelde reactie van een rechter: 'Laat die man toch rustig zitten', begrijp ik. Toch doet deze reactie geen recht aan de rol van de advocatuur in de rechtsstaat. Ik vraag me af: zou de rechter zo ook over de officier van justitie denken: 'Laat die man toch rustig zitten'? Bovendien lijkt het me niet verstandig als alleen de rechter bepaalt wie voor hem dient op te staan. Dat hoort bij die trojkaverantwoordelijkheid.

Van binnenuit bekeken: geen enkele rechter, officier of advocaat, wil hier een halszaak van maken. Het is duidelijk gebleken: we hebben er geen rekening mee gehouden hoe men van buiten naar ons kijkt. Met de opmerking 'Laat die man toch rustig zitten' wordt onderschat hoe schadelijk deze is voor advocaten en andere medeburgers met een buitenlandse afkomst. Zie de reacties op het voorlopige standpunt van de Rechtbank Rotterdam.

Spanningen in de rechtsstaat zijn er vooral als het vertrouwen in de rechtspleging onder druk staat. Als een onschuldige wordt veroordeeld en voor jaren zijn vrijheid kwijtraakt, is dat verschrikkelijk. Je bent er dan niet met het erkennen van je fout. De hoofdrolspelers in het proces – rechters, officieren en advocaten – moeten ervoor zorgen dat de onderste steen boven komt. Ze moeten uitzoeken hoe het zover heeft kunnen komen en vooral hoe we dat in de toekomst kunnen voorkomen! Dat

betekent: gewetensonderzoek in eigen huis, gewetensonderzoek als trojka. Om met mijn opleider, de Amsterdamse rechter Orobio de Castro, te spreken: het is belangrijker te weten wat slecht is dan wat goed is.

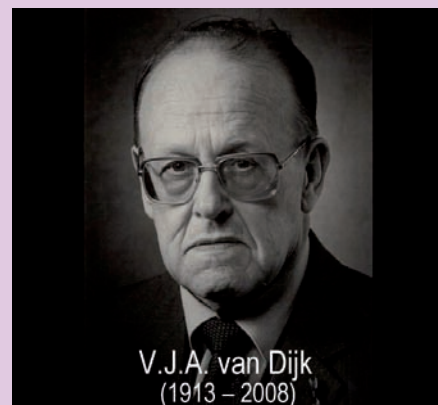
Civil society

Maar er is meer aan de hand. Het was een betrekkelijk gemakkelijke culturele omslag, de laatste decennia: het ook in functie 'gewoon' willen zijn, net als ieder ander. Door die omslag vergeten we bijna iets. Het beroep van rechter, officier van justitie en advocaat is niet 'gewoon'. De rechter, officier of advocaat die uitdraagt dat hij een gewoon beroep heeft, ontbreekt het aan reflectie op de 'civil society'.

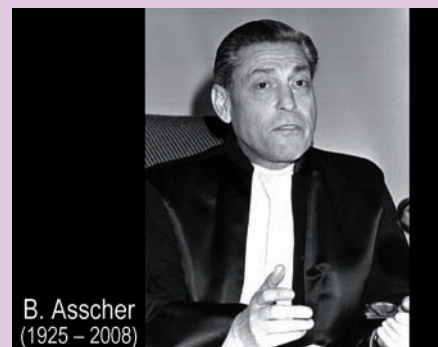
De samenleving vindt het namelijk wel een bijzonder beroep: onlosmakelijk met de rechtsstaat verbonden. Dat bleek uit de reacties na Rotterdam. En dat is het natuurlijk ook. Rechters en officieren maken hun rechtsstatelijke verantwoordelijkheid onvoldoende zichtbaar. Advocaten waren tot 2003 geen haar beter. Toen verscheen het rapport van de WRR over de toekomst van de rechtsstaat. Grote afwezige daarin was de advocatuur. (U weet: de motie van Klaas de Vries en de Commissie Advocatuur waren het gevolg.)

We hebben inmiddels ons leven gebeterd. Moderne advocatuur wordt gekenmerkt door drievoudigheid: ten eerste verbindt zij zich met groepen die slachtoffer dreigen te worden, slachtoffer van processen van maatschappelijke rationalisering. Ten tweede verricht zij diensten voor al dan niet mondige burgers. Ten derde is zij ook het instrument van de machten die het economisch spel beheersen. Terecht begint het besef door te dringen dat de twee laatste rollen hun legitimiteit vinden in de vervulling van de eerste.

Advocatuur en de rechterlijke macht laten zich onvoldoende aan die 'civil society' gelegen liggen. Het gevaar is dat we zo'n Rotterdams 'incidentje' en de dieper liggende oorzaak van de maatschappelijke commotie die het gevolg was, bagatelliseren of zelfs ontkennen, dat we van binnen naar buiten blijven

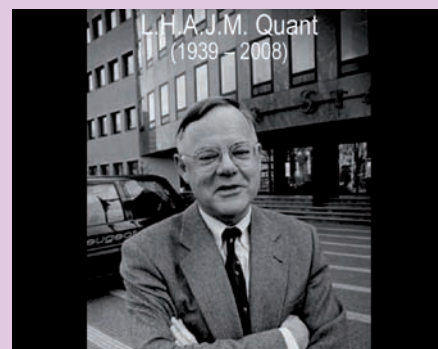
V.J.A. van Dijk
(1913 - 2008)

B. Asscher
(1925 - 2008)

W.C. van Manen
(1934 - 2008)

L.H.A.J.M. Quant
(1939 - 2008)

kijken: ‘Ach laat die man toch gewoon zitten.’

Geen statisch gegeven

U zag onze congresgids. Misschien dacht u dat ook de orde in die valkuil is getrap. Ik geef toe: de gids is op het eerste oog wat misleidend. De indruk kan ontstaan dat de advocatuur vandaag de dag vooral van plan is om met zichzelf bezig te zijn of misschien zelfs – na de ontsokkeling van een aantal jaren geleden – zichzelf weer op een voetstuk wil plaatsen. Crisisverschijnselen bestrijden met juist die instrumenten die mede tot die crisis aanleiding hebben gegeven. Er komen immers bijna alleen maar juristen aan het woord. En de onderwerpen lijken nogal van binnen naar buiten gericht.

Wij advocaten gaan vandaag de dag niet alleen met en over onszelf nadenken. Gaat u vooral vanmiddag luisteren bij de verschillende onderdelen. Wordt er niettemin te veel aan navelstaren gedaan dan kunt u zelf de kat de bel aanbinden. Dat moet voor een advocaat niet zo ingewikkeld zijn.

Maar laten we blijven oppassen. Niet spanningen in de rechtsstaat bestrijden met instrumenten, die mede deze spanning hebben veroorzaakt. Niet daarbij argumenten gebruiken, die deze spanning mede hebben veroorzaakt: dat gevaar blijft op de loer liggen. Moderne metaforen van dienstverlening, ondernemerschap en professionalisme hebben de neiging om de dynamiek die ik hiervoor schetste te versluieren.

Dat wil dus zeggen: de rechtsstaat impliciet te zien als een statisch gegeven, met een vast decor waartegen de advocatuur haar rol speelt. Die metaforen tasten het bewustzijn aan: ze suggereren dat de betrekking tussen advocaat en cliënt een categorie sui generis is. Alleen met de maatschappij verbonden door de inzet van het juridisch instrumentarium, dat de burger ziet als een juridische trukendoos.

Dat bewustzijn is belangrijk. Enkele voorbeelden. In de jaren zeventig ontwikkelde zich zonder wetgeving stakingsjurisprudentie in kort geding. Dit dankzij gezaghebbende presidenten

van rechtbanken en verstandige advocaten van werkgevers en werknemers. Zo’n kort geding werd stevast omlijst met een behoorlijk agressieve betoging. Deze ging soms door tot onder het raam van de kamer van de president die zat te zwoegen op zijn vonnis (dat soms binnen enkele uren moest worden uitgesproken). Volkerts van Dijk is altijd opgekomen voor die gezamenlijke verantwoordelijkheid. En hij niet alleen. Van Dijk was zich bewust van die fragiele verhouding tussen civil society en rechtsstaat.

Ander voorbeeld: de kraakjurisprudentie. Ben Asscher zorgde ervoor dat de kraakjurisprudentie aanvaardbaar werd voor alle betrokkenen: kraakbeweging, overheid en huiseigenaren. Het zij gezegd: ‘knarsetandend’. Die maatschappelijk zo gevoelige materie had de stad totaal kunnen ontwrichten. Als je in staat bent in het licht van wat zich aandient, steeds weer opnieuw door te denken, alleen dan kun je bijdragen aan dat abstracte cultuurproduct ‘rechtsstaat.’ Ben Asscher was een groot rechter die als advocaat in enkele decennia ook de mogelijkheden en verantwoordelijkheid van de advocatuur had leren kennen. Een rechter zonder die kennis kan minder die trojkaverantwoordelijkheid inhoud geven.

Nog een voorbeeld. Het is bekend: de advocaten Anker zijn in staat met verve op te treden voor verdachten van ernstige misdrijven. Dat niet alleen: ze zijn in staat respectvol om te gaan met slachtoffers en hun nabestaanden. Zo respectvol dat deze in staat zijn om begrip op te brengen voor hun werk voor de verdachten. Ik weet dat er nogal wat advocaten zijn die ook na het sluiten van het straf dossier hun cliënten niet in de steek laten.

En er is een toename van collectieve, meer structurele rechtshulp: *collective redress*. Zo hebben advocaten recent de handel in woekerpolis aangepakt. Willem van Manen was daar duidelijk over. Hij was altijd in de weer, in Nederland en daarbuiten. Hij droeg uit dat de advocaat niet slechts individueel juridisch advies moet geven. Een advocaat moest volgens hem als pijler van

de rechtsstaat ook opkomen voor rechteloosheid in het algemeen. Heldhaftig was hij tot het einde, zich ten volle bewust van ‘*duties and responsibilities of lawyers*’.

De rol van de advocaat in de rechtsstaat is heel beeldend verwoord door Bert Quant: de ganzen van het Capitool. Hij ging verder. Hij bracht die opvatting in de praktijk, als eerste hoogleraar advocatuur, als advocaat en als plaatsvervangend rechter.

Er zijn nog talloze andere voorbeelden, ook van buiten de rechterlijke macht en de advocatuur: artsen, journalisten, docenten, uitgeprocedeerde asielzoekers en kunstenaars. Helden van de rechtsstaat! Heldhaftig ten behoeve van degenen die recht en rechtvaardigheid zoeken, die zich bewust zijn van de wijze waarop de verhouding rechtsstaat – civil society zich ontwikkelt.

Testcase

Rechters, OM en advocaten zijn de laatste jaren te veel met zichzelf in de weer geweest. Rechter, officier en advocaat hebben te veel afstand van elkaar genomen, al dan niet onder politieke druk. Wat bijvoorbeeld opvalt: in menig interview met een vooraanstaand lid van de rechterlijke macht over rechtspleging komt de advocatuur in het geheel niet voor. Weten we nog wie we zijn, waar we samen voor staan?

Het rechter-plaatsvervangerschap van advocaten heeft prima gewerkt. Dat weet ieder lid van de rechterlijke macht, dat weet iedere advocaat. Het heeft over en weer kwaliteit en verantwoordelijkheid bevorderd. We moeten zuinig zijn op onze tuchtrechtelijke colleges die bestaan uit rechters en advocaten. We moeten het vanzelfsprekend vinden dat raio’s ten minste een deel van hun buitenstage doorbrengen in de advocatuur. Ik betreur dat de Jonge Balie en de raio’s niet meer samenwerken zoals in het verleden. We moeten accepteren dat leden van de rechterlijke macht, Openbaar Ministerie en de advocatuur al dan niet tijdelijk wisselen van baan. Dat is voor die drie hoofdrolspelers leerzaam en verhoogt de kwaliteit van de rechtspleging.

Advocaten
worden
bij Movir
in de
watten
gelegd.

Ze hebben de beste* verzekering tegen Arbeidsongeschiktheid en delen mee in de winst.

Movir heeft goed nieuws voor advocaten. Ten eerste hebben ze de zekerheid van de beste* verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. Ten tweede krijgen advocaten, dankzij de nieuwe mantelovereenkomst met APF en Balieplus, ook nog eens een winstdeling. En die kan een aantrekkelijke premierestitutie opleveren. In 2008 krijgen advocaten die bij ons verzekerd zijn zelfs 9,4% restitutie over de betaalde premie in 2007. Daarmee is Movir op AOV-gebied onvergelijkbaar met andere verzekeraars. Wilt u meer weten over De specialist in verzekeren van arbeidsongeschiktheid neem dan contact op met uw onafhankelijke verzekeringsadviseur. En vraag meteen naar alle andere voordelen van onze verzekering of kijk op Movir.nl.

*BRON: sectie Mediac van de NVA riep Movir uit tot de beste aov-verzekeraar in 2004, 2005, 2006 en 2007.

Vervolg van pagina 609

Is het nader invullen van die trojkaverantwoordelijkheid realistisch? We hebben recent een behoorlijke aanvaring gehad: het afluisteren van advocaten. Waarom was een niet mis te verstane uitspraak van de rechter nodig? Er doet zich een mooie testcase voor. De gerechtelijke kaart van Nederland is verouderd en het procureaat bestaat niet meer sinds de eerste van deze maand. Het gaat bij advocaten in de eerste plaats om een deskundige rechterlijke uitspraak binnen een redelijke termijn. Ten tweede om een redelijke afstand naar de plaats van de mondelinge behandeling. Ten derde: de rechtspraak moet beter zichtbaar worden in de samenleving. Bij het OM en de rechters spelen mogelijk ook nog andere belangen. Trojkaoverleg kan de oplossing van deze puzzel in een stroomversnelling brengen.

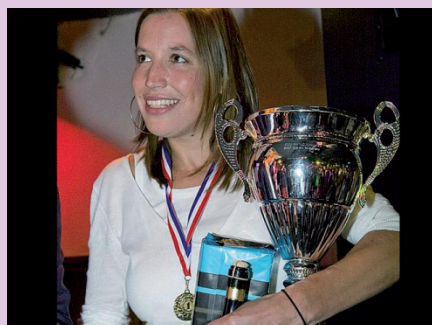
Wij als Orde kunnen de komende tijd veel verwachten: mogelijk een nieuwe advocatenwet, een herbezinning op de rechtsstatelijke rol van de advocaat, een reorganisatie van de tuchtrechtspleging, de afronding van het NIOD-onderzoek advocatuur in WO II, een verdere professionalisering van toezicht, versterking van de positie van de lokale deken met het beschikbaar stellen van vliegende brigades, een proactief voorlichtings- en communicatiebeleid, een herbezinning op de opleiding van de advocaat in drie segmenten (universiteit, stage, poststageperiode) en kwaliteitsbevorderende maatregelen, een studie naar toegang tot recht en declaratiemethoden van advocaten.

Visie

Aan alles wat ons te doen staat gaat een visie vooraf: een visie op de advocatuur. Waar staat de advocaat voor, wat bindt de balie in alle verscheidenheid? Ik heb daar een aanzet voor willen geven. Daarom ben ik ook gelukkig dat het College van Afgevaardigden ons als Algemene Raad hierover op de huid zit, zoals gisteren nog naar voren kwam tijdens de algemene beschouwingen. Visie moet de basis bieden voor een proactief beleid,

Jason van de Pol, 15.000ste advocaat

Asta Lokin, winnares landelijke pleitwedstrijd

voor assertief optreden, voor een geloofwaardig imago.

Op basis van die visie zal de balie ook blijven opkomen voor rechtshulp aan on- en minvermogenen. De trojka heeft hierin eveneens een verantwoordelijkheid. Kamerbreed is men tegen de voorgenomen bezuiniging. Terecht. Meer dan 60 procent van de gefinancierde rechtshulp is in zaken met de overheid. Er komen extra middelen voor opsporing en vervolging. Er wordt bezuinigd op rechtshulp... Geen rechtshandhaving zonder rechtsbescherming! Geen rechtsstaat zonder behoorlijke rechtsbescherming! Voor iedereen, onafhankelijk van inkomen.

Het is veel waar de balie voor staat.

Dat kan ook niet anders, want ben ervan verzekerd: de ramen staan open, terwijl het stormt in de rechtsstaat. Verhoging van kwaliteit en verantwoordelijkheid begint met debatteren, niet met ontkennen. We zullen open en offensief praten met veel partijen, bewustzijn verhogen. Communicatie dus.

Waar nodig moeten al te ongelijke machtsverhoudingen tussen cliënten en advocaten worden bijgesteld. Daartoe zullen we systemen ontwikkelen. Systemen ook die erosie van de positie van de advocaat in de rechtsstaat kan voorkomen. Werk in uitvoering dus.

Het moet ondenkbaar zijn! Een tweede rapport van de WRR over de toekomst van de rechtsstaat waarbij de advocaat – bij uitstek de dienaar van de rechtsstaat – wordt overgeslagen! Wel zal er meer aandacht moeten komen voor continuïteit in sturing en besturing. Daarbij verwacht ik veel van onze Raad van Advies die ons adviseert en inspireert.

Stille helden

Ik rond af met optimisme. De balie mag zich gelukkig prijzen met de toestroom van veel jong talent. Dit jaar werd de 15.000ste advocaat beëdigd. Wie het Jonge Balie Congres mocht meemaken, weet dat het nog niet zo slecht gesteld is met de advocatuur. Dat bleek ook bij de landelijke pleitwedstrijd van de Jonge Balie. Ik was onder de indruk van zoveel talent.

Ik ben ervan overtuigd dat Nederland een prima balie heeft. De overgrote meerderheid van de Nederlandse advocatuur werkt snoeihard en is zich ook ten volle bewust van hun grote maatschappelijke verantwoordelijkheid, van hun rechtsstatelijke verantwoordelijkheid. Ik ben er van overtuigd dat de rechtsstaat vele stille, bescheiden, helden kent. Optimisme ook omdat ik ten volste vertrouw op een renaissance van de trojkaverantwoordelijkheid.

Verordening op de Raad van Advies¹

Op 25 september 2007 heeft het College van Afgevaardigden de Verordening op de Raad van Advies vastgesteld. In artikel 8 is bepaald dat de verordening geldt tot 1 januari 2012. Een datum van inwerkingtreding werd niet vastgesteld. De Algemene Raad heeft in zijn vergadering van 1 september 2008 besloten de verordening met terugwerkende kracht op 1 januari 2008 in werking te laten treden. Bedoeld besluit van de Algemene Raad is gepubliceerd in de *Staatscourant* van 3 oktober 2008, nr. 192. Hierna volgt de tekst van de Verordening op de Raad van Advies.

Het College van Afgevaardigden van de Nederlandse Orde van Advocaten; Overwegende,

- dat het gewenst is een Raad van Advies op te richten, die als taak heeft onafhankelijk en vanuit verschillende maatschappelijke invalshoeken de Algemene Raad onderscheidenlijk het College van Afgevaardigden te adviseren over hoofdpunten van beleid, waaronder zo nodig begrepen conceptregelgeving, onderscheidenlijk over een initiatiefvoorstel van verordening;
- dat het algemeen belang van een goede beroepsuitoefening van de praktijk en de kernwaarden van de advocatuur hierbij uitgangspunt zijn;

Gelet op de artikelen 26 en 28 Advocatenwet;

Gelet op het ontwerp van de Algemene Raad met toelichting;

Stelt de navolgende verordening vast:

Artikel 1

Er is een Raad van Advies van de Nederlandse Orde van Advocaten, verder te noemen: Raad van Advies.

Artikel 2

- 1 De Raad van Advies adviseert de Algemene Raad over hoofdpunten van beleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
- 2 De Algemene Raad legt daartoe jaarlijks het ontwerp van het bij de begroting behorende beleidsplan ter advisering aan de Raad van Advies voor.
- 3 De Algemene Raad onderscheidenlijk het College van Afgevaardigden kan de Raad van Advies advies vragen over conceptregelgeving onderscheidenlijk over een initiatiefvoorstel van verordening.
- 4 De Algemene Raad publiceert de adviesaanvraag, het advies, en welk gevolg hij aan het advies heeft gegeven nadat het College van Afgevaardigden deze informatie heeft ontvangen.

- 5 In het geval van een door het College van Afgevaardigden gevraagd advies als bedoeld in het derde lid, vermeldt het College in de toelichting bij de initiatiefverordening de adviesaanvraag, het advies en tot welk gevolg dit heeft geleid.

Artikel 3

- 1 De Raad van Advies bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste zeven leden.
- 2 De leden hebben op persoonlijke titel zitting.
- 3 De meerderheid bestaat uit niet-advocaten.
- 4 In de Raad van Advies is kennis van de rechtspraak en ervaring als afnemer van advocaatdiensten aanwezig.
- 5 Het lidmaatschap van de Raad van Advies is onverenigbaar met het lidmaatschap van enig ander orgaan van de Orde.

Artikel 4

- 1 Het College van Afgevaardigden benoemt op aanbeveling van de Algemene Raad de leden voor vier jaar. Herbenoeming voor vier jaar is eenmaal mogelijk.
- 2 De leden treden af volgens een door de Raad van Advies op te stellen rooster.

Artikel 5

- 1 De Raad van Advies regelt zelf zijn werkzaamheden. Hij kiest uit zijn midden de voorzitter.
- 2 De Algemene Raad stelt een bureau-medewerker als secretaris ter beschikking.
- 3 De Raad van Advies heeft toegang tot alle beleidsinformatie waarover de Algemene Raad beschikt en die hij redelijkerwijs voor de uitoefening van

- zijn taak nodig heeft.
- 4 De Raad van Advies kan een huishoudelijk reglement vaststellen.

Artikel 6

De Algemene Raad kan een vergoeding voor de leden van de Raad van Advies vaststellen. Reis- en verblijfkosten worden vergoed.

Artikel 7

- 1 Deze verordening kan worden aangehaald als Verordening op de Raad van Advies.
- 2 Zij treedt in werking op een door de Algemene Raad te bepalen tijdstip.

Artikel 8

Deze verordening geldt tot 1 januari 2012. Tijdig voor die datum zal de Algemene Raad in overleg met het College van Afgevaardigden de verordening evalueren.

Noot

(1) Verordening van 25 september 2007, *Stcrt.* 2007, nr. 206, *Advocatenblad* 3 oktober 2008, nr. 14.

De datum van inwerkingtreding is vastgesteld op 1 januari 2008 (besluit AR 1 september 2008, *Advocatenblad* 3 oktober 2008, nr. 14, *Stcrt.* 2008, nr. 192).

Toelichting

Wenselijkheid, taak, werkwijze

De Algemene Raad acht instelling van een Raad van Advies wenselijk. Hij volgt hiermee zijn al eerder ten opzichte van de Commissie Advocatuur en de minister van Justitie ingenomen standpunt dat een dergelijk adviescollege toegevoegde waarde zal hebben. Ook het kabinet heeft in zijn reactie op het rapport de Commissie Advocatuur (1) het advies van de Algemene Raad overgenomen een in de Advocatenwet te verankeren 'adviesraad' ten behoeve van de Algemene Raad in te stellen. In deze verordening is gekozen voor de benaming Raad van Advies. De Raad van Advies heeft namelijk, zoals hierna wordt toegelicht, een bredere taak dan het kabinet heeft geformuleerd.

Instelling van de Raad van Advies be-

oogt de maatschappelijke legitimiteit van de besluitvorming van de Orde te verhogen. De wenselijkheid daarvan was ook door de Commissie Advocatuur met nadruk bepleit. Met het oog op de democratische legitimiteit bepaalt artikel 4 dat het College van Afgevaardigden op aanbeveling van de Algemene Raad de leden benoemt.

Het is van belang op te merken dat de beoogde instelling van deze Raad van Advies op geen enkele manier afbreuk doet of zou willen doen aan taak en werkwijze van het College van Afgevaardigden noch aan het verkeer tussen Algemene Raad en het College of aan de verantwoording die de Algemene Raad jegens het College verschuldigd is. Verschuiving van macht of bevoegdheden van de Algemene Raad of het College van Afgevaardigden naar de Raad van Advies is niet aan de orde. Wel komt op de Algemene Raad of het College van Afgevaardigden een motiveringsplicht te rusten, indien een advies van de Raad van Advies niet wordt overgenomen. Een dergelijke motiveringsplicht kan de kwaliteit van de besluitvorming slechts ten goede komen.

De Algemene Raad is er van overtuigd dat een Raad van Advies met taak en samenstelling, zoals in de verordening omschreven, meerwaarde kan opleveren, niet alleen voor de legitimatie, maar ook voor de kwaliteit van besluiten van de Orde. Weliswaar brengt de Raad van Advies advies uit aan de Algemene Raad (behalve in het geval van artikel 2, derde lid, voor zover betrekking hebbend op een initiatiefvoorstel van verordening van het College van Afgevaardigden), maar besluiten van de Algemene Raad liggen vervolgens ten grondslag aan de besluitvorming door het College van Afgevaardigden. Aldus werkt het advies door in de gehele besluitvorming van de Orde.

De adviezen, de adviesaanvraag en de besluitvorming van de Algemene Raad of van het College van Afgevaardigden in het geval van advies over een initiatiefverordening naar aanleiding van een advies zijn ingevolge het bepaalde in artikel 2, vierde respectievelijk vijfde lid, openbaar. Openbaarmaking

geschiedt vanzelfsprekend nadat het College van Afgevaardigden eerst is ingelicht. Artikel 2, vierde lid, waarborgt dit. Het College van Afgevaardigden zal kennis nemen van de adviesaanvraag, het advies en de besluitvorming door de Algemene Raad doordat de adviezen en de besluitvorming deel uitmaken van het desbetreffend dossier zoals de Algemene Raad dit aan het College van Afgevaardigden voorlegt. Dit dossier is in elk geval de begroting, waaraan het beleidsplan plus het advies van de Raad van Advies en de besluitvorming van de Algemene Raad hierover zijn toegevoegd. In het geval van een advies ingevolge artikel 2, derde lid – advies over conceptregelgeving – neemt het College van Afgevaardigden kennis van dat advies en de besluitvorming door de Algemene Raad wanneer de desbetreffende conceptregelgeving (verordening, Gedragsregel enzovoort) ter vaststelling aan het College wordt voorgelegd.

Het College van Afgevaardigden dient in het geval het zelf advies over een initiatiefvoorstel van verordening advies heeft gevraagd in de toelichting bij die verordening de adviesaanvraag, het advies en het daaraan gegeven gevolg te vermelden.

De Algemene Raad moet de adviezen en de besluitvorming daarover ingevolge artikel 2, vierde lid, altijd publiceren, bijvoorbeeld in het jaarverslag of op een website. De verordening laat het aan de Algemene Raad over op welke wijze openbaarmaking plaatsvindt. Met deze openbaarmaking is de werking van de Raad van Advies optimaal doorzichtig. Dit kan slechts bijdragen aan zijn gezag.

Om maximaal profijt te hebben van de Raad van Advies, moet deze niet op voorhand beperkt zijn in de taakopdracht. Het kabinet lijkt dit te doen door de taak tot advisering over conceptregelgeving te willen beperken. Conceptregelgeving is evenwel de resultante van gemaakte beleidskeuzes of -uitgangspunten. De verordening maakt een andere keuze en bepaalt daarom in artikel 2, eerste lid, dat de advisering primair hoofdpunten van beleid betreft. De Algemene Raad is

dan ook ingevolge artikel 2, tweede lid, verplicht (imperatief) advies te vragen over een belangrijk beleidsdocument als het jaarlijks op te stellen beleidsplan behorend bij de begroting. Hierin zijn de beleidsvoornemens van de Algemene Raad voor het komend begrotingsjaar vermeld. Het beleidsplan is bij uitstek te beschouwen als een document dat 'hoofdpunten van beleid' (vgl. considerans) bevat.

De bredere in artikel 2, eerste en tweede lid, geformuleerde taakopdracht doet derhalve meer recht aan het belang van de Raad van Advies. Dit houdt niet in dat de Raad van Advies niet kan worden gehoord over conceptregelgeving. Onder omstandigheden kan de Algemene Raad toch aanleiding zien over conceptregelgeving advies te vragen ondanks het feit dat hierover al door andere adviesorganen, zoals de adviescommissie regelgeving van de Orde, is geadviseerd. Deze bevoegdheid (facultatief) is neergelegd in artikel 2, derde lid. Dezelfde bevoegdheid komt toe aan het College van Afgevaardigden wanneer het advies wenst over een initiatiefvoorstel van verordening.

De Algemene Raad staat een simpele, praktische en zo weinig mogelijk bureaucratiserende werkwijze van de Raad van Advies voor. In beginsel komt de Raad van Advies ingevolge deze verordening eenmaal per jaar in beeld, namelijk wanneer hij advies over het bij de begroting behorende beleidsplan uitbrengt. Dit advies treft het College van Afgevaardigden aan bij de begrotingsstukken die het ingevolge artikel 32, tweede lid, Advocatenwet jaarlijks heeft vast te stellen.

Ofschoon niet ondenkbaar en daarom ook niet in de verordening uitgesloten, is het onwaarschijnlijk dat de Raad van Advies buiten de begrotingsvoorbereiding respectievelijk -vaststelling om, om advies wordt gevraagd. De begroting legt immers het beleidskader voor het begrotingsjaar vast. Dit omvat de hoofdpunten van beleid.

De Algemene Raad is het met het kabinet eens dat leidraad bij de advisering door de Raad van Advies moet zijn het in artikel 26 Advocatenwet omschreven algemeen belang gelegen in de goede

praktijkuitoefening. Hiertoe behoren de kernwaarden van de advocatuur, in het bijzonder: onafhankelijkheid, partijdigheid, integriteit, deskundigheid, en de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de goede rechtspleging. De Raad van Advies is vrij en onafhankelijk in zijn adviezen. Zijn gezag ligt vooral in de diverse samenstelling en onderscheiden kwaliteiten van de leden. De Raad heeft uiteraard toegang tot alle relevante beleidsinformatie waarover de Algemene Raad beschikt. De Algemene Raad acht het onnodig voor de leden van de Raad van Advies een geheimhoudingsplicht in de verordening op te nemen. Ten eerste zullen zij voor hun taakoefening alleen maar behoeven te beschikken over beleidsinformatie (notities voor Algemene Raad of College van Afgevaardigden, adviezen van adviescommissies, rapporten enzovoort). Ten tweede spreekt het vanzelf dat de leden vertrouwelijkheid betrachten in het – overigens niet goed denkbare – geval dat hen een individueel dossier onder ogen zou komen.

Instelling bij verordening

Instelling van de Raad van Advies dient bij verordening plaats te vinden. De Raad van Advies betreft immers de huishouding of de organisatie van de Orde zoals bedoeld in artikel 28, eerste lid, Advocatenwet. De Raad van Advies is dan ook te beschouwen als een nieuw orgaan van de Orde. Hij onderscheidt zich daarmee van de vele adviescommissies. Het kabinet heeft immers aangekondigd dat de Raad van Advies in de nieuwe Advocatenwet wettelijke grondslag zal verkrijgen.

Afgezien van deze formele reden is instelling bij verordening ook geboden omdat het College van Afgevaardigden de leden benoemt en omdat zijn adviezen evenals de adviesaanvragen openbaar zullen zijn.

Samenstelling, benoeming

Het maximumaantal leden van zeven is ingegeven door praktische overwegingen. Groter geeft extra agenda- en coördinatielasten. Minder dan vijf leden zou onvoldoende recht doen aan de gewenste

pluriformiteit. Een minderheid, dus het lidmaatschap van één of twee advocaten (eventueel recent uitgeschreven), is voor een evenwichtige advisering gewenst. Hiervoor is immers naast inbreng van niet-advocaten óók inzicht en ervaring in het beroep noodzakelijk.

De leden worden op persoonlijke titel benoemd. Dit houdt in dat zij zonder last of ruggespraak adviseren. Zij zijn geen vertegenwoordigers van organisaties of achterbannen. Zij zijn geheel onafhankelijk. Dat de leden worden benoemd door het College van Afgevaardigden op aanbeveling van de Algemene Raad doet hieraan geenszins af. Zij kunnen geen zitting hebben in enig ander Orde-orgaan. De individuele kwalificaties en ervaringen zullen de doorslag geven. De leden moeten beschikken over een brede maatschappelijke ervaring en onbetwist niveau. Zij dienen in staat te zijn vanuit extern, namelijk algemeen maatschappelijk perspectief nieuwe gezichtspunten te openen. De samenstelling moet pluriform worden. De in het vierde lid van artikel 3 bedoelde kennis en ervaring moeten in de Raad van Advies als geheel voorhanden zijn. Dit betekent niet per se dat elk afzonderlijk lid daarover hoeft te beschikken.

Dereguleringsstoets

Is een nieuwe verordening in strijd met het beleid van de Algemene Raad waar mogelijk te dereguleren? De Algemene Raad beantwoordt deze vraag ontkenkend. Het begrip 'deregulering' moet goed worden verstaan. Het houdt niet per se in minder regels. Het gaat om betere regels en vooral om regels die niet onnodig lasten opleggen. De onderhavige verordening legt advocaten geen lasten op. Zoals in deze toelichting uiteengezet, meent de Algemene Raad dat instelling van een Raad van Advies meerwaarde biedt. Daarvoor is een verordening noodzakelijk.

Financiële gevolgen

De financiële gevolgen van instelling van de Raad van Advies zullen gering zijn. Artikel 6 bepaalt dat een vergoeding kan worden vastgesteld. Deze zal echter niet het karakter van een urenvergoeding

kunnen hebben, maar meer van een vacatieregeling, zoals dat ook het geval is bij soortgelijke adviescolleges in de (semi-)overheidsfeer. Uitgangspunt is dat het als een eer moet worden opgevat lid te zijn van deze Raad van Advies, vergelijkbaar met het lidmaatschap van het College van Afgevaardigden.

Horizonbepaling

Artikel 8 beperkt de geldigheid van de

verordening tot 1 januari 2012. Die datum is gekozen omdat de leden van de Raad van Advies dan één termijn hebben gezeten. In moderne regelgeving komen steeds meer 'horizonbepalingen' voor. Zij geven de gelegenheid de werking in de praktijk van bepaalde regelgeving te evalueren en daarvan de vraag afhankelijk te maken of voortzetting ervan in deze of andere vorm wenselijk is. Omdat instelling van de Raad van

Advies in de geschiedenis van de Orde als een ingrijpende vernieuwing kan worden beschouwd, lijkt een horizonbepaling in dit geval aangewezen. Het College van Afgevaardigden heeft in deze opzet het laatste woord.

Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten Nederlandse Orde van Advocaten¹

Op 25 september 2007 heeft het College van Afgevaardigden de Verordening op de Raad van Advies vastgesteld. Met de instelling van de Raad van Advies was het noodzakelijk een voorziening te treffen voor de leden van de Raad van Advies in de Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten Nederlandse Orde van Advocaten. Aan de wijziging van genoemde Regeling heeft de Algemene Raad in zijn vergadering van 1 september 2008 goedkeuring gehecht en bepaald dat de aangepaste Regeling wordt gepubliceerd in het *Advocatenblad*. Hierna volgt de aangepaste Regeling.

De Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten,

overwegende,
dat het gewenst is de Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten

.....

¹ Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van 1 september 2008, *Advocatenblad* 3 oktober 2008, nr. 14. De Regeling treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 juni 2008.
De Regeling treedt in de plaats van de Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van 4 oktober 2004, *Advocatenblad* 2004, nr. 18, waarvan de inwerkingtreding was bepaald op 15 oktober 2004, welke een wijziging inhoudt van de Regeling vastgesteld bij besluit van de Algemene Raad van 7 juni 2004.
De Regeling van 2004 vervangt het Reisbesluit 1994 van de Algemene Raad d.d. 6 december 1993, alsmede de Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van Advocaten van het College van Afgevaardigden d.d. 28 november 2003.
Bij besluit van de Algemene Raad d.d. 4 oktober 2004 zijn ten opzichte van de door de Algemene Raad op 7 juni 2004 vastgestelde tekst de volgende wijzigingen aangebracht:
- aanscherping van de definitie van *Examencommissie* in artikel 1 sub e;
- aanscherping van de redactie van artikel 2 lid 5 sub b en c;
- toevoeging in noot (1) (oud) van de intrekking van de Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van Advocaten, vastgesteld door de Algemene Raad d.d. 7 juni 2004.

Nederlandse Orde van Advocaten van 4 oktober 2004 aan te passen in verband met de vaststelling van de Verordening op de Raad van Advies van 25 september 2007

besluit:

vast te stellen de navolgende:

Regeling Vacatiegelden en Reisen en Verblijfkosten Nederlandse Orde van Advocaten

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a De *Afgevaardigden*: de leden van het College van Afgevaardigden als bedoeld in artikel 19, eerste lid, Advocatenwet, de plaatsvervangers daaronder begrepen;
- b De *Algemene Raad*: de Algemene Raad als bedoeld in artikel 18 Advocatenwet;
- c De *Deken*: de deken als bedoeld in artikel 18 Advocatenwet;
- d De *Financiële Commissie*: de leden van de commissie als bedoeld in artikel 32, derde lid, Advocatenwet en artikel 3 onder a van het Huishoudelijk reglement voor het College van Af-

- gevaardigden der Nederlandse Orde van Advocaten;
- e De *Examencommissie*: de leden van de commissie als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van het Examenreglement Beroepsopleiding, de plaatsvervangers daaronder begrepen;
- f Het *Curatorium*: de leden-advocaten van het Curatorium als bedoeld in artikel 9d, eerste lid, Advocatenwet;
- g De *Raad van Discipline*: de leden-advocaten van de Raad van Discipline als bedoeld in artikel 46b, derde lid, Advocatenwet, de plaatsvervangers daaronder begrepen;
- h Het *Hof van Discipline*: de leden-advocaten van het Hof van Discipline als bedoeld in artikel 51, tweede lid, Advocatenwet, de plaatsvervangers daaronder begrepen;
- i De *Raad van Advies*: de leden van de Raad van Advies van de Nederlandse Orde van Advocaten als bedoeld in artikel 3 van de Verordening op de Raad van Advies;
- j Het *Huishoudelijk reglement*: het Huishoudelijk reglement voor het College van Afgevaardigden der Nederlandse Orde van Advocaten.

Artikel 2

- 1 Aan de leden(-advocaten) van een bij of krachtens wet of reglement ingesteld orgaan, alsmede hun plaatsvervangers wordt voor het bijwonen van een vergadering of zitting een vacatiegeld toegekend.
- 2 De organen als bedoeld in het eerste lid zijn het College van Afgevaardigden, de Financiële Commissie, de Examencommissie, het Curatorium, de Raden, het Hof van Discipline en de Raad van Advies.
- 3 De leden-advocaten van de redactie van het *Advocatenblad* ontvangen een vacatiegeld indien zij een redactievergadering bijwonen.
- 4 Twee of meer vergaderingen of zittingen op dezelfde dag gelden als één vergadering of zitting.
- 5 Tot uitsluitend bewijs van aanwezigheid strekt:
 - a de getekende presentielijst van de vergadering van het College van Afgevaardigden;

- b het proces-verbaal van de zittingen van het Curatorium, de Raden en het Hof van Discipline dan wel een extract waaruit de presentie blijkt;
- c de notulen van de vergadering van de Raad van Advies, van de Examencommissie en van de redactievergadering van het *Advocatenblad* dan wel een extract waaruit de presentie blijkt.

Artikel 3

Tot de vergoeding van reis- en verblijfkosten zijn gerechtigd:

- 1 De (plaatsvervangende) leden van de organen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, en de leden-advocaat als bedoeld in artikel 2, derde lid, van deze regeling ontvangen voor het bijwonen van een vergadering of zitting vergoeding van reiskosten eerste klas en verblijfkosten. Voor de (plaatsvervangende) leden van het College van Afgevaardigden is dit neergelegd in artikel 13 van het Huishoudelijk reglement. Voor de (plaatsvervangende) leden van de Raden en Hof van Discipline is dit neergelegd in artikel 50a, tweede lid, respectievelijk artikel 60, tweede lid, Advocatenwet.
- 2 De deken van de Nederlandse Orde van Advocaten en de overige leden van de Algemene Raad;
- 3 De leden van de door de Algemene Raad ingestelde Commissies;
- 4 Bestuursleden van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten en de Stichting Ondersteuningsfonds;
- 5 De docenten die zijn betrokken bij de totstandkoming of de uitvoering van door de Orde georganiseerde opleidingen;
- 6 Degenen, die op verzoek van de deken, de Algemene Raad of het College van Afgevaardigden een bijeenkomst bijwonen of de Orde officieel vertegenwoordigen.

Artikel 4

De Algemene Raad kan telkens voor een bepaald geval vergoeding van kosten aan anderen dan de in artikel 2 en 3 van deze regeling genoemden toekennen.

Artikel 5

De hoogte van het vacatiegeld en van de kilometervergoeding wordt jaarlijks door de Algemene Raad vastgesteld in de maand waarin de begroting aan het College van Afgevaardigden ter vaststelling wordt aangeboden.

Artikel 6

Terzake van de reiskosten zullen ten hoogste worden vergoed:

- a binnenland:
 - 1 indien per trein wordt gereisd: de treinkosten eerste klas;
 - 2 indien per auto wordt gereisd: vergoeding per kilometer, alsmede de parkeerkosten;
 - 3 de tram-, bus-, metro- en/of taxikosten in de plaats van vertrek en aankomst en tijdens het verblijf.
- b buitenland:
 - 1 indien per trein wordt gereisd: de treinkosten eerste klas met toeslag voor internationale treinen en slaapwagens;
 - 2 indien per vliegtuig wordt gereisd: de kosten van een vliegticket toeristenklasse, tenzij de Algemene Raad van oordeel is dat, het doel van de reis en de overige omstandigheden van het geval in aanmerking genomen, de kosten van reizen in een andere klasse behoren te worden vergoed, alsmede de kosten van het parkeren op luchthavens;
 - 3 indien per auto wordt gereisd: vergoeding per kilometer, met dien verstande dat voor reizen van meer dan 700 kilometer slechts de kosten van het openbaar vervoer worden vergoed;
 - 4 de tram-, bus-, metro- en/of taxikosten in de plaats van vertrek en aankomst en tijdens verblijf.

Artikel 7

Tevens zullen worden vergoed de werkelijk gemaakte en naar het oordeel van de Algemene Raad noodzakelijke verblijfskosten.

Artikel 8

Geen aanspraak kan worden gemaakt op een vergoeding van de kosten van de

partner van degene die krachtens dit besluit tot een vergoeding gerechtigd is, tenzij de Algemene Raad van oordeel is dat de aanwezigheid van die partner functioneel is vereist.

Artikel 9

- 1 De (plaatsvervangende) leden als bedoeld in artikel 2, eerste lid, en de leden-advocaten van de redactie van het *Advocatenblad* als bedoeld in artikel 2, derde lid, van deze regeling dienen aan het einde van een kwartaal bij de Algemene Raad een declaratie in ter betaling van de vacatiegelden vanwege aanwezigheid als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, en de reis- en verblijfkosten tegen overlegging van kwitanties.
- 2 Degenen die op grond van artikel 3 van deze regeling recht hebben op vergoeding van de reis- en verblijfkosten dienen, uiterlijk binnen zes maanden na afloop van een kwartaal, bij de Algemene Raad een declaratie in ter betaling van de reis- en verblijfkosten tegen overlegging van genoegzame bescheiden.

Artikel 10

De Algemene Raad kan uit zijn midden één of meer leden aanwijzen aan wie de beslissingen ingevolge deze regeling worden opgedragen.

Artikel 11

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Regeling Vacatiegelden en Reis- en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van Advocaten'. Deze regeling wordt gepubliceerd in het *Advocatenblad* en treedt in werking op 1 juni 2008.

Deze regeling is vastgesteld door de Algemene Raad bij besluit van 1 september 2008.²

-
- 2 Bij besluit van de Algemene Raad d.d. 1 september 2008 zijn ten opzichte van de door de Algemene Raad op 4 oktober 2004 vastgestelde tekst de volgende wijzigingen aangebracht:
 - invoeging van de definitie van *Raad van Advies* in artikel 1 sub i;
 - vernummering van artikel 1, sub i tot artikel 1 sub h;
 - aanpassing van noot (1) betreffende de intrekking van de Regeling Vacatiegelden en Reis- en Verblijfkosten van de Nederlandse Orde van Advocaten, vastgesteld door de Algemene Raad d.d. 4 oktober 2004.

HOOG Management en Opleidingen

SPECIALIST VOOR DE JURIDISCHE PRAKTIJK

Erfrecht voor advocaten

Basiscursus 17 november 2008

Verdiepingscursus 4 december 2008

I. Basiscursus

Deze praktische cursus richt zich op het gehele erfrecht. De cursus is bedoeld voor de advocaat die nauwelijks enige kennis bezit op dit terrein, maar ook als 'opfriscursus'. Aan de orde komen de algemene bepalingen en het wettelijk erfrecht, de legitieme portie (en andere dwingende rechten), testamenten (beschikkingen, nulliteiten, uitlegproblematiek), executeurs en bewindvoerders (bevoegdheden), de positie van de erfgenamen (aansprakelijkheden), de vereffening en de verdeling, alsmede het relevante procesrecht.

Onder meer aan de hand van praktijkvoorbeelden wordt de materie inzichtelijk gemaakt op een voor de dagelijkse praktijk bruikbare wijze.

II. Verdiepingscursus

De verdiepingscursus spitst zich toe op de meest relevante erfrechtelijke onderwerpen voor de advocatenpraktijk. Mede aan de hand van recente jurisprudentie komen aan bod: de dwingendrechtelijke regels (o.a. andere wettelijke rechten en legitieme portie), uitleg en aanvechting van testamenten, boedelafwikkeling, verdeling, recht op informatie, alsmede enkele huwelijksvermogensrechtelijke aspecten.

Voor deze verdiepingscursus is enige voorkennis van het erfrecht vereist. Deze kan worden opgedaan in de basiscursus van 17 november 2008, maar de verdiepingscursus kan ook los daarvan worden gevolgd.

Datum, tijd, plaats

Basiscursus: 17 november 2008, 09.30 – 17.00 uur in de Jaarbeurs te Utrecht

Verdiepingscursus: 4 december 2008, 09.30 – 17.00 uur in de Jaarbeurs te Utrecht

Docenten

mr. K. van Barneveld, Advocate bij Benthem & Gratama Advocaten te Zwolle, gespecialiseerd in het erfrecht

prof. mr. W.D. Kolkman, Hoogleraar notarieel recht Rijksuniversiteit Groningen en verbonden aan een notariskantoor te Steenwijk

prof. mr. L.C.A. Verstappen, Hoogleraar Privaatrecht, i.h.b. notarieel recht Rijksuniversiteit Groningen, rechter-plv Hof Leeuwarden en verbonden aan een advocaten- en notarissenkantoor te Nijmegen

Aanmelden

U kunt zich aanmelden via de site www.hoogmo.nl. Voor informatie kunt u bellen met Hoog Management en Opleidingen 0348 44 44 90.

RECENTE ONTWIKKELINGEN EN RECHTSPRAAK Wmo & AWBZ *

Voorheen cursus Wmo & Bijzondere Bijstand

DATUM 11 november 2008
DOCENT mr. dr. M.F. Vermaat
PRIJS € 460,00
NOVA 5 J (PO)

Deze cursus gaat in op de vraag welke plaats de voorzieningen en verstrekkingen hebben in de Wmo, met ruime aandacht voor het in de Wmo geïntroduceerde compensatiebeginsel. Voor de rechtsbescherming van de aanvrager is de uitgebreide motiveringsplicht van gemeenten van groot belang. Hierover en over andere onderwerpen is nu belangwekkende jurisprudentie verschenen.

MASTERSPECIAL OVERTUIGEND PLEITEN **

DATA 11 december 2008
DOCENTEN U.K. Müllen en mr. J. Pas
PRIJS € 670,00
NOVA 6 V (PO)

Hebt u de nodige zittingservaring en dus veel ervaring in het overbrengen van argumenten in rechte, maar wilt u uw betoog met meer flair en overtuigingskracht kunnen houden? Dan is deze special precies wat u zoekt. Een acteur-voordrachtskunstenaar en een ervaren advocaat brengen u aan de hand van uw eigen zaken en door ons geselecteerde praktijkcasus tot grote hoogte.

EUROPEES MIGRATIE- RECHT EN DE GEVOLGEN VOOR DE NEDERLANDSE PRAKTIJK (MODULE D) **

DATA 21 november en 4 december 2008
DOCENTEN mr. dr. R.H. van Ooik,
mr. dr. H. Oosterom - Staples,
mr. drs. M.L. van Riel
PRIJS € 765,00 voor advocaat-stagiaires
€ 815,00 voor niet-stagiaires
NOVA 10 J (VSO/PO)

Tweedaagse cursus over hoe het EU-migratierecht is gestructureerd en hoe u de EU-Richtlijnen en -Verordeningen kunt toepassen in uw vreemdelingenpraktijk. Dag 2 gaat specifiek over de rechtspositie van Turkse onderdanen en hun gezinsleden onder het EU-recht.

Welkom

bij OSR Juridische Opleidingen

 WWW.OSR.NL
 INFO@OSR.NL
 030 2 315 314

ECONOMISCH STRAF (PROCES)RECHT *

DATUM 15 december 2008
DOCENT dr. mr. D.V.A. Brouwer
PRIJS € 480,00
NOVA 5 J (PO)

Om uw cliënten op een correcte wijze te kunnen adviseren is het van belang dat u als (commune) strafrechtadvocaat op de hoogte bent van de basisbeginselen van het economisch straf(proces)recht: welke bijzondere regels spelen een rol, wat zijn de valkuilen en welke bijzondere straffen en voorlopige maatregelen hangen uw cliënt wellicht boven het hoofd? Op deze vragen krijgt u in deze (basis)cursus een antwoord.

FUNDAMENTEN VAN HET BELASTINGRECHT *

DATA 11 en 18 november 2008
DOCENTEN mr. P.T.M. van den Oord,
prof. mr. H.M.N. Schonis en
mr. I. Leenders
PRIJS € 765,00 voor advocaat-stagiaires
€ 815,00 voor niet-stagiaires
NOVA 10 J (VSO/PO)

In deze intensieve cursus maakt u kennis met de belangrijkste beginselen van het belastingrecht, inclusief het formele belastingrecht. Een uitstekend team van zeer deskundige docenten maakt de theorie praktisch toepasbaar voor uw eigen juridische praktijk. Kijk op www.osr.nl voor meer informatie!

DE WOB EN DE WBP NIEUW 2008 **

DATUM 9 december 2008
DOCENT mr. drs. L.A.J. Spaans
PRIJS € 480,00
NOVA 5 J (PO)

De Wet openbaarheid van bestuur en de Wet bescherming Persoonsgegevens staan in het tijdperk van de digitale snelweg volop in de belangstelling. Vandaar dat OSR dit najaar een cursus organiseert, waarin door twee deskundige docenten ruim aandacht wordt besteed aan actuele thema's in het kader van de inzage- en privacy-wetgeving.

Bekijk ons gehele cursusaanbod op www.osr.nl

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNetcertificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 86	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Vrijstelling BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Besluit Aanmerken Als Opleiding (BAAO)	070-335 35 43	pb@advocatenorde.nl

Neuhauskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

VSO

Fiscaal recht

*Tweedaagse Intensieve
Praktijkcursus Belastingrecht-
basis en verdieping voor
niet fiscalisten*

02-12-2008: 09:30 - 18:45 uur
11-12-2008: 09:30 - 18:45 uur
Plaats: Hoofddorp

Doelgroep: VSO
Niveau: *
Instelling: Sdu Juridische
Opleidingen, tel. 070-3789896
Docent(en): prof. dr. J.N.
Bouwman, mr. D. van Hattem,
mr. drs. W.A.P. Nieuwenhuizen
Cursusprijs: € 12.959 exclusief
btw
Opleidingspunten
14 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
14 Totaal

Vreemdelingenrecht

*Vreemdelingenrecht Module EIF
Effectief in vreemdelingenzaken
procederen bij het EHRM/
Nationaliteitsrecht*

26-11-2008: 09:45 - 16:30 uur
10-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: VSO
Niveau: **
Instelling: OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en): mr. M. Ferschtman,

prof. mr. G.R. de Groot
Cursusprijs: € 765 geen btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Overige vaardigheden

*Combiprogramma: persoonlijke
effectiviteit als professionele
vaardigheid (cursus en coaching
in een)*

28-11-2008: 12:00 - 18:00 uur
In overleg: : 12:00 - 18:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: VSO
Niveau: *
Instelling: Honig Coaching BV,
tel. 030-2516916
Docent(en): mr. R.P.Y. Honig, mr.
S.M.G. Weijtjens
Cursusprijs: n.n.b.
Opleidingspunten
- Juridisch
10 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Algemeen management

Professioneel Toezichthouden
24-10-2008: 09:30 - 17:00 uur
31-10-2008: 09:30 - 17:00 uur
07-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
14-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
21-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
28-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
Plaats: Brummen
Doelgroep: VSO/PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: Wagner Group BV,
Professional Vision,
tel. 050-5276557
Docent(en): drs. E.J.A.C. den
Boer RA, mr. A.J.J.M. Buijs, drs.

G. David, Deskundige docenten,
deskundige trainers, drs.
W.H.T.H.M. de Kroon CMC, ir. W.
Put, mr. M.E.P. Sanders, mr. R.G.
Snouckaert van Schauburg, prof.
dr. R.H.W. Vinke, drs. M. Westra,
dr. R. Wirtz
Cursusprijs: € 4.250 exclusief
btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

Agrarisch recht

Nieuwe pachtwet
20-11-2008: 12:00 - 17:00 uur
Plaats: Waalwijk
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor
Agrarisch Recht,
tel. 0317-424181
Docent(en): prof. mr. D.W. Bruil,
mr. E.H.M. Harbers
Cursusprijs: € 360 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

PO

Nieuwe pachtwet
28-11-2008: 12:00 - 17:00 uur
Plaats: Zwolle
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor
Agrarisch Recht,
tel. 0317-424181
Docent(en): prof. mr. D.W. Bruil,
mr. E.H.M. Harbers
Cursusprijs: € 360 exclusief btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Arbeidsrecht

Jar Verklaard 20
08-12-2008: 16:15 - 20:00 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Hugo Sinzheimer
Instituut,
tel. 020-5253400
Docent(en): mr. R.M. Beltzer, mr.

M.S.A. Vegter, prof. mr. E. Verhulph
Cursusprijs: € 325 inclusief btw
Opleidingspunten
03 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
03 Totaal

Bestuurs(proces)recht

Schadevergoeding - verdieping
12-12-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): mr. B.J. van
Ettehoven, mr. drs. B.P.M. van
Ravels
Cursusprijs: € 345 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Bouwrecht

Aanbestedingscongres
03-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Houten
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Sdu Juridische
Opleidingen,
tel. 070-3789896
Docent(en): mr. S.C. Brackmann,
mr. drs. J. Fijneman, prof. mr.
G.W. van de Meent, mr. R.J. Roks
Cursusprijs: € 595 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Consumentenrecht

Koop
04-12-2008: 10:00 - 20:00 uur
05-12-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Zutphen
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): D. Dokter, P. Klik,
prof. mr. M.B.M. Loos, prof. mr.
J.G.J. Rinkes
Cursusprijs: € 840 inclusief btw
Opleidingspunten
12 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Fiscaal recht

*Masterclass Fiscale aspecten van
(echt)scheiding*
25-11-2008: 09:30 - 16:45 uur
Plaats: Baarn
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Licent Academy,
tel. 070-3198910
Docent(en): mr. F. van den
Barselaar, mr. P.F.H. Weishaupt
Cursusprijs: € 645 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

*Tweedaagse intensieve
praktijkcursus Belastingrecht
Basis en verdieping voor niet-
fiscalisten*

02-12-2008: 09:30 - 18:45 uur
11-12-2008: 09:30 - 18:45 uur
Plaats: Hoofddorp
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: Sdu Juridische
Opleidingen,
tel. 070-3789896
Docent(en): prof. dr. J.N.
Bouwman, mr. D. van Hattem,
mr. drs. W.A.P. Nieuwenhuizen
Cursusprijs: € 1.295 exclusief btw
Opleidingspunten
14 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
14 Totaal

Internationaal privaatrecht

IPR: Vermogensrecht
10-12-2008: 10:15 - 20:00 uur
11-12-2008: 09:00 - 17:00 uur
Plaats: Zutphen
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en): prof. mr. T.M. de
Boer, mr. L. Strikwerda
Cursusprijs: € 936 inclusief btw
Opleidingspunten
12 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
12 Totaal

Lettselchade

Schadevergoeding lettselchade
28-11-2008: 10:00 - 17:00 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Studiecentrum
Rechtspleging,
tel. 0575-595300

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Docent(en): prof. mr. A.J. Akkermans, mr. C.H. van Dijk
 Cursusprijs: € 348 inclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Ondernemingsrecht

Bestuur en toezicht
 14-11-2008: 14:00 – 22:00 uur
 15-11-2008: 09:00 – 12:30 uur
 Plaats: Groningen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ***
 Instelling: Instituut voor Ondernemingsrecht,
 tel. 050-3635607

Docent(en): prof. dr. K. Geens, mr. M. Holzer, prof. mr. M.L. Lennarts, mr. P. Olden, prof. mr. M. van Offen, dr. A.H.G. Rinnooy Kan, prof. mr. L. Timmerman, prof. mr. H.M. Vletter-van Dort, prof. mr. J.B. Wezeman, prof. dr. M. Wyckaert
 Cursusprijs: € 325 inclusief btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

Herstructurering

09-12-2008: 09:30 – 18:20 uur
 Plaats: Houten
 Doelgroep: PO
 Niveau: *
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en): mr. dr. J.A.A. Adriaanse, mr. F.K. Buijn, mr. M. Gispens, prof. mr. G.J.J. Heerma van Voss, prof. mr. W.J. Slagter, mr. drs. P.E.C. Vossenbergh, mr. M. Windt
 Cursusprijs: € 795 exclusief btw
 Opleidingspunten
 07 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 07 Totaal

Overige rechtsgebieden

Pensioenrecht voor advocaten
 28-10-2008: 09:30 – 17:00 uur
 04-11-2008: 09:30 – 17:00 uur
 12-11-2008: 09:30 – 17:00 uur
 Plaats: Maarssen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 1.595 exclusief btw
 Opleidingspunten
 15 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 15 Totaal

Pensioen en Echtscheiding
 29-10-2008: 09:30 – 17:00 uur
 06-11-2008: 09:30 – 17:00 uur
 Plaats: Maarssen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 995 exclusief btw
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

Beleggen in Vastgoed en Vastgoedtransacties
 25-11-2008: 10:00 – 16:45 uur
 Plaats: Bussum
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Euroforum,
 tel. 040-2974977
 Docent(en): drs. W.J.A. Ambergen, mr. H. Breedveld, mr. M.J.L. van Campen, H. Copier, mr. drs. E. Cramer-de Jong, mr. P. Harpin, mr. dr. J.M. van der Heijden RA, mr. drs. W.A.P. Nieuwenhuizen
 Cursusprijs: € 899 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
 25-11-2008: 15:15 – 18:00 uur
 Plaats: Tilburg
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 230 exclusief btw
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

De 3e dag van het Merken- en Modellenrecht
 26-11-2008: 10:00 – 17:00 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Euroforum,
 tel. 040-2974977
 Docent(en): prof. mr. M. de Cock Buning, prof. mr. W.A. Hoyng, prof. mr. dr. A.W.J. Kamperman Sanders, mr. S. Klos, mr. A. Mak, prof. mr. J.H. Spoor, mr. K. Stöpetie
 Cursusprijs: n.n.b.

Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
 26-11-2008: 15:15 – 18:00 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 230 exclusief btw
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
 01-12-2008: 15:15 – 18:00 uur
 Plaats: Maarssen
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 230 exclusief btw
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

PensioenKaravaan voor Advocaten
 03-12-2008: 15:15 – 18:00 uur
 Plaats: Rotterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: ** Actualiteiten
 Instelling: Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en): mr. B.F.M. Evers, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs: € 230 exclusief btw
 Opleidingspunten
 02 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 02 Totaal

Personen- en familierecht

Alimentatierecht
 18-12-2008: 10:00 – 17:30 uur
 Plaats: Houten
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en): mr. L.H.M. Zonnenberg
 Cursusprijs: € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

– Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

Ruimtelijke-ordeningsrecht en milieurecht

De Wabo in aantocht
 11-12-2008: 09:00 – 17:00 uur
 Plaats: Houten
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en): mr. T.E.P.A. Lam, mr. ing. B. Rademaker
 Cursusprijs: € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Straf(proces)recht

Nieuwe Wetgeving Voorwaardelijke Invrijheidstelling herhaling 30 september 2008
 06-11-2008: 16:00 – 20:15 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: *** Actualiteiten
 Instelling: De Brink Opleidingen,
 tel. 06-23116254
 Docent(en): prof. mr. T.M. Schalken, mr. J.M. Verheul
 Cursusprijs: € 395 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Strafrechtelijk bewijs (in theorie en praktijk)
 13-11-2008: 09:30 – 16:45 uur
 Plaats: 's-Hertogenbosch
 Doelgroep: PO
 Niveau: **
 Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300
 Docent(en): mr. W. Dreissen, mr. L.E.M. Hendriks
 Cursusprijs: € 536 inclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Formeel economisch strafrecht
 01-12-2008: 10:00 – 16:30 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep: PO
 Niveau: *
 Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300
 Docent(en): mr. D.V.A. Brouwer
 Cursusprijs: € 295 inclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

Up to Date cursus Jeugdstrafrecht herhaling van 17 oktober 2008
 16-12-2008: 12:00 – 17:15 uur
 Plaats: Den Haag
 Doelgroep: PO
 Niveau: *** Actualiteiten
 Instelling: De Brink Opleidingen,
 tel. 06-23116254
 Docent(en): mr. dr. M.C.C. de Bruijn-Luckers
 Cursusprijs: € 445 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Onderhandelen

Combinatietraining Amerikaans contracten recht en internationaal onderhandelen
 28-10-2008: 09:00 – 17:00 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep: PO
 Niveau: *
 Instelling: Dialogue Coaching & Consultancy,
 tel. 035-541844
 Docent(en): mr. C. Schippers, mr. I.P.J. Verheijden
 Cursusprijs: € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 03 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

Advanced Mediation Workshop
 03-12-2008: 09:30 – 18:00 uur
 Plaats: Hoofddorp
 Doelgroep: PO
 Niveau: ***
 Instelling: Sdu Juridische Opleidingen,

tel. 070-3789896
Docent(en): prof. J. Folberg, mr. F. Merks, J. Welsh
Cursusprijs: € 795 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Dag van de Compliance Officer
18-12-2008: 09:30 - 17:15 uur
Plaats: Amsterdam
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Euroforum,

tel. 040-2974977
Docent(en): P. Amador Sanchez, R. van Beekum, J. Brabers, C.J. Dasselhaar, M. Edixhoven, prof. J. Koelewijn, J. Kuipers, J. de Maa, F. van Oostrum, T. den Outer
Cursusprijs: € 949 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Overige vaardigheden
Praktische vaardigheden
12-12-2008: 10:00 - 16:00 uur

Plaats: Leeuwarden
Doelgroep: PO
Niveau: **
Instelling: Stichting Opleiding der 4 noordelijke Balies,
tel. 050-5206520
Docent(en): drs. T.C.E. Boringa RA, E.R. Lankester RA
Cursusprijs: € 120 geen btw
Opleidingspunten
- Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Algemeen management
Professioneel Toezichhouden
24-10-2008: 09:30 - 17:00 uur
31-10-2008: 09:30 - 17:00 uur
07-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
14-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
21-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
28-11-2008: 09:30 - 17:00 uur
Plaats: Brummen
Doelgroep: VSO/PO
Niveau: *** Actualiteiten
Instelling: Wagner Group BV, Professional Vision,
tel. 050-5276557
Docent(en): drs. E.J.A.C. den Boer RA, mr. A.J.J.M. Buijs, drs.

G. David, Deskundige docenten, Deskundige trainers, drs. W.H.T.H.M. de Kroon CMC, ir. W. Put, mr. M.E.P. Sanders, mr. R.G. Snouckaert van Schauburg, prof. dr. R.H.W. Vinke, drs. M. Westra, dr. R. Wirtz
Cursusprijs: € 4.250 exclusief btw
Opleidingspunten
- Juridisch
- Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

Personalia

Beëdigd als advocaat en procureur

Emeis, mr. C.M., Westersingel 101 (3015 LD) postbus 985 (3000 AZ) Rotterdam, tel. 010-2444344, fax 010-2440091, e-mail info@leijnsartz.com

Gambon, mw. mr. S., Runnenburg 9 (3981 AZ) postbus 20 (3980 CA) Bunnik, tel. 030-6598356, fax 030-6598343

Jong, mr. B.A., Het Overloon 1 (6411 TE) postbus 6500 (6401 JH) Heerlen, tel. 045-5782439, fax 045-5787087

Papeveld, mr. J.C.T., Larenweg 46 (5234 KA) postbus 3380 (5203 DJ) Den Bosch, tel. 073-6205105, fax 073-6205100, e-mail info@ewijk-wouw.nl

Peeters, mw. mr. M.A.P., Schoutlaan 9 (6002 EA) postbus 270 (6000 AG) Weert, tel. 0495-536138, fax 0495-539134, e-mail info@abenslag.nl

Peters, mw. mr. M.J.P., Henry Dunantlaan 1 (2992 KP) postbus 156 (2990 Ad) Barendrecht, tel. 0180-642000, fax 0180-642001, e-mail b@borsboomhamm.nl

Phaff, mw. mr. S.M.J., Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800

Pruiksma, mr. H.S., Achter het Station 3 (8932 EW) postbus 882 (8901 BR) Leeuwarden, tel. 058-2941900, fax 058-2136967, e-mail info.frl@rechtshulpnoord.nl

Rens-Diken, mw. mr. N.A.M.L.E. van, V T v Serooskerkerplein 24-30 (1076 NB) Amsterdam, tel. 020-6736010, fax 020-4768646, e-mail info@vanrenslegal.com

Reyneveld, mr. H.J., Sophialaan 1 (8911 AE) postbus 851 (8901 BR) Leeuwarden, tel. 058-2121075, fax 058-2126449, e-mail leeuwarden@dehaaninfo.nl

Roovers, mr. drs. N., Amerikaweg 8-2 (9407 TK) postbus 517 (9400 AM) Assen, tel. 0592-377030, fax 0592-342828, e-mail n.roovers@speciaaladvocaten.nl

Timmermans, mw. mr. M.A.M., Koningin Wilhelminaplein 13 (1062 HH) postbus 69142 (1060 CD) Amsterdam, tel. 020-6799421, fax 020-6760821

Beëdigd als advocaat

Ester, mr. E.S.R., Meerlaan 180 (2181 BW) Hillegom

Vissers, mw. mr. drs. C., Westvest 287 (2611 BX) Delft

Praktijk neergelegd

Berkel, mw. mr. J.H. van den Haag 01-09-2008

Bole, mw. mr. M. Amsterdam 01-09-2008

Boon, mw. mr. M.J. Rotterdam 01-09-2008

Bosch-Scholts, mw. mr. J.M.C. van den Sneek 31-08-2008

Catak, mr. T. Amersfoort 01-09-2008

Ciftci-Ibis, mw. mr. N. Voorburg 01-09-2008

Dam, mw. mr. A.D.C.P. Amsterdam 31-08-2008

Dantuma, mw. mr. S.N. Amsterdam 14-08-2008

Dekker, mr. C.N.M. Amsterdam 01-09-2008

Fluit, mw. mr. B. Amsterdam 01-09-2008

Folkeringa, mr. M.J. Haarlem 01-09-2008

Frohn, mw. mr. M.M.T. Arnhem 01-09-2008

Goos, mw. mr. A.G. Dordrecht 31-08-2008

Goudriaan, mw. mr. M.E. Utrecht 01-09-2008

Have, mr. G.J.H. ten Zevenaar 01-09-2008

Hengeveld, mw. mr. drs. E.C. Amsterdam 01-09-2008

Heusden, mr. J.W.P. van Amsterdam 01-09-2008

Hoogenboom, mr. M.I. Zutphen 31-08-2008

Jager, mr. L.A. de Den Haag 01-09-2008

Kemna, mw. mr. M.H. Arnhem 01-09-2008

Langelaar, mr. K. Almere 03-09-2008

Lakkas, mw. mr. S.C. Arnhem 01-09-2008

Luiken, mw. mr. I. Arnhem 01-09-2008

Lagerveld, mw. mr. F.M. Haarlem 01-09-2008

Meulenberg-ten Hoor, mw. mr. M.R. Valkenburg/LB 01-09-2008

Naphausen, mr. K.J.W. Rotterdam 01-09-2008

Nas, mr. S.C.M. Den Bosch 01-09-2008

Neijt, mr. P.J. Utrecht 01-09-2008

Nijland, mr. W.J. Den Haag 31-08-2008

Ras, mr. T.H. Den Bosch 15-09-2008

Remundt, mw. mr. J.M. van Rijswijk/ZH 14-07-2008

Rooij, mr. M.H.M. de Den Haag 29-08-2008

Sambeek, mr. W.A. van Alkmaar 09-09-2008

Schaar-van der Horst, mw. mr. H.L. van der Rotterdam 01-09-2008

Schrotenboer, mr. J.W. Zwolle 17-08-2008

Stam, mr. L.J. Amsterdam 02-09-2008

Steenstra, mw. mr. J. Leeuwarden 01-09-2008

Suijgendorp, mw. mr. J.T. Rotterdam 01-09-2008

Suijkerbuijk, mr. W.J.W.K. Terneuzen 01-09-2008

Swager, mw. mr. M.S. Haarlem 15-09-2008

Timmermans-Geelen, mw. mr. A.K.C. Amsterdam 01-09-2008

Veltkamp-van Paassen, mw. mr. M.C. Den Haag 01-09-2008

Ven, mr. H.M. van de Barendrecht 01-09-2008

Verhaegen, mw. mr. B.O.M. Nijmegen 01-07-2008

Vossen, mr. J.L.E.M. Arnhem 01-09-2008

Vreijling, mr. J.G.W. Bergen op Zoom 03-09-2008

Weert, mw. mr. I. de Tiel 01-09-2008

Weijer, mw. mr. F.W. Rotterdam 02-09-2008

Wiel, mw. mr. P.E. van der Amsterdam 01-09-2008

Wijnants, mw. mr. W.M. Utrecht 01-09-2008

Zalucha, mw. mr. P.D. Maastricht 01-09-2008

Zandman, mw. mr. E.C. Arnhem 01-09-2008

Overleden

Ross, mr. A.J.B. Zevenaar 03-05-2008

Traa, mr. A. van Groningen 15-07-2008

Kantoor-verplaatsing

Abeln, mw. mr. A.G.M. Lopende Diep NZ 1 (9712 NV) Groningen, tel. 050-3113001, fax 050-3113013, e-mail info@blokzijladvocaten.nl

Apeldoorn, mr. S.C.J. (Eindhoven) Kapellerlaan 33-37 (6041 JB) postbus 196 (6040 AD) Roermond, tel. 0475-319146, fax 0475-330800, e-mail roermond@boelszanders.nl

Baaren, mr. P.C.A. van (Waalre) Saal van Zwanenbergweg 3 (5026 RM) postbus 20 (5000 AA) Tilburg, tel. 013-2202200, fax 013-2202201, e-mail info@boomen.com

Bekkum, mr. J. van (New York/US) Burgerweeshuispad 301 (1076 HR) postbus 75084 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5771771, fax 020-5771775, e-mail amsterdam@debrauw.com

Blom, mr. W.M. (Rotterdam) Wibautstraat 224 (1097 DN) Amsterdam, postbus 12929 (1100 AX) Amsterdam Zuidoost, tel. 020-5600623, fax 020-5600500, e-mail info@flaw.nl

Bonefaas, mr. F. Schipholweg 103 (2316 XC) Leiden, tel. 071-5249313, fax 071-5249314, e-mail mr.bonefaas@tiscali.nl

Bouma, mw. mr. C.E. (Amsterdam) Herculesplein 203 (3584 AA) postbus 85315 (3508 AH) Utrecht, tel. 030-2545955, fax 030-2545758, e-mail office@vanhallsiemelink.nl

Bree, mw. mr. L. de (Velsen-Zuid) Concertgebouwplein 9 (1071 LL) Amsterdam, tel. 020-6760780, fax 020-6752764, e-mail info@3k.nl

Briedé, mw. mr. M. Van Eeghenstraat 98 (1071 GL) postbus 74654 (1070 BR) Amsterdam, tel. 020-5777700, fax 020-6719710, e-mail mail@hocker.nl

Brouwer-Porte, mw. mr. K.B. (Emmen) Kampstraat 6 (9411 KS) postbus 38 (9410 AA) Beilen, tel.

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

0593-540909, fax 0593-523699, e-mail visser-schouwenburg@planet.nl

Camonier, mr. A.A. (Naarden) Kingsfordweg 151 (1043 GR) Amsterdam, tel. 020-4919361, fax 020-4919090, e-mail alain.camonier@pallasadvocaten.nl

Cuijpers, mr. J.J.H. Gasthuisstraat 58 (6101 CM) postbus 280 (6100 AG) Echt, tel. 0475-300060, fax 0475-470162, e-mail info@vandeneshoff.nl

Dammers, mr. R.M. Van Eeghenstraat 98 (1071 GL) postbus 74654 (1070 BR) Amsterdam, tel. 020-577700, fax 020-6719710, e-mail mail@hocker.nl

Dekkers, mw. mr. C.J.W.F. (Breda) Hart van Brabantlaan 103 (5038 LA) postbus 3058 (5003 DB) Tilburg, tel. 013-4645100, fax 013-4645105, e-mail info@mwfamilie recht.nl

Eshoff, mw. mr. A. van den Gasthuisstraat 58 (6101 CM) postbus 280 (6100 AG) Echt, tel. 0475-300060, fax 0475-470162, e-mail info@vandeneshoff.nl

Fadili, mw. mr. D.K.P.K. el (Den Haag) Vondellaan 51 (2332 AA) postbus 1144 (2302 BC) Leiden, tel. 071-5358000, fax 071-5358001, e-mail info@tklaw.nl

Fuhres-van Ess, mw. mr. M.M.J. Bahialaan 502 (3065 WC) postbus 4030 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2425393, fax 010-2425376, e-mail info@fplaw.nl

Geel, mr. M.J.J. van (Enschede) Bedrijvenpark Twente 305 (7602 KL) Almelo, tel. 0546-575988, fax 0546-577784, e-mail info@muldervangeel.nl

Gierman, mr. H.W. Beursplein 37 (3011 AA) postbus 30073 (3001 DB) Rotterdam, tel. 010-2400447, fax 010-2400448, e-mail info@straatmankoster.nl

Grosfeld, mw. mr. Y.I.B. (Oosterhout) Wilhelminastraat 7-a (4818 SB) postbus 1045 (4801 BA) Breda, tel. 076-5319583, fax 076-5319584, e-mail info@singeladvocaten.nl

Haddouch, mw. mr. R. Alexanderveld 93 (2585 DB) postbus 85 (2508 CK) Den Haag, tel. 070-3520669, fax 070-3115000, e-mail mail@stv-advocaten.nl

Hoek, mw. mr. F. van der (Schiphol-Rijk) Verspronckweg

1 (2023 BA) postbus 498 (2000 AL) Haarlem, tel. 023-5347156, fax 023-5316258, e-mail info@meijeradvocaten.nl

Hoope, mw. mr. J.M.C. ten (Zoetermeer) Laan Copes van Cattenburch 44 (2585 GB) Den Haag, tel. 070-3317210, fax 070-3317002, e-mail info@nandoe-advocaten.nl

Hout, mw. mr. D.F.L. van der Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Jongh, mw. mr. C. Groot Hertoginnelaan 205 (2517 ES) Den Haag, tel. 070-4272905, fax 070-4272906, e-mail dejongh@delb.nl

Kranenburg, mr. A.P. (Rotterdam) Ruysdaelstraat 90 (1071 XH) Amsterdam, tel. 020-8200300, fax 020-6704849, e-mail adri.kranenburg@vlietenburg.nl

Laan, mw. mr. C.J.M. Claude Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517555, fax 020-6267949, e-mail info.amsterdam@bakernet.nl

Loo, mw. mr. M.J. van der Zijlweg 263 (2015 CL) Haarlem, tel. 023-5510686, fax 023-5510687, e-mail info@josettevanderloo.nl

Loo, mr. P.G.J. (Brielle) Eendrachtsweg 35 (3012 LC) Rotterdam, tel. 010-2815100, fax 010-2815109

Niezen, mw. mr. J. Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Nijpels, mw. mr. E. Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Oreel, mr. A. Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Paridon, mr. S.C. van Kortekade 4 (3062 GR) postbus 4384 (3006 AJ) Rotterdam, tel. 010-4257800, fax 010-2440052, e-mail mail@koevoets.info

Prins, mw. mr. D.J. Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus

75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Rauh, mr. J.W. (Hoensbroek) Prins Hendriklaan 102 (6441 AC) Brunssum, tel. 045-7113326, fax 045-7113327, e-mail info@rauh-smeetsadv.nl

Scholte, mr. P. Herengracht 466 (1017 CA) postbus 15714 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-6383606, fax 020-6234549, e-mail info@meijerscanatan.nl

Schouenberg, mr. R.J.G. (Muiderberg) Van Slingelandtstraat 35-b (1051 CG) Amsterdam, tel. 020-4121271, fax 020-4121552, e-mail info@maet.nl

Schulp, mw. mr. J. Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Smeets, mw. mr. J.H. (Hoensbroek) Prins Hendriklaan 102 (6441 AC) Brunssum, tel. 045-7113326, fax 045-7113327, e-mail info@rauh-smeetsadv.nl

Stege, mr. A. Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Top, mr. M.S.J. Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Vermeulen, mr. K.P.D. Scheveningsweg 52 (2517 KW) postbus 85563 (2508 CG) Den Haag, tel. 070-3615048, fax 070-3615400, e-mail info@gmw.nl

Verschuur-van der Voort, mw. mr. E.A.J. Verspronckweg 2 (2023 BL) Haarlem, tel. 023-5737081, fax 023-5737083

Verstappen, mr. P.A.G. (Eindhoven) Mierloseweg 2 (5707 AL) postbus 512 (5700 AM) Helmond, tel. 0492-591299, fax 0492-591290, e-mail verstappen@verschurentrovatello.nl

Vliet, mw. mr. A.M. van der Ruysdaelstraat 90 (1071 XH) Amsterdam, tel. 020-8200300, fax 020-6704849, e-mail angelieke.vandervliet@vlietenburg.nl

Vogel, mr. M.P. Wibautstraat 224 (1097 DN) Amsterdam, postbus

12929 (1100 AX) Amsterdam Zuidoost, tel. 020-5600600, fax 020-5600500, e-mail info@fplaw.nl

Vries, mr. M.A. Kingsfordweg 151 (1043 GR) Amsterdam, tel. 020-4919361, fax 020-4919090, e-mail info@pallasadvocaten.nl

Zandt, mr. drs. J.J.O. De Lairessestraat 150 (1075 HL) Amsterdam, tel. 020-5712280, fax 020-5712290, e-mail info@codexmulder.com

Zeeuwen, mr. N.T.A. Keizersgracht 221 (1016 DV) Amsterdam, tel. 020-3446454, fax 020-3446455, e-mail niils@dvdk.nl

Nieuw kantoor/ associatie

Van den Eshoff Cuijpers Advocaten (mrs. A. van den Eshoff en J.J.H. Cuijpers) Gasthuisstraat 58 (6101 CM) postbus 280 (6100 AG) Echt, tel. 0475-300060, fax 0475-470162, e-mail info@vandeneshoff.nl

Pallas Advocaten (mrs. A.A. Camonier en M.A. de Vries) Kingsfordweg 151 (1043 GR) Amsterdam, tel. 020-4919361, fax 020-4919090, e-mail info@pallasadvocaten.nl

Rauh & Smeets Advocaten (mrs. J.W. Rauh en J.H. Smeets) Prins Hendriklaan 102 (6441 AC) Brunssum, tel. 045-7113326, fax 045-7113327, e-mail info@rauh-smeetsadv.nl

Vliet & Burg Advocaten (mrs. A.M. van der Vliet en A.P. Kranenburg) Ruysdaelstraat 90 (1071 XH) Amsterdam, tel. 020-8200300, fax 020-6704849, e-mail info@vlietenburg.nl

Naams-wijziging

Mr. H.R. Carrière te Haarlem thans **Carrière & Van der Loo Advocaten**

Diepeveen Van Schaik & Partners Advocaten te Rhenen thans

Heerenstaete advocaten & mediation

Hilkens Cuijpers van den Eshoff Advocaten te Echt thans **Hilkens Advocaten**

Rauh & Kikken Advocaten te Hoensbroek thans **Kikken C.S. Advocaten**

Mulder Advocatenkantoor te Almelo thans **Mulder Van Geel advocaten & bedrijfsadviseurs**

Advocatenkantoor mr. G.A. Nandoe te Den Haag thans **Nandoe Ten Hoope Advocaten**

Verschuren Trovatello Advocaten te Helmond thans **Verschuren-Trovatello-Verstappen Advocaten**

Bezoek-adres/post-bus/tel./fax/ e-mail:

Aspremont Advocaten te Lienden Koningin Beatrixplein 22 (4033 GX) Lienden

Carrière & Van der Loo Advocaten te Haarlem tel. 023-5510686, fax 023-5510687

Coenen Advocaten te Enschede Bruggertstraat 350 (7545 PJ) postbus 641 (7500 AP) Enschede, tel. 053-4311570, fax 053-4347085, e-mail info@coenen-advocaten.nl

Heerenstaete advocaten & mediation te Rhenen e-mail info@heerenstaete-advocaten.nl

Kikken C.S. Advocaten te Hoensbroek e-mail info@kikkencs.nl

Mulder Van Geel advocaten & bedrijfsadviseurs te Almelo e-mail info@muldervangeel.nl

TeekensKarstens advocaten notarissen te Lisse Heereweg 266 (2161 BS) Lisse, tel. 0252-413244

Verbeke, mw. mr. J.J. te Rotterdam Schiekade 830 (3032 AL) postbus 299 (3000 AG) Rotterdam, fax 010-4665868

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Lorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Handelen in strijd met advies deken

Hof van Discipline 13 april 2007, nummer 4659
(mrs. Peepkorn, Driessen-Poortvliet, Mout-Bouwman, Creutzberg en Renckens)

Raad van Discipline Amsterdam 17 juli 2006
(mrs. Van Bennekom, Van den Berg, Doeleman, De Meyere en Rigters)

Uitbreiding van een klacht in hoger beroep is niet toegestaan omdat slechts op door de deken onderzochte en aan de raad voorgelegde klachten kan worden beslist. Indien de deken een advocaat negatief adviseert, brengt dit nog niet mee dat handelen van de advocaat in strijd met dit advies, zonder meer binnen het bereik van het tuchtrecht valt.

- Advocatenwet art. 46 (2.2 Bezwaren van de Deken; 3.1 Vrijheid van handelen; 6 Tuchtprocesrecht)
- Gedragsregels 1, 22 en 27

Feiten

Mr. X heeft in 2001 als advocaat diverse zaken van klagster behandeld. De declaraties van mr. X zijn niet door klagster betaald. De eerste bemoeienissen van de deken dateren uit 2002. Sindsdien is getracht een oplossing te vinden voor betaling van de declaraties door klagster.

Op 1 maart 2005 deelt mr. X de deken per fax mee dat hij het voornemen heeft om ter incasso van zijn openstaande declaraties derdenbeslag te leggen op goederen, gelden en subsidies. Mr. X verzoekt de deken te verklaren dat de de-

ken, althans de Raad van Toezicht, geen bemoeienis heeft met deze declaraties, omdat het declaraties betreft die voor akkoord zijn getekend door klagster. Op 22 maart 2005 bericht de deken aan mr. X dat hij geen aanleiding ziet om mr. X positief te adviseren. Ondanks dit negatief advies is mr. X overgegaan tot het leggen van conservatoir beslag ten laste van klagster. Voorts heeft hij ter incasso van de declaraties een kort geding tegen klagster aangespannen. Bij vonnis van 22 juni 2005 is de desbetreffende vordering van mr. X afgewezen en is een door mr. X gelegd beslag opgeheven.

Op 17 juni 2005 heeft mr. Y, kantoorgenoot van de advocaat van klagster, aan mr. X gevraagd een kopie toe te zenden van de diverse dossiers waarin werkzaamheden door mr. X zijn verricht en waarvan mr. X in rechte betaling vordert. De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X in strijd met artikel 46 Advocatenwet:

- a ondanks een negatief advies van de deken conservatoir beslag heeft gelegd ten laste van klagster;
- b heeft geweigerd het dossier van klagster over te dragen aan de advocaat die zij inmiddels in de arm had genomen.

Overwegingen raad

Gelet op de inhoud van de Gedragsregels 1 en 27 lid 7, dient een advocaat zich terughoudend op te stellen met het treffen van incassomaatregelen ter zake inning van zijn declaraties. De advocaat heeft immers een voorsprong op andere schuldeisers bij zijn (voormalige) cliënten, doordat hij in het algemeen meer informatie heeft over zijn cliënten dan andere schuldeisers. Deze terughoudendheid dient de advocaat des te meer in acht te nemen wanneer de declaratie – zoals in casu – in rechte nog niet is vastgesteld. Dit wordt niet anders nu mr. X stelt dat dit laatste niet van belang is, omdat de betreffende declaraties namens klagster door een derde waren geaccordeerd. Partijen verschillen immers van mening over de vraag welke betekenis aan dit akkoord toekomt.

Conform Gedragsregel 27 lid 7 heeft mr. X overleg gevoerd met de deken over zijn voornemen conservatoir beslag te

leggen. De deken heeft hierover negatief geadviseerd. Mr. X dient in een dergelijk geval duidelijk te maken dat hij toch goede gronden had om het conservatoir beslag te doen leggen. Ter zitting heeft mr. X een aantal gronden, niet schriftelijk onderbouwd, aangevoerd. De belangrijkste grond volgens mr. X was om klagster te bewegen in overleg met hem te treden. Deze grond acht de raad in dit geval niet voldoende om het treffen van conservatoire maatregelen te rechtvaardigen. Het leggen van een beslag acht de raad dan ook tuchtrechtelijk niet aanvaardbaar. Klachtonderdeel a is derhalve gegrond.

Gedragsregel 22 lid 2 bepaalt dat, wanneer een declaratie van een advocaat niet is voldaan en hij zich beroept op zijn retentierecht, de advocaat toch verplicht is het dossier op verzoek van de cliënt aan de opvolgende advocaat af te geven, onder door de deken te stellen voorwaarden. In dit geval heeft de advocaat van klagster evenwel gevraagd om een kopie van de dossiers om zich te verweren tegen de stellingen van mr. X met betrekking tot de declaraties. De raad acht Gedragsregel 22 lid 2 niet van toepassing op deze situatie.

Dit klachtonderdeel is derhalve ongegrond.

De beslissing

Onderdeel a van de klacht is gegrond en onderdeel b van de klacht is ongegrond en mr. X wordt de maatregel van een enkele waarschuwing opgelegd.

Overwegingen hof

Het hoger beroep van mr. X betreft uitsluitend de beslissing van de raad op onderdeel a van de klacht.

De kern van de grief van mr. X richt zich tegen de overweging van de raad dat hij duidelijk dient te maken dat hij toch goede gronden had om beslag te leggen en dat de door mr. X ter zitting van de raad aangevoerde grond dat hij klagster wilde bewegen in overleg met hem te treden, niet voldoende is om het treffen van conservatoire maatregelen te rechtvaardigen. Mr. X stelt dat het dossier van klagster lange tijd bij de Raad van Toezicht ter inzage heeft gelegen en onderwerp is geweest van diepgaand

onderzoek en beschouwingen. De Raad van Toezicht vond, aldus mr. X, geen reden om tot begroting van zijn declaraties over te gaan omdat deze voor akkoord getekend waren. Behalve met de deken en leden van de Raad van Toezicht, heeft mr. X overleg gepleegd met de gemeente en heeft hij onder meer een andere advocaat en een deurwaarder ingeschakeld om zijn declaraties betaald te krijgen. Toen al deze pogingen niet tot resultaat leidden, heeft mr. X beslag gelegd om een langdurige civiele procedure te vermijden. Mr. X stelt dat hij geen toestemming van de deken nodig had voor het leggen van het beslag en dat hij, alvorens hij tot het leggen van beslag overging, voldoende voorzichtig en terughoudend is geweest.

In de antwoordmemorie wordt ingegaan op feiten en gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na het kort geding van 24 juni 2005 en wordt aangevoerd dat het hof deze dient te betrekken bij de onderhavige beslissing, omdat de klacht jegens mr. X daarop mede is gericht.

Echter, hiermee breidt klagster haar klacht in hoger beroep uit. Dat is volgens vaste rechtspraak niet toegestaan omdat slechts op door de deken onderzochte en aan de raad voorgelegde klachten kan worden beslist. De door klagster genoemde feiten en omstandigheden zullen bij de beoordeling van dit hoger beroep dan ook buiten beschouwing worden gelaten.

Gedragsregel 27 lid 7 houdt in dat de advocaat ter zake van een nog niet in rechte vastgestelde vordering van hemzelf op zijn cliënt, geen conservatoire maatregelen treft dan na overleg met de deken. In geval de deken de advocaat negatief adviseert, brengt dit nog niet mee dat handelen van de advocaat in strijd met dit advies zonder meer binnen het bereik van het tuchtrecht valt. Het zal van de omstandigheden van het geval afhangen of de advocaat alsdan met het treffen van conservatoire maatregelen klachtwaardig handelt.

De Raad van Toezicht heeft, aldus mr. X, geen reden gezien om zijn declaraties te begroten omdat deze eerder werden geaccordeerd. Voorts blijken

er tal van pogingen te zijn geweest om van klagster in der minne betaling te verkrijgen en zijn daartoe voorstellen aan klagster gedaan. Geen van deze pogingen heeft tot enig resultaat geleid, waarbij opvalt dat klagster op redelijke voorstellen niet is ingegaan. Tot slot: gebleken is dat op de dag van het kort geding een executieverkoop ten laste van klagster heeft plaatsgevonden. Deze omstandigheid ondersteunt de stelling van mr. X dat klagster slecht van betalen is.

Gelet op hiervoor geschetste gang van zaken heeft mr. X sinds 2001 behoedzaamheid betracht alvorens tot beslaglegging over te gaan en heeft hij met het niet-opvolgen van het negatief advies van de deken, zich niet gedragen op de wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Niet is gebleken dat mr. X bij het leggen van beslag metterdaad een voorsprong op andere schuldeisers van klagster heeft genomen doordat hij daarbij gebruik heeft gemaakt van informatie over klagster over welke andere schuldeisers niet de beschikking hadden.

Het voorgaande betekent dat de beslissing van de raad zal worden vernietigd en dat klachtonderdeel a alsnog ongegrond wordt verklaard.

De beslissing

Vernietigt de beslissing van de raad en verklaart onderdeel a van de klacht alsnog ongegrond.

.....

Intimiderend en onoorbaar

Hof van Discipline 16 april 2007, nummer 4631 (mrs. Heidinga, Baauw, Balkema, Van Houtum en Van Loo)

Raad van Discipline Leeuwarden 13 juni 2006 (mrs. Meijer, Van Duursen, Hemmes, Verlinden-Masson en Vogelsang)

Intimiderende en onoorbare manier van advocaat om klager ertoe te bewegen zijn klacht niet door te zetten. Klachtonderdeel, blijkend

uit het dossier, terwijl dit niet voorkomt in de klachtomschrijving van de deken, toch in behandeling genomen.

Advocatenwet art. H (1.4.3 Andere tekortkomingen)

Feiten

Het volgende is onder meer komen vast te staan.

Klager heeft zich in december 2003 tot mr. X gewend voor rechtsbijstand in een toen reeds bij de Kantonrechter aanhangige procedure tegen zijn echtgenote. Mr. X heeft in die procedure rechtsbijstand verleend.

Nadat klager bij brief van 8 april 2005 een klacht over mr. X bij de deken had ingediend (door klager toen omschreven als een meningsverschil tussen hem en mr. X), heeft mr. X bij brief aan de deken van 9 mei 2005 hierop gereageerd. Eveneens bij brief van 9 mei 2005 heeft mr. X aan klager medegedeeld: 'Door middel van deze brief stel ik u aansprakelijk voor alle schade die ik heb geleden c.q. nog zal lijden ten gevolge van de klacht die u tegen mij heeft ingediend bij de deken van de Orde van Advocaten. Ik meen dat ik mij op geen enkele wijze heb schuldig gemaakt aan klachtwaardig gedrag en dat u zich met het indienen van de klacht schuldig maakt aan misbruik van recht. Ik behoud mij in dit stadium alle rechten voor, onder andere met betrekking tot de kosten die ik moet maken in verband met het afwikkelen van de door u ingediende klacht.'

Bij verzetschrift en/of ter zitting heeft klager, voor zover hier van belang, nader aangevoerd dat mr. X per brief bedreigd heeft alle kosten van een aanklacht tegen haar op klager te zullen verhalen.

Overwegingen van de raad

Het verzet is ontvankelijk, omdat het tijdig is gedaan. Naar aanleiding van het verzet overweegt de raad als volgt. Vast is komen te staan dat mr. X in haar brief van 9 mei 2005 klager aansprakelijk heeft gesteld voor de kosten die zij zou moeten maken in verband met

deze klachtzaak. De raad is van oordeel dat het klager vrij stond een klacht in te dienen bij de Raad van Discipline over het optreden van zijn advocaat, nu hij niet tevreden was over de aanpak van de zaak door mr. X. De raad is van oordeel dat het een advocaat niet betaamt om te dreigen de met de klachtzaak samenhangende kosten te verhalen op de klager, zoals mr. X in casu heeft gedaan. Dit is een onoorbare manier om klager te bewegen de klacht in te trekken c.q. niet door te zetten. Mr. X heeft hiermede gehandeld in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. De raad oordeelt dat het hieromtrent door klager nader aangevoerde tot een andere beslissing leidt dan waartoe de voorzitter was gekomen en oordeelt tot gegrondbevinding van deze klacht.

Volgt

De raad verklaart het verzet gegrond ten aanzien van het tweede klachtonderdeel van het verzetschrift en legt mr. X een waarschuwing op.

De grieven

Mr. X heeft tegen de beslissing van de raad de volgende grieven aangevoerd.

- 1 Ten onrechte heeft de raad het tweede onderdeel van het verzetschrift gegrond verklaard. Dit onderdeel bevat het door de raad als klachtonderdeel 4 opgevatte verwijt dat mr. X onbehoorlijk heeft gehandeld door aan klager een intimiderende brief te schrijven. Over deze brief heeft klager zich niet beklagd. De deken heeft het verwijt dan ook niet als klachtonderdeel vermeld in zijn brief aan de raad. Door het tweede onderdeel van het verzetschrift toch te beoordelen en vervolgens gegrond te verklaren is de raad, anders dan zijn voorzitter, getreden buiten (de omschrijving van) de klacht.
- 2 Ten onrechte heeft de raad mr. X een waarschuwing opgelegd.

Overwegingen van het hof

Ten aanzien van grief 1

De deken heeft in zijn brief aan de raad van 11 oktober 2005 de klacht als volgt omschreven:

‘De klacht bestaat uit drie onderdelen:

- 1 klager zou ten onrechte voor leugenaar zijn uitgemaakt;
- 2 de advocaat zou de instructie van klager, dat de vrachtauto tijdens de descente aanwezig zou zijn, niet hebben opgevolgd;
- 3 de declaraties zouden te hoog zijn.’

De voorzitter van de raad heeft in zijn beslissing van 14 november 2005 deze omschrijving van de klacht (behoudens enige wijzigingen van taalkundige aard) overgenomen. De raad heeft de omschrijving van de klacht op deze onderdelen niet gewijzigd en het verzet van klager ten aanzien van deze drie klachtonderdelen (door de raad het eerste onderdeel van het verzetschrift genoemd) verworpen.

In zoverre zijn geen grieven tegen de beslissing van de raad aangevoerd, zodat deze klachtonderdelen geen onderwerp van het geschil in hoger beroep zijn.

Bij brief van 17 mei 2005 heeft klager de deken (onder meer) bericht (sic): ‘Hij [sc. mr. X] heeft mij een boel geld gekost, en wil mij nu ook aansprakelijk stellen van alle te lijden schade van deze aanklacht.’

Bij brief van 13 september 2005 heeft klager in vervolg op zijn brief van 13 juli 2005 de deken (onder meer) bericht: ‘Ik wil mr. X zeer zeker aanklagen bij de Raad van Discipline voor [...] het feit dat hij mij een dreigbrief heeft gestuurd dat hij mij aansprakelijk stelt voor alle te maken kosten betreffende deze aanklacht.’

In zijn verzetschrift aan de raad heeft klager (onder meer) aangevoerd (door de raad het tweede onderdeel van het verzetschrift genoemd): ‘Verder heeft mr. X per brief gedreigd alle kosten van een aanklacht tegen haar op mij te verhalen. Volgens mijn advocaat is dit een ernstig delict, en ruikt het naar chantage. Ook dit feit wat ik bij de deken heb neergelegd wordt niet serieus genomen’.

In het proces-verbaal van de zitting van de raad van 28 april 2006 is (onder meer) vastgesteld: ‘De voorzitter geeft een samenvatting van de klachten [...] Ten aanzien van het vierde klachtonderdeel voert [de gemachtigde van mr. X, bew.]

aan dat mr. X betreurt dat zij dit heeft geschreven. Dat is onhandig geweest en hij biedt namens haar daarvoor excuses aan.’

Het hof overweegt dat klager omtrent het vierde klachtonderdeel wel een klacht bij de deken heeft ingediend, in het bijzonder in zijn voornoemde brieven aan de deken van 13 juli en 13 september 2005 brief aan de deken van 13 september 2005.

Klager heeft in zijn verzetschrift terecht aangevoerd dat de omschrijving van de klacht (door de deken en de voorzitter van de raad) op dit punt onvolledig was. De raad diende vervolgens te onderzoeken op welke onderdelen klager een klacht bij de deken had ingediend en vervolgens de klacht in al haar onderdelen vast te stellen. Terecht heeft de raad onderkend dat klager ook over de verzending van de brief aan hem van 9 mei 2005 een klacht had ingediend en heeft de raad de klacht ook op dat onderdeel (als het vierde klachtonderdeel) behandeld. Aldus is de raad niet buiten de omschrijving van de klacht getreden en faalt grief 1.

Ten aanzien van grief 2

Zoals de raad terecht heeft overwogen, staat het een cliënt in beginsel vrij tegen zijn advocaat bij de deken een klacht in te dienen, wanneer hij niet tevreden is over de door de advocaat verleende rechtsbijstand. Met de raad is het hof van oordeel dat het een advocaat niet betaamt om te dreigen de in verband met (de verdediging tegen) de klacht gemoeide kosten op zijn cliënt te verhalen. Voor een dergelijk verhaal bestaat in beginsel ook geen rechtsgrond.

Feiten of omstandigheden die de onderhavige brief in deze zaak rechtvaardigen, zijn gesteld noch gebleken.

De verzending van deze brief van mr. X aan klager moet worden aangemerkt als een intimiderende en onoorbare manier om klager ertoe te bewegen zijn klacht niet door te zetten.

Aldus heeft mr. X gehandeld in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. Het feit dat de gemachtigde van mr. X ter zitting van de raad excuses voor de brief heeft aangeboden, doet hieraan niet af.

Het hof is met de raad van oordeel dat de maatregel van een enkele waarschuwing gerechtvaardigd is. Deze opgelegde maatregel geeft aan dat de verzending van de brief niet is zoals het behoort en dat verweerster de grenzen van hetgeen betaamt heeft overschreden, maar ook dat – mede gelet op het feit dat mr. X te kennen heeft gegeven de verzending van de brief te betreuren – van haar verwacht wordt dat een dergelijke overschrijding in de toekomst niet meer zal plaatsvinden. Mitsdien faalt ook grief 2.

Volgt

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Gebruik van heimelijk opgenomen gesprek

Raad van Discipline Leeuwarden 10 mei 2007
(mrs. Giltay, Van der Meulen, Verlinden-Masson, Vogelsang en Wiersema)

Handelen in strijd met de advocateneed of -belofte. Gebruikmaken van een heimelijk opgenomen gesprek tussen een rechter en een griffier. Wraking als oneigenlijk middel.

- Advocatenwet artt. 3 lid 2, 46 (2.1 Wat een behoorlijk advocaat niet betaamt; 3.3.7 Wat nooit geoorloofd is; 4.1 Optreden tegenover de rechter)
- Gedrageregels 1, 3 en 4

Feiten

Op 30 mei 2006 werd bij Rechtbank A., klagster, een verzoekschrift ingediend door Bank B strekkende tot faillietverklaring van Y B.V., cliënte van mr. X. Volgens het bij het verzoekschrift gevoegde uittreksel uit het Handelsregister was Y gevestigd in A.

De mondelinge behandeling door rechter mr. C vond plaats op 8 juni 2006

om 9.30 uur. Om 9.21 uur kwam er bij de rechtbank een fax binnen van een notariële akte van 29 mei 2006, waarbij de statutaire vestigingsplaats van Y werd gewijzigd van A naar Z. Mr. X heeft vervolgens namens zijn cliënte betoogd dat klagster onbevoegd was van het verzoekschrift kennis te nemen. Dit verweer werd door klagster ter zitting direct verworpen, waarna de behandeling van het rekest heeft plaatsgevonden. Tijdens de behandeling heeft er op verzoek van Y een schorsing plaatsgevonden voor intern overleg. Na de schorsing is bepaald dat de zaak zou worden aangehouden tot 22 juni 2006 voor nader overleg tussen partijen. Y heeft hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van 8 juni 2006. Op 6 juli 2006 stond de zaak opnieuw op de faillissementsrol. De behandelend rechter mr. D heeft aan partijen medegedeeld dat hij het verzoek niet zelf wilde behandelen omdat hij rechter-commissaris was in het faillissement van aan Y gelieerde vennootschappen. Mede gelet op het ingestelde hoger beroep besloot hij de zaak aan te houden aanvankelijk tot 20 augustus 2006 en later tot 17 augustus 2006. Mr. X heeft verzocht de behandeling te doen plaatsvinden op 24 augustus. Dat verzoek is niet gehonoreerd.

Op 13 juli 2006 heeft het gerechtshof arrest gewezen. Y is daarbij niet-ontvankelijk verklaard in haar hoger beroep. Op verzoek van Bank B is de mondelinge behandeling vervroegd en bepaald op 20 juli 2006. Mr. X heeft opgevraagd wie de beslissing tot vervroeging had genomen. De griffier heeft bericht dat mr. D dat had gedaan. Daarop heeft mr. X bij brief d.d. 17 juli 2006 een klacht ingediend bij de (waarnemend) president van klagster tegen mrs. C en D. Bij brief d.d. 19 juli 2006 heeft mr. X bezwaar gemaakt tegen de beslissing om de mondelinge behandeling plaats te laten vinden op 20 juli. Mr. E, die de mondelinge behandeling zou leiden, zag geen aanleiding de behandeling niet door te laten gaan. Mr. X heeft vervolgens mr. E gewraakt. Tevens diende mr. X een voorwaardelijk verzoek in om surseance van betaling te verlenen aan Y.

Bij beschikking d.d. 21 juli 2006 is de

wraking van mr. E gegrond verklaard. Na deze beslissing is mr. F aangewezen om het faillissementsrekest verder te behandelen op 25 juli 2006. Mr. X heeft ook mr. F gewraakt. Klagster heeft daarop, in overleg met partijen, besloten de verdere behandeling te doen plaatsvinden op 28 juli 2006.

Op 27 juli 2006 heeft mr. X telefonisch bericht dat het wrakingsverzoek werd ingetrokken omdat de Rechtbank Z. bij beslissing van diezelfde datum voorlopige surseance had verleend aan Y.

De klacht bestaat – kort samengevat – uit twee onderdelen:

- 1 op verzoek van Y is de behandeling op 8 juni 2006 geschorst voor intern overleg. Tijdens de schorsing heeft de cliënte van mr. X heimelijke geluidsopnamen gemaakt van het gesprek tussen de betrokken rechter (mr. C) en de griffier. Geluidsopnamen houden – naar alle waarschijnlijkheid – een overtreding in van artikelen 139b e.v. WvSr. De cliënte van mr. X heeft door deze geluidsopnamen te maken, inbreuk gemaakt op het geheim van de raadkamer. Door het woordelijk verslag van de opname van het gesprek tussen de rechter en de griffier, tijdens de schorsing, ten grondslag te leggen aan een door mr. X ingediende klacht tegen mr. C en de griffier, heeft mr. X niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt;
- 2 mr. X heeft zich voortdurend van oneigenlijke middelen bediend met betrekking tot de faillissementsaanvraag van Y, onder meer bestaande uit:
 - a voortdurend wijzigen van de statutaire zetel van Y;
 - b het indienen van aanhoudingsverzoeken; en
 - c het indienen van een wrakingsverzoek.

Ter zitting heeft de vertegenwoordiger van klagster medegedeeld dat de klacht wordt gesteund door mrs. C en F.

Verweer van mr. X

Ad 1

Mr. X beroept zich op Gedragsregel 3 dat het belang van de cliënt bepalend is voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen. Daarom heeft hij een klacht ingediend tegen de rechters mrs. C en D bij de waarnemend president van klagster.

De bewoordingen ten aanzien van de betrokken personen (volgens de transcriptie) en het besprokene ten aanzien van het gevoerde onbevoegdheidsverweer waren bepalend. Het meest essentiële kenmerk van een democratische rechtsstaat is de onpartijdigheid van de rechter; dat was zijn drijfveer. Er was sprake van een belangenconflict: enerzijds de betamelijkheid, anderzijds de rechterlijke onpartijdigheid. Ten onrechte wordt gesuggereerd dat mr. X chicanerend handelde nu het wrakingsverzoek jegens mr. E gegrond is verklaard. Mr. X is zich steeds terdege en in volle omvang bewust geweest van de reikwijdte van zijn handelen en heeft zich steeds afgevraagd of zijn handelwijze de toets der kritiek kon doorstaan en of zulks niet strijdig was met de toetsingsnorm van artikel 46 Advocatenwet.

Ad 2a

Mr. X ontkent dat hij de hand heeft gehad in het herhaaldelijk verplaatsen van de statutaire zetel van Y.

Ad 2b en 2c

Mr. X ontkent deze klachtonderdelen. Ten aanzien van 2c voert mr. X aan dat hij mr. F heeft gewraakt omdat hij weigerde de zaak aan te houden en hij hoger beroep had willen instellen tegen de weigering tot aanhouding.

Overwegingen raad

Ad 1

Vaststaat dat mr. X gebruik heeft gemaakt van door zijn cliënte opgenomen geluidsopnamen van een gesprek tussen de betrokken rechter mr. C en de griffier, tijdens de schorsing van de mondelinge behandeling op verzoek van Y. Mr. X heeft de woordelijke weergave van de geluidsopnamen ten grondslag gelegd aan

een klacht tegen mrs. C en D. De handelwijze van de cliënte van mr. X is in strijd met artikelen 139b e.v. WvSr. De raad acht het in hoge mate verwijtbaar dat mr. X er niet voor terugdeinst gebruik te maken van de – naar alle waarschijnlijkheid – in strijd met de wet verkregen geluidsopnamen en deze ten grondslag te leggen aan de klacht tegen mrs. C en D. De advocaat heeft een eigen verantwoordelijkheid en is geen doorgeefluik van zijn cliënte, zoals door klagster terecht is aangevoerd.

De advocaat heeft weliswaar een grote mate van vrijheid in de verdediging van de belangen van zijn cliënt, doch deze vrijheid is niet onbegrensd. Mr. X had moeten inzien dat het volstrekt ongepast is een heimelijk afgeluisterd gesprek, waarvan ook nog geluidsopnamen zijn gemaakt, te gebruiken in een klacht tegen een rechter. Door zijn handelwijze heeft mr. X de grens van het betamelijke overschreden.

De raad overweegt dat de omstandigheden van het onderhavige geval, waarin de rechter en de griffier in het bewuste gesprek mr. X gelijk zouden geven, op geen enkele wijze het optreden van mr. X in dezen rechtvaardigen. De argumenten die mr. X heeft aangevoerd, zijn niet relevant. Er is geen sprake van een conflict van belangen, te weten de betamelijkheid tegenover de rechterlijke onpartijdigheid, zoals mr. X stelt. De onpartijdigheid is niet in het geding. Niet is aangetoond dat de rechter zich in zijn (openbare) optreden ter zitting en zijn uitspraak schuldig heeft gemaakt aan partijdigheid. Indien de cliënte van mr. X het niet eens is met de beslissing van de rechter, dient zij de door de door de wet gegeven mogelijkheden te gebruiken om deze beslissing aan te vechten.

De raad oordeelt het handelen van mr. X zelfs in strijd met de door hem bij zijn beëdiging afgelegde eed of belofte. De advocaat zweert of belooft eerbied voor de rechterlijke autoriteiten. Daarin past geenszins het gebruikmaken van een heimelijk opgenomen gesprek tussen een rechter en een griffier tijdens de schorsing van een mondelinge behandeling, terwijl beiden in de uitoefening van hun functie zijn. Mr. X heeft door deze handelwijze er blijk van gegeven

geen, althans volstrekt onvoldoende inzicht te hebben in de verhouding tussen de rechterlijke macht en de advocatuur en de houding die beiden daarbij jegens elkaar in acht hebben te nemen.

Ad 2a

De raad is van oordeel dat mr. X niet kan worden verweten dat zijn cliënte telkenmaal van statutaire woonplaats is gewisseld. Dit wisselen door Y is mr. X niet aan te rekenen. Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Ad 2b

Ten aanzien van herhaalde aanhoudingsverzoeken kan mr. X geen verwijt worden gemaakt. Niet is gebleken dat deze verzoeken als oneigenlijk middel zijn gebruikt, zodat dit klachtonderdeel ongegrond is.

Ad 2c

Ten aanzien van de wraking van mr. F is de raad van oordeel dat dit als oneigenlijk middel is gebruikt. Immers, wraking geschiedt op de grond in de wet genoemd, te weten partijdigheid van de rechter. Uit het proces-verbaal van de zitting van 25 juli 2006 blijkt dat mr. X sterk aandringt op een aanhouding en, als mr. F zulks weigert, wraking verzoekt van deze rechter met als doel uitstel te bewerkstelligen. In het wrakingsverzoek van dezelfde datum werd als reden opgegeven dat mr. X hoger beroep wil instellen tegen de beslissing van mr. F. Uit het vorenstaande kan worden afgeleid dat het wrakingsverzoek jegens mr. F niet is ingediend omdat mr. F partijdig zou zijn, maar met het enkele doel om uitstel van de behandeling van het faillissementsrekest te bewerkstelligen. Dit klachtonderdeel is dan ook gegrond.

Het handelen van mr. X is in hoge mate verwijtbaar. Ten aanzien van de op te leggen maatregel neemt de raad mede in aanmerking dat mr. X nog geen tuchtrechtelijke veroordeling op zijn naam heeft staan.

Volgt

De raad beoordeelt het eerste klachtonderdeel en het tweede klachtonderdeel onder c gegrond en legt mr. X te dier

zake een berisping op. De klachtonderdelen 2a en 2b zijn ongegrond.

Misleiding of beïnvloeding van getuigen

Hof van Discipline 11 mei 2007, nummer 4718

(mrs. Peeperkorn, Schokkenbroek, Poelmann, Gründemann en Niezink)

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 20 november 2006

(mrs. Housterman, Theunissen, Van Dooren, Henselmans en Teeuwen)

Een advocaat dient brieven waarmee hij getuigen oproept, zorgvuldig te redigeren ter voorkoming van misleiding of beïnvloeding van die getuigen; het staat hem wel vrij om in zo'n oproepingsbrief een uiteenzetting te geven van de inhoud van het geschil en duidelijk te maken wat de bewijsopdracht inhoudt.

- Advocatenwet art. 46 (3.3.3 Berichten aan derden)
- Gedragsregel 30

Feiten

Voor de Rechtbank te Z. wordt een procedure gevoerd tussen klager, wiens advocaat mr. A is, enerzijds en de heer B en mevrouw C anderzijds, voor wie mr. X als advocaat optreedt.

In het kader van een aan de cliënten van mr. X opgelegde bewijsopdracht zal een getuigenverhoor plaatsvinden.

Mr. X roept deze getuigen op door middel van brieven van 1 november 2005. Die brieven bevatten onder meer de navolgende passage.

‘Cliënten zijn dan ook van mening dat de bestuurders van BV Y alsmede de natuurlijke personen die deze bestuurders wederom bestuurden, hen niet de waarheid hebben verteld omtrent de omstandigheden en feiten waaronder zij uiteindelijk het bedrijf hebben verkocht. Dienaangaande wensen cliënten deze personen aansprakelijk te stellen voor de geleden schade, mede door het feit dat

alle vennootschappen zijn gefailleerd. Daarbij komt tevens dat [klager] heeft toegegeven zich ongerechtvaardigd te hebben verrijkt ten koste van de crediteuren. Daarnaast zijn cliënten van mening dat de raad van commissarissen hun taak als toezichthouder hebben verzaakt. Ook in dit geval is er sprake van een onrechtmatig handelen jegens cliënten. Cliënten zullen dus in een eventuele civiele procedure tegen diverse personen moeten bewijzen dat er sprake is van dwaling c.q. bedrog. Tevens zullen zij de bewijslast krijgen dat de Raad van Commissarissen haar taak verzaakt heeft. Daarvoor is natuurlijk ook een beoordeling van de feiten met betrekking tot bovenvermelde noodzakelijk. Met het oog op de verduidelijking van die feiten in relatie tot dwaling c.q. bedrog, dan wel het verzaken van de taken van de raad van commissarissen, wordt u als getuige opgeroepen [...]’

Na het getuigenverhoor schreef mr. X op 22 november 2005 een brief aan de advocaat van klager. Daarin schreef hij dat uit de getuigenverhoren was gebleken dat klager zich mogelijk schuldig had gemaakt aan strafbare feiten. In die brief schreef mr. X voorts onder meer: ‘Mijn cliënten bieden aan om binnen twee maal vierentwintig uur van u een aanbod te ontvangen teneinde [klager] met cliënten aan tafel te krijgen teneinde deze zaak in der minne te doen oplossen. Mocht deze bereidwilligheid echter niet bestaan, dan kondig ik u op voorhand aan dat de procedure zal worden doorgezet. Mijn cliënten zullen in ieder geval aangifte doen bij de politie en/of justitie.’

Standpunt van klager

Klager haalt aan de navolgende tekst uit de vorengenoemde oproepingsbrieven: ‘daarbij komt tevens dat [klager] heeft toegegeven zich ongerechtvaardigd te hebben verrijkt ten koste van de crediteuren’.

Mr. X heeft bewust getracht de getuigen op deze wijze te beïnvloeden ten nadele van klager. Voorts heeft mr. X op zeer uitvoerige wijze louter specifieke informatie toegevoegd. Een advocaat mag de door zijn cliënt opgeroepen getuigen wel voorbereiden op het verhoor,

maar instrueren en op ongeoorloofde wijze beïnvloeden is in geen geval toegestaan. De Raad van Discipline heeft dit in haar beslissing van 6 september 2004 nummer 2289 nog eens bevestigd: ‘Principieel geldt volgens de raad dat advocaten van beide partijen zich dienen te onthouden van het beïnvloeden van getuigen.’ Aldus heeft verweerder gehandeld in strijd met artikel 46 van de Advocatenwet.

Mr. X heeft ook Gedragsregel 30 overtreden door stellingen van zijn cliënten te presenteren als feitelijke gegevens terwijl een advocaat slechts gegevens als feiten mag presenteren waarvan hij weet dat deze juist zijn. Uit het verweerschrift van klager dat voorafgegaan is aan het getuigenverhoor wist mr. X dat de stellingen van zijn cliënten, door hem in de oproepingsbrieven verwoord, gemotiveerd werden betwist. De belangen van klager heeft mr. X bewust geschaad. Voorts stelt de advocaat van klager dat mr. X in diens brief van 22 november 2005 klager heeft gechanteerd door te dreigen aangifte te doen tegen de cliënt als hij niet, kort gezegd, betaalt.

Inhoud van de klacht

- 1 Mr. X heeft zich schuldig gemaakt aan beïnvloeding van getuigen door in zijn oproepingsbrieven onjuiste, betwiste beweringen als feiten te presenteren. Zo werd in die oproepingsbrief onder meer vermeld: ‘Klager heeft toegegeven zich ongerechtvaardigd te hebben verrijkt ten koste van de crediteuren.’
- 2 Mr. X heeft Gedragsregel 30 niet in acht genomen.
- 3 Mr. X heeft klager gechanteerd door dreiging met aangifte bij de politie, zulks in zijn brief van 22 november 2005.

Standpunt van mr. X

Mr. X stelt dat de informatie die in de oproepingsbrieven werd opgenomen de zienswijze van zijn cliënten was terwijl deze niet bedoeld was om de getuigen te beïnvloeden. Dit blijkt onder andere uit de zinsneden ‘volgens cliënten’ en ‘cliënten zijn dan ook van mening’. De weergave van de zienswijze van cliënten is enkel bedoeld om getuigen een beeld te

geven waarover het getuigenverhoor zal gaan. Ten onrechte stelt de advocaat van klager dat de rechter-commissaris ter zitting heeft medegedeeld dat wat mr. X had gedaan, niet geoorloofd was. Dit is niet juist. De rechter-commissaris heeft slechts gesteld: ‘De brief van de advocaat van klager zal conform zijn verzoek aan de stukken worden gehecht, als hij dat, voor wat het waard is, graag wil. Bovendien zal ik de getuigen conform zijn verzoek erop wijzen dat zij de waarheid moeten spreken.’

De bestreden feiten zijn werkelijkheid. In de hoedanigheid van advocaat wordt enkel de waarheid vermeld door mr. X welke mr. X uit eigen wetenschap uit de onderliggende stukken heeft. Het enkele feit dat klager betwist dat die feiten die in die brief vermeld zijn, juist zijn, wil niet zeggen dat de informatie en feitencomplexen uit andere, zeer betrouwbare bronnen, niet juist zijn. Mr. X heeft de belangen van klager niet geschaad.

De advocaat van klager suggereert volgens mr. X dat mr. X diens cliënt chanteert door te dreigen aangifte te doen tegen klager als hij niet betaalt. Mr. X stelt dat hij slechts aankondigt namens zijn cliënten dat zij zich zullen wenden tot het Openbaar Ministerie indien de stukken die aan klager werden gevraagd en welke zich mogelijk nog in zijn bezit bevinden, niet worden afgestaan aan de cliënten van mr. X. Van een dreigement is geen sprake.

Beoordeling van de klacht

De raad stelt voorop, dat bij de beoordeling van klachten over het optreden van een advocaat van een tegenpartij ervan behoort te worden uitgegaan, dat die advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënten te behartigen op de wijze die hem – in overleg met zijn cliënten – passend voorkomt, en dat deze vrijheid niet ten gunste van een tegenpartij – zoals in casu klager – mag worden beknot, tenzij daarbij de belangen van klager nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad. In het licht van dit uitgangspunt zal de raad de klacht in de onderhavige zaak hierna beoordelen.

Ad onderdelen 1 en 2

Daar deze onderdelen nauw samenhangen, zal de raad deze gezamenlijk beoordelen.

Klager beklaagt zich over de inhoud van de oproepingsbrief die door mr. X aan de te horen getuigen werd geschreven. Hij stelt dat hij niet erover klaagt dat mr. X in die brieven specifieke informatie heeft opgenomen, doch dat mr. X onjuiste, betwiste mededelingen als feiten heeft gepresenteerd met het oogmerk de getuigen ten nadele van klager te beïnvloeden.

Als de door klager meest gewraakte tekst uit de oproepingsbrieven geldt: ‘Daarbij komt tevens dat (klager) heeft toegegeven zich ongerechtvaardigd te hebben verrijkt ten koste van de crediteuren.’

De raad is van oordeel dat het niet ongeoorloofd is om in een oproepingsbrief aan een getuige een uiteenzetting te geven over de inhoud van het geschil en duidelijk te maken wat de bewijsopdracht inhoudt. Dat geldt temeer wanneer de inhoud van het geschil uitgebreid en ingewikkeld is. Echter, steeds zal degene die de oproepingsbrief schrijft zich moeten onthouden van beïnvloeding van de getuigen.

De hiervoor vermelde tekst is een zware beschuldiging die als feit door mr. X werd gepresenteerd. Geenszins is gebleken dat die beschuldiging op enigerlei wijze objectief vaststond, terwijl ook aan mr. X bekend moest zijn dat klager de stellingen van de cliënten van mr. X betwistte. De raad acht deze zin een ongeoorloofde beïnvloeding van de getuigen.

Mr. X voert aan dat de informatie die hij in de oproepingsbrief heeft gebruikt, reeds lang openbaar was. Wat hiervan zij, het opvoeren van een zware beschuldiging als feit terwijl van de zijde van klager dat verwijt werd ontkend, is ongeoorloofd en derhalve klachtwaardig.

De raad beperkt zich tot de hier besproken zinsnede. Hetgeen mr. X overigens in zijn oproepingsbrieven schreef, beschouwt de raad niet als een ongeoorloofde informatie, gezien de omvang en ingewikkeldheid van het geschil. Uit het vorenstaande volgt dat de onderdelen 1 en 2 gegrond zijn.

Ad onderdeel 3

Uit de stukken blijkt dat partijen in de procedure lijnrecht tegenover elkaar staan. In dat geval kunnen in woord en geschrift vaak harde opmerkingen worden gemaakt. Uit de gewraakte tekst blijkt dat mr. X namens zijn cliënten aan de advocaat van klager mededeelde dat deze aangifte zouden doen bij de politie/justitie. Dat mr. X dat standpunt van zijn cliënten mededeelde, kan niet beschouwd worden als chantage. Dit onderdeel van de klacht zal als ongegrond moeten worden afgewezen.

Beslissing

De raad acht de onderdelen 1 en 2 van de klacht gegrond en legt ter zake aan mr. X op de maatregel van enkele waarschuwing.

De raad wijst onderdeel 3 van de klacht als ongegrond af.

Appèl

Het Hof gaat uit van de klachtomschrijving die in eerste aanleg is gebezigd, nu zich daar geen grieven tegen richten.

Met betrekking tot de feiten stelt het hof aanvullend vast dat de advocaat van klager bij brieven aan de getuigen de gewraakte passage in de oproepingsbrief van mr. X heeft weersproken. Voor zover thans van belang schrijft deze advocaat aan de getuigen:

‘De oproepingsbrief [...] heeft evenwel duidelijk de strekking om u en uw verklaring als getuige zoveel mogelijk negatief te beïnvloeden. Ik verwijs onder meer naar de zin: “Daarbij komt tevens dat [klager] heeft toegegeven zich ongerechtvaardigd te hebben verrijkt ten koste van de crediteuren.” Deze mededeling is onjuist en [mr. X] probeert bewust om u daarmee op het verkeerde been te zetten ten nadele van mijn cliënt. [Klager] heeft dat niet gedaan en ook niet toegegeven. Integendeel, mijn cliënt heeft aantoonbaar het reilen en zeilen van de vennootschappen steeds bevorderd en is van mening dat [de cliënten van mr. X] zelf debet zijn aan de ondergang van (de vennootschap) en nu proberen de zwartepiet onder meer bij hem neer te leggen.’

Voorts stelt het hof vast dat de advocaat van klager ook de met het voor-

lopig getuigenverhoor belaste rechter-commissaris heeft ingelicht over zijn bezwaren tegen de formulering van de oproepingsbrief.

De grieven

De grieven richten zich in het bijzonder tegen de overweging van de raad dat niet gebleken is dat de door mr. X in de oproepingsbrief geuite beschuldiging op enigerlei wijze objectief vaststond. Mr. X voert aan dat de gewraakte passage van zijn oproepingsbrief van de getuigen wordt gerechtvaardigd door de stukken die hij aan de raad heeft overgelegd, waaronder de verslagen van de raad van commissarissen en van de algemene vergadering van aandeelhouders, en overige publicaties, die bovendien openbaar waren.

Daarnaast is mr. X van mening dat in de oproepingsbrief voldoende duidelijk tot uitdrukking is gebracht dat de gewraakte passage de visie van zijn cliënten op het handelen van klager betreft.

De beoordeling door het hof

De klacht is gericht tegen mr. X in zijn hoedanigheid van advocaat van de tegenpartij van klager. Het hof stelt evenals de raad voorop dat bij de beoordeling van een zodanige klacht ervan wordt uitgegaan dat aan die advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt(en) ten behartigen op de wijze die hem passend voorkomt, en dat deze vrijheid niet ten gunste van de wederpartij mag worden beperkt, tenzij daarbij de belangen van de tegenpartij nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad.

In dit geval gaat het om de vraag of mr. X door het bezigen van de gewraakte passage in de oproepingsbrief de grenzen van de hem toekomende vrijheid van handelen heeft overschreden.

Het hof stelt voorop dat de redactie van een oproepingsbrief aan getuigen met bijzondere zorgvuldigheid dient te geschieden ter voorkoming van misleiding of beïnvloeding van de getuigen. De gewraakte passage in de oproepingsbrief van mr. X is niet zorgvuldig omdat mr. X daarbij niet met zoveel woorden heeft aangegeven dat het om een mening van zijn cliënten gaat.

Niettemin is het hof van oordeel dat deze onzorgvuldigheid niet van dien aard is dat daarvan aan mr. X ook tuchtrechtelijk een verwijt dient te worden gemaakt. Het hof betreft in dit oordeel in het bijzonder het navolgende.

In de eerste plaats volgt uit de context waarin de gewraakte passage is geplaatst genoegzaam dat mr. X slechts de mening van zijn cliënten verwoordt. De gewraakte passage ligt ingebed tussen de zinsneden: 'Cliënten zijn dan ook van mening' respectievelijk: 'Daarnaast zijn cliënten van mening'.

In de tweede plaats vindt de gewraakte passage steun in de eigen woorden van klager als gerelateerd in een verslag van een buitengewone vergadering van de raad van commissarissen van de desbetreffende vennootschap van 28 augustus 2000.

In de derde plaats was de oproepingsbrief gericht aan personen die als *insiders* kunnen worden beschouwd, in die zin dat door hun betrokkenheid bij de vennootschap en hun daaruit voortvloeiende wetenschap van de feitelijke gang van zaken in de vennootschap, het risico van beïnvloeding als gevolg van de gewraakte passage in de oproepingsbrief niet groot was.

Ook betreft het hof in zijn oordeel dat de advocaat van klager tegen mogelijke beïnvloeding van de getuigen door de gewraakte passage is opgetreden door deze personen nog vóór hun verhoor bij brief uitdrukkelijk te laten weten dat klager de juistheid van de gewraakte passage betwist. Evenzo heeft de advocaat

van klager bij de rechter-commissaris bezwaar gemaakt tegen de manier waarop mr. X de getuigen heeft laten oproepen, hetgeen – zoals naar voren komt uit de processen-verbaal van het getuigenverhoor – voor de rechter-commissaris reden is geweest bedacht te zijn op beïnvloeding van de door hem gehoorde getuigen.

Niet is gebleken dat de getuigen daadwerkelijk door de gewraakte passage zijn misleid of beïnvloed.

Ten slotte neemt het hof in overweging dat mr. X bij herhaling – met name bij het dekenonderzoek en ter zitting van het hof – aan klager verontschuldiging heeft aangeboden en heeft erkend dat het hier gaat om een *slip of the pen* zijnerzijds, waarvoor hij in de toekomst wel zal waken.

De slotsom is dat de grieven van mr. X slagen. De beslissing van de raad zal worden vernietigd. Klachtonderdelen 1 en 2, die beide de gewraakte passage betreffen, zullen alsnog als ongegrond worden afgewezen.

De beslissing

Het hof

- vernietigt de beslissing van de Raad van Discipline, voor zover daarbij de onderdelen 1 en 2 gegrond zijn bevonden en aan verweerder de maatregel van enkele waarschuwing is opgelegd; en in zoverre opnieuw beslissende;
- verklaart de klachtonderdelen 1 en 2 alsnog ongegrond;
- bekrachtigt de beslissing van de raad voor het overige.

.....
 (advertentie)

zoekt

(gevorderde) advocaat-stagiaire / medewerker
 die niet alleen kan blaffen maar ook bijt.

Wij zijn een ambitieus nichekantoor op het gebied van het ondernemings- en insolventierecht.

Geboden worden bovengemiddelde arbeidsvoorwaarden en een dynamische en inspirerende werkomgeving.

Uw sollicitatiebrief met c.v. kunt u richten aan mr. P.W.H. Stassen, Luchthavenweg 81.114 te (5657 EA) Eindhoven.

“With over 20 offices
and 1.000 lawyers
we are a true
global player in
blah, blah, blah....”

Lekker belangrijk
Kies je eigen weg

Dat is wijsheid

Nieuwsgierig?
Ambitieuze advocaten
kijken op www.datiswijsheid.nl

Member of IUROPE

**VANIERSEL
LUCHTMAN
ADVOCATEN**

STICHTING JONGE BALIE NEDERLAND

JONGE BALIE CONGRES 2008

6 & 7 november
EVENT CENTRE
AALSMEER

Voor informatie
over: thema,
sprekers,
PO cursussen,
artiesten,
locatie etc.
kijk op onze
website!

BUITEN RECHTE OF BUITEN SPEL?

**SCHRIJF
JE NU
IN!**

www.jongebaliecongres.nl

inschrijven via de website t/m 20 oktober 2008

Advocaat-stagiaire Corporate / M&A

Kandidaat-notaris commercieel vastgoed

Advocaat-medewerker Ondernemingsrecht

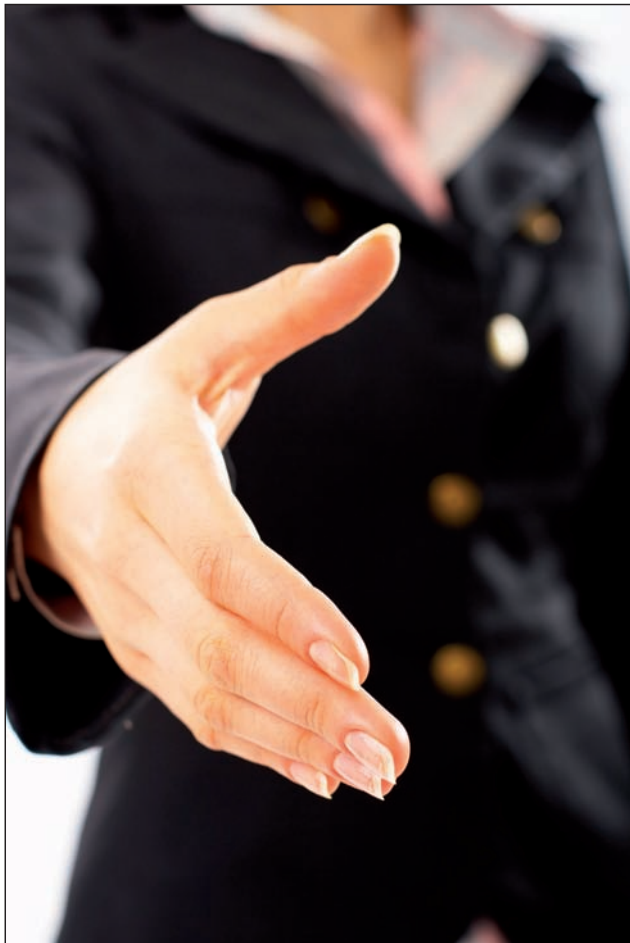
Jurist Bank- en effectenrecht

Kantonrechter

Voor een compleet aanbod van juridische vacatures ga je naar jbb.nl

Juridische Banenbank

(Aankomend) COMPAGNON GEZOCHT (M/V)

Kantoor in zuid Nederland, nabij Randstad

Gevraagd:

- een brede ondernemingsrechtelijke achtergrond met affiniteit voor het personen- en familierecht
- juridisch en contactueel sterk
- ambitieus en ondernemend
- teamplayer

Geboden:

- een hoofdrol binnen een hoogwaardige, deels nationale, advocatenpraktijk
- een onafhankelijk nichekantoor met een uitstekende reputatie
- een flexibel beloningssysteem
- een cultuur waar de work-life balance in evenwicht is, en parttime werken vanzelfsprekend tot de mogelijkheden behoort

Reacties graag vóór 21 oktober a.s. naar:

Vera de Leeuw
Essenlaan 12-b
2061 GB BLOEMENDAAL
E-mail: info@veradeleeuw.nl
Tel. 06-52498360

ADVOCATEN WILLEMSTRAAT

Ons bijna 20 jaar oude kantoor in het centrum van Eindhoven bestaat uit drie maten. Wij voeren een algemene praktijk met accenten op arbeidsrecht, huurrecht, bestuursrecht, sociaal zekerheidsrecht en personen- en familierecht. Wij doen ook (relatief veel) zaken op basis van de zogenaamde gefinancierde rechtshulp.

Wij zoeken, in verband met het vertrek van een van de maten, een ervaren **advocaat**

voor (een deel van) de genoemde rechtsgebieden. Andere rechtsgebieden zijn bespreekbaar.

Daarnaast zijn wij op zoek naar een ervaren **advocaat**

voor de rechtsgebieden: vreemdelingenrecht, sociaal zekerheidsrecht en strafrecht. Ook hier geldt dat aanvulling op andere rechtsgebieden bespreekbaar is.

Uitgangspunt is dat hij of zij op basis van kostendeling toetreedt tot de maatschap. Gedacht wordt aan een samenwerking aan te vangen per 1 januari 2009.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij mr. L. van den Eeden (040 2448519) aan wie u ook uw sollicitatie kunt richten (Postbus 308, 5600 AH Eindhoven, info@advocatenwillemstraat.nl).

Sollicitaties zien wij graag uiterlijk vóór 1 november a.s. tegemoet.

H A G E A D V O C A T E N

Binnen de algemene civiele praktijk concentreren wij ons op de rechtsgebieden arbeidsrecht, familierecht, onroerend goed recht, ondernemingsrecht en insolventierecht.

Wij zoeken op korte termijn een

ADVOC AAT – STAGIAIRE

met affiniteit voor bovengenoemde rechtsgebieden.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot mr I.J.G.H. Hage, aan wie u ook uw sollicitatie voorzien van curriculum vitae en verdere relevante gegevens kunt richten.

Postbus 8011 • 6710 AA Ede • Berkenlaan 22 Ede
T 0318 657 630 • F 0318 657 640
E advo@hageadvocaten.nl
W www.hageadvocaten.nl

We zijn op zoek naar een:

Jurist Grondzaken (v/m)

Aantal uren per week: 36 uur (1,0 fte)
Vacaturenummer: 08.58
Opleidingsniveau: HBO+/WO
Functieniveau: 10 (uitlooptniveau 11)
Maximaal salaris: € 3.800,--bruto per maand
(uitlooptniveau € 4.378,--bruto per maand.)
Dienst/afdeling/team: Bij de eenheid Transacties en Beheer van de afdeling Grondzaken van de dienst Stedelijke ontwikkeling en Beheer

Kijk voor meer informatie op www.helmond.nl

Gemeente Helmond

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie stellen wij niet op prijs.

HAGENS ADVOCATEN

Wij zoeken op korte termijn een

ADVOCAAT-MEDEWERKER m/v

met voltooide stage
(part-time mogelijk)

Voor de algemene praktijk

Ons kantoor houdt zich o.a. bezig met arbeidsrecht, personen- en familierecht, jeugdrecht en ondernemingsrecht.

Functie-eisen: goede juridische kwaliteiten, communicatieve en sociale vaardigheden, doorzettingsvermogen en zelfstandigheid.

Uw schriftelijke sollicitaties met c.v. kunt u richten aan:
Hagens Advocaten, Postbus 233, 3830 AE Leusden
fxda@hagensadvocaten.nl

Vermaat & De Boom Advocaten

zoekt voor de algemene praktijk een

ADVOCAAT-STAGIAIRE / MEDEWERKER (M/V) full-time

Bij voorkeur civielrechtelijk afgestudeerd.

U komt te werken in een advocatenkantoor met een plezierige, informele werksfeer, waar thans zes advocaten werkzaam zijn. Gezocht wordt een enthousiaste collega die het een uitdaging vindt om in de advocatuur te werken. Zelfstandigheid, goede communicatieve vaardigheden en creativiteit zijn daarbij essentieel.

Sollicitatiebrieven kunt u binnen twee weken richten aan:
Vermaat & De Boom Advocaten,
t.a.v. mevrouw Mr. A.J.C. Nuijten,
Postbus 71, 2990 AB Barendrecht

De CLERCQ IS OP ZOEK NAAR: **advocaat-stagiaires en advocaat medewerkers**

De CLERCQ, een middelgroot kantoor van advocaten, notarissen en belastingadviseurs, zoekt voor haar team Ondernemingsrecht en IE/ICT **advocaat-stagiaires** en twee **advocaat medewerkers** voor de **algemene ondernemingsrechtelijke praktijk**.

Ons 150 jaar oude kantoor is jong van hart en barst van de ambitie. Wij zijn mensen die met passie en plezier te werk gaan. Wij bieden onze cliënten adequaat en kwalitatief hoogwaardig juridisch advies en ondersteuning.

Onze relaties zijn voornamelijk directeuren-grotaandeelhouders, middelgrote ondernemingen en non-profit organisaties. Binnen ons kantoor werken vijftientig mensen, waarvan ongeveer dertig advocaten.

Wij zoeken gedreven, enthousiaste en collegiale advocaten. Als advocaat-stagiaire beschik je over een afgeronde masteropleiding Nederlands Recht. Als advocaat medewerker beschik je over je stageverklaring en meer dan drie jaar relevante werkervaring in de generieke ondernemingsrechtpraktijk. Je hebt een goede kennis van het vennootschapsrecht en het contractenrecht. Ervaring op andere relevante rechtsgebieden zoals het insolventierecht of mededingingsrecht strekt tot aanbeveling.

Wij bieden je een prachtig alternatief in Leiden: een plezierige en dynamische baan in een unieke en collegiale sfeer. Wij bieden je direct de mogelijkheid een eigen praktijk op te bouwen en je verder te specialiseren. Onze arbeidsvoorwaarden zijn goed. Ten slotte bieden wij je de mogelijkheid tot het volgen van opleidingen en de vrijheid om jezelf als advocaat verder te ontplooiën.

Informatie? www.declercq.com of mail: m.vanbuuren@declercq.com

Sollicitatiebrieven kunnen gericht worden aan:
de CLERCQ advocaten-notarissen-belastingadviseurs
t.a.v. mw. A. van Egmond
Postbus 11051
2301 EB Leiden

VAN ZELM C.S. advocaten

is een klein kantoor met een algemene commerciële praktijk dat zich voornamelijk richt op het MKB. De werkzaamheden bestaan voor ca. 50% uit advisering en 50% uit het voeren van procedures. De onderlinge contacten en de contacten met cliënten zijn informeel en waar mogelijk gericht op praktische en preventieve oplossingen.

De algemene commerciële praktijk vertaalt zich ook in de opleiding van stagiaires. Er is sprake van een grote diversiteit in de te behandelen zaken, die de stagiaire eerst in samenwerking met een senior advocaat en al snel zelfstandig behandelt. Een stageplaats bij Van Zelm c.s. is een uitdaging en brengt de stagiaire in aanraking met vrijwel alle aspecten van de advocatuur.

Voor onze praktijk zoeken wij voor spoedige indiensttreding:

(gevorderde) stagiaire (m/v)

Inlichtingen over een stage bij Van Zelm c.s. kunt u inwinnen bij mr. P.C. Tennekes op 030 2331347.

Uw schriftelijke reactie kunt u richten aan:

Van Zelm c.s. advocaten
t.a.v. mr. E.M. van Zelm,
Postbus 14125, 3508 SE Utrecht
mail: vanzelmcs@vanzelmlaw.com

JONKER C.S. ADVOCATEN

Jonker c.s. Advocaten hebben ruimte voor een **advocaat** (m/v) die zich op basis van kostendeling bij hen wil aansluiten. Het kantoor telt thans vijf partners. Het is gevestigd in Amsterdam Oud-Zuid. De kern van de praktijk bestaat uit advisering en procespraktijk in civiele zaken t.b.v. ondernemingen en particulieren. Het kantoor onderhoudt specialis-tische praktijken in, onder meer, huurrecht, arbeidsrecht en onteigeningsrecht. Het kantoor is aangesloten bij een internationaal opererend netwerk. Het kantoor zou eventueel ruimte kunnen bieden aan een tweetal advocaten.

Nadere inlichtingen kunnen worden verkregen bij
Mr. J. Berkvens en bij Mr. F. Swart
(beiden 020-676 51 95).

GEZOCHT COLLEGA'S

Wij zoeken collega's die kantoorruimte willen huren of bij ons in loondienst willen werken. Onze advocatenpraktijk SwitchLegal is gevestigd in een rijksmonument aan de grachtengordel van Amsterdam. Een gezellig plekje met veel horeca en winkels en dichtbij het CS. Voor meer informatie neem contact op met Merel Dorgelo, tel 06 51 55 75 25.

SwitchLegal Advocaten
Singel 117
1012 VH Amsterdam
tel +31 (0)20 330 27 38
fax +31 (0)20 330 27 39

Willering Advocaten

Zoekt per direct een

advocaat-medewerker sociaal zekerheidsrecht (m/v)

voor ons kantoor in Amsterdam-centrum.

Het betreft een **fulltime** functie, maar een **parttime** aanstelling en thuiswerken is ook bespreekbaar.

Als u interesse heeft, gaarne sollicitatiebrieven met CV richten aan:

Willering Advocaten
T.a.v. mr. B.B.A. Willering
Singel 190 hs
1016 AA Amsterdam
Tel.: 020-627 37 95
E-mail: r.rigot@willering-advocaten.nl

Ebbinge

& c o m p a n y

Tax & Legal

Professionele en persoonlijke ontwikkeling.

Er is veel te kiezen. Maar welke keuze is het best? Sluit het meest aan bij jezelf en je mogelijkheden? Bij je ambitie en je dromen?

Daar helpen wij bij. Voor juristen en fiscalisten die zich onderscheiden. Die goed zijn in wat ze doen.

Graag zijn wij dé sparringpartner om te praten over je loopbaan; ook over richtingen waar je zelf wellicht nog niet aan had gedacht. Ook als je al eens contact met ons hebt gehad.

Als jij ambitie hebt om gericht (verder) te groeien, je kwaliteiten te ontwikkelen en te gebruiken, dan willen wij met je in contact komen. Kijk voor meer informatie op

W W W . E B B I N G E . N L

REAGEER:

lars.vanmarrelo@ebbinge.nl of marjolein.govaerts@ebbinge.nl

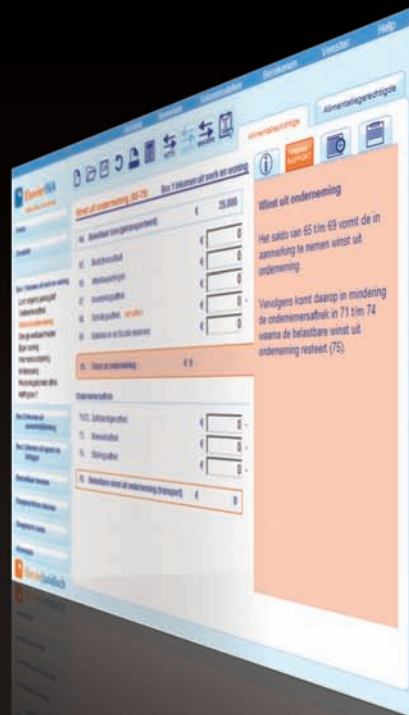
TAX & LEGAL VACATURES

LEGAL COUNSEL Multinational Dicht op de business, écht teamwork	(AANKOMEND) PARTNER Belastingadvieskantoor Persoonlijk en laagdrempelig	JURIST Toezichthouder Spilfunctie in financiële web, grote belangen
TRADE JURIST Energiebedrijf Inspirerende en vernieuwende omgeving	FISCALIST Middelgroot kantoor Hoog niveau, ook work-life	CORPORATE LAWYER Nichekantoor Kwaliteit; veel eigen verantwoordelijkheid

ElsevierINA meer dan een rekenprogramma

De voordelen van het alimentatierekenprogramma ElsevierINA voor u op een rij:

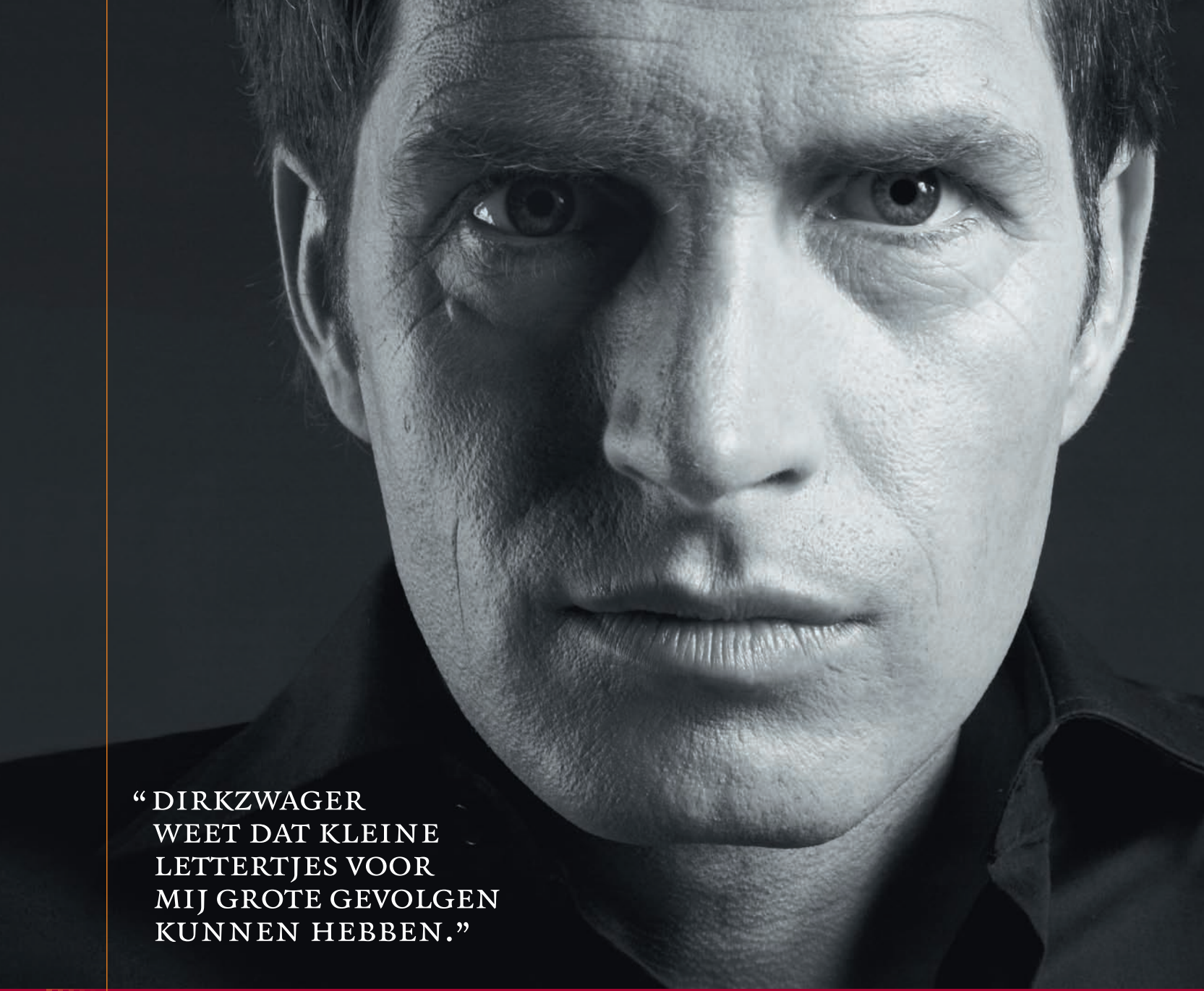
- ✓ Gebruikt door de **rechterlijke macht**
- ✓ **Makkelijke navigatie**
- ✓ Maken van meerdere berekeningen naast elkaar
- ✓ Toevoegen van eigen specificaties en notities
- ✓ Omzetten van berekeningen naar een **PDF of Word bestand**
- ✓ Uitgebreide printfunctie
- ✓ Informatie uit het **Tremarapport** direct zichtbaar in het programma
- ✓ Dossiers worden **locaal** opgeslagen

Overtuig uzelf en bekijk de demo op www.elsevierjuridisch.nl/ina

ElsevierINA
Iudex Non Aestimat

“DIRKZWAGER
WEET DAT KLEINE
LETTERTJES VOOR
MIJ GROTE GEVOLGEN
KUNNEN HEBBEN.”

JIJ OOK?

Dirkzwager is een veelzijdig, landelijk top-20 kantoor met een klinkende reputatie, een uitstekende opleiding, mooie cliënten en uitdagende projecten. We werken op hoog juridisch niveau voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren. Ons kantoor heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen en telt ca. 260 medewerkers, waarvan 110 juristen die zich thuis voelen in een professionele, nuchtere en collegiale werkomgeving. Kenmerkend voor de werkwijze van ons kantoor, is de fijngevoelige antenne voor de persoonlijke aspecten van een zaak; de mens achter de cliënt. Jouw professionaliteit, ambitie, sociale intelligentie én gevoel voor kwaliteit vinden bij ons dan ook een vruchtbare voedingsbodem.

Wij zoeken: **ADVOCAAT-STAGIAIRES**

- sectie Aansprakelijkheid, Schade en Verzekering (Arnhem)
- vakgroep Aanbestedingsrecht (Nijmegen)
- sectie Vastgoed (Arnhem)

Bij een middelgroot kantoor als het onze werk je in compacte teams van specialisten. In deze plezierige werkomgeving komen je ambities volledig tot hun recht, maar bestaat ook alle ruimte voor persoonlijke contacten met je collega's.

VOOR INFORMATIE OVER ONS KANTOOR, DE VACATURES EN DE SOLLICITATIEPROCEDURE KIJK OP WWW.DIRKZWAGER.NL.

Legal Counsel

Bedrijfsjurist

Senior Juridisch Adviseur

Jurist Pensioenrecht

Fiscalist

BTW Specialist

Voor een compleet aanbod van juridische vacatures ga je naar jbb.nl

Juridische Banenbank

BANNING

Play to win

Jonge Balie Congres 2008

BANNING wenst de deelnemers van het Jonge Balie Congres 'Sport en Recht' winst op alle fronten.

Voorkom dat uw automatisering een hoofdpijndossier wordt!

Kantoorautomatisering, internetdiensten en telefonie

Een grenzeloos netwerk. Snel, veilig, altijd wakker. Als vanzelfsprekend. Uw succes valt of staat met een goede kantoorautomatisering. Deze ondersteunt al snel ongemerkt alle bedrijfsprocessen. Zonder automatisering valt de communicatie stil. ICT ConceptT spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Zo zijn we op basis van onze ervaring in de juridische sector – ruim 15 jaar – voor menig advocaten-, deurwaarders- en notariskantoor een volwaardige gesprekspartner. ICT ConceptT, een onmisbare collega.

